

Republika e Kosovës - Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

*Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturë
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure*

*Departamenti për Patentë Shoferë dhe Automjete
Odeljenje za vozačke dozvole i vozila Department for
Driver's License and Vehicles*

Grup autorësh

**DORACAK PËR DHËNIEN E PROVIMIT PROFESIONAL PËR
LIGJËRUESIN NË AUTOSHKOLLË**

*Doracak i autorizuar nga Ministria
2025*

**DORACAK PËR DHËNIEN E PROVIMIT PROFESIONAL PËR
LIGJËRUESIN NË AUTOSHKOLLË**

Autorë:

**Habib Hasani, Xhevat Gashi, Avni Abdyli, Vlora Hasanramaj,
Reshat Sylejmani, Burim Deliu, Mirditë Emini**

Recensentë:

**Fejzulla Mustafa
Shkumbim Leka**

Bashkëpunëtorë profesional

**Ruzhdi Matoshi
Ekrem Latifi**

Lektorimi:

Merlinda Spahiu

Fotografitë:

Autorët

**Burime nga interneti
Burimet tjera**

Prishtinë 2025

Ndalohet botimi, fotokopjimi apo shfrytëzimi i këtij doracaku për përfitime materiale edhe në mënyrë fizike apo/dhe elektronike.

Ky doracak nuk lejohet në asnjë mënyrë të shitet as për t'i mbuluar shpenzimet e shtypjes apo përdorimit elektronik.

Moszbatimi i kushteve të sipërshënuara përbënë vepër penale të marrjes së autorësisë për përfitime materiale.

Parathënie

Ky doracak u hartua nga grupi punues i autorizuar nga Ministria bazuar në planprogramin për dhënie e provimit profesional në fushën e patentë shoferit.

Ligjiruesit profesional i cili licencohet për herë të parë i dedikohen i tërë materiali i këtij doracakut, ndërsa për përritje të licencës nuk i nënshtrohet provimit nga pjesa e parë që ka të bëjë hyrja në profesionin e ligjëruesit profesional në autoshkollë.

Ne si grup punues jemi të vetëdijshëm se gjatë hartimit të këtij doracaku mund të ketë ardhur deri te ndonjë lëshim qoftë teknik apo i natyrës tjetër, prandaj përdoruesve të doracakut në fjalë, të mos hezitojnë dhe të na shkruajnë për ç'farëdo lëshimi eventual, rekomandim apo sugjerim qëllim mirë. Ndërsa ne do t'ju jemi mirënjohës e falenderuës dhe njëkohësisht do t'i marrim parasysh ato, në mënyrë që botimi i dytë të jetë edhe më cilësorë dhe më praktik se ky i tanishmi.

Ne si grup punues do të ndjekim të gjitha ndryshimet legislative, teknike-teknologjike, që me kohë të bëhen ndryshimet dhe plotësimet që doracaku të jetë në përputhje me ndryshimet eventuale të sipërsënuar.

Autorët

Përmbajtja

Pjesa e parë

Kapitulli 1.....	6- 12
------------------	-------

Pjesa e dytë

Kapitulli 1.....	13- 74
Kapitulli 2.....	75-83
Kapitulli 3.....	84-89
Kapitulli 4.....	90-95
Kapitulli 5.....	96-101
Kapitulli 6.....	102-112
Kapitulli 7.....	113-119
Kapitulli 8.....	120-124
Kapitulli 9.....	125-127

Pjesa e tretë

Kapitulli 1.....	128-131
Kapitulli 2.....	132-133
Kapitulli 3.....	134-135
Kapitulli 4.....	136-137
Kapitulli 5.....	138-144

Pjesa e katërt

Kapitulli 1.....	146-150
Kapitulli 2.....	151-163
Kapitulli 3.....	164-167
Kapitulli 4.....	168-177
Kapitulli 5.....	178-180
Kapitulli 6.....	181-182
Kapitulli 7.....	183-184
Kapitulli 8.....	185-188
Kapitulli 8.....	189-198

<i>Literatura</i>	199
-------------------------	-----

PJESA E PARË

HYRJE NË PROFESIONIN E LIGJERUESIT NË AUTOSHKOLLË

KAPITULLI I I

HYRJE NË PROFESIONIN E LIGJËRUESIT NË AUTOSHKOLLË

Nacionet e përdorur në hyrje të profesionit e ligjëruesit profesional në autoshkollë janë:

Autoshkollë” - subjekti që bënë aftësimin (trajnimin) e kandidatëve për shofer të automjeteve; “*Kandidat për shofer*” - personi i cili është regjistruar në autoshkollë për aftësim për shofer;

“Licencë e ligjëruesit profesional” - dokumenti publik të cilën e lëshon Ministria përkatëse për Transport që dëshmon të drejtën për të aftësuar kandidatët për shoferë nga pjesa teorike.

Organizimi i provimit profesional

Provimit profesional për ligjërues profesional mund ti nënshtrohet kandidati i cili ka të përfunduar trajnimin bazë për ligjërues profesional në autoshkollë.

Provimi për ligjërues profesional përfshinë:

- pjesën me shkrim dhe
- pjesën me gojë.

Pjesën me shkrim- kandidati i nënshtrohet me tekst -shkrim deri ne funksionalizimin e sistemit elektronik.

Provimi me gojë

Kandidati i cili ka dhënë provimin nga pjesa me shkrim mund t’i nënshtrohet pjesës së provimit me gojë.

Në pjesën e provimit me gojë kandidati prezanton një (1) temë mësimore të caktuar nga komisioni.

Nëse kandidati bënë prezantimin e temës me sukses, komisioni i parashton pyetje nga programi i provimit sipas legjislacionit ne fuqi.

Nëse komisioni konstaton se përmbajtja dhe mënyra e prezantimit përmbush normat pedagogjike dhe përgjigjet e dhëna nga kandidati janë të sakta i njëjti vlerësohet në provim me “kaloi”.

Të drejtat dhe detyrat e ligjëruesit profesional

Ligjëruesi ka të drejtë të mbajë pjesën teorike të aftësimit nëse ka licencën e vlefshme.

Ligjëruesi profesional është i obliguar për:

- përgatitjen profesionale të kandidatëve për shoferë nga pjesa teorike, duke iu përmbajtur planprogramit për aftësim; rregullsinë e ditarit për mbajtjen e orëve mësimore nga pjesa teorike;
- mbajtjen e evidencës të kandidatëve gjatë orës mësimore sipas rregullave të parapara dhe mbarëvajtjes së procesit për aftësim nga pjesa teorike;
- të mbaj testin provues kandidatitëve për shofer.

Rregullat për ligjëruesin profesional.

Gjatë procesit të aftësimit ligjëruesi profesional duhet t'iu përmbahet këtyre rregullave:

- t'i respektoj normat dhe standardet e mësimdhënies,
- t'i trajtoj në mënyrë të barabartë kandidatët;
- të ketë sjellje të mirë ndaj kandidatëve;
- të respektoj orarin e punës;
- t'i përdor pajisjet didaktike gjatë orës mësimore;
- që të mos jetë nën ndikimin e alkoolit, drogës, ose substancave tjera narkotike;
- t'ju mundësoj qasje në dokumentacion personave të autorizuar të Ministrisë;
- në vend të dukshëm të mbaj kartelen e indentifikimit dhe;
- të zbatoj dispozitat e përcaktuara me aktet ligjore.

Ligjëruesi profesional nëse ka licencën për instruktor të shoferëve mund të aftësojë kandidatët nga pjesa praktike por nuk mund të kalojë normën prej tetë (8) orëve brenda dite duke llogaritur orët teorike dhe praktike dhe normën mujore të orëve.

Minimumi i orëve mësimore nga pjesa teorike e aftësimit të kandidatit për kategorinë B janë së paku njëzet (20) orë, ndërsa për kategoritë tjera janë së paku pesëmbëdhjetë (15) orë.

Në vijim janë dhënë disa funksione sipas lëndëve respektivisht të njësive mësimore:

Metodat dhe veprimet në psikologjinë e të mësuarit

Shpjegon metodat e të mësuarit në psikologjinë e komunikacionit.

Liston veprimet e nevojshme në psikologjinë e të mësuarit

Identifikon rolin dhe rëndësinë e metodave dhe veprimeve në psikologjinë e të mësuarit.

Përceptimi i situatës së komunikacionit

Definon rëndësinë e përceptimit të situatave të ndryshme në trafikun rrugor .

Konkretizon faktorët ndikues në përceptimin e situatave në trafikun rrugor

Metodat dhe veprimet në psikologjinë e të mësuarit, përceptimi i situatës së trafik.

Format, metodat dhe mësimi, faktorët e mësimit të suksesshëm, vetëdijesimi, edukimi, të mbajturit mend dhe harresa.

Procesi i arritjes së shkathtësive.

Personaliteti i kandidatëve për shoferë dhe aftësitë për t'u gjendur në situata të ndërlikuara në trafik.

Ndikimi i motivimit në arritjen e dijes;

Ndikimi i emocioneve në sjelljen në trafik;

Raporti ndaj kandidatit për shofer.

Etika.

Të mbajturit mend dhe harresa

Shpjegon rëndësinë e të mbajturit në mend në psikologjinë e kandidatit për shofer.

Vlerëson qasjen e kandidatit për shofer ndaj të mbajturit në mend.

Definon harresën si faktorë psikologjik, dhe ndikimin e saj në psikologjinë e të mësuarit..

Personaliteti i kandidatëve për shoferë

Liston llojet e personaliteteve të kandidatëve për shofer dhe shpjegon ndikimin e personalitetit në të mësuar.

Aftësia për t'u gjendur në situata të ndërlikuara në trafik

Demonstron aftësinë për tu gjendur në situata komplekse në trafik.

Rëndësitë faktorët që ndikojnë në reagimin gjatë situatave të ndërlikuara në trafik.

Ndikimi i motivimit në arritjen e dijes

Shpjegon motivimin, si element kyç në fitimin e dijes.

Klasifikon faktorët ndikues në motivimin psikologjik tek shoferi

Ndikimi i emocioneve në sjelljen në trafik

Shpjegon rolin e emocioneve në sjelljen e ngasësit në trafik.

Identifikon karakteristikat emocionale të shoferëve në trafik.

Definon rëndësinë e menaxhimit të emocioneve gjatë pjesëmarrjes në trafik

Qëndrimet, shprehjet dhe sjellja në trafikun rrugor

Liston qëndrimet dhe shprehjet e shoferit në rrugë.

Identifikon kategoritë e shoferëve duke u bazuar në qëndrimet dhe shprehjet dhe sjelljen në përgjithësi në trafikun rrugor.

GDE-matrica- qëllimi i aftësimit

Ndërlidhë procesin e aftësimit me qëllimin e tij.

Raporti ndaj kandidatit për shofer

Shpjegon rëndësinë e raportit ndaj kandidatit për shofer.

Kontribuon në ndërtimin e raporteve pozitive me kandidatët për shofer.

Pëcakton mënyrën e sjelljes ndaj kandidatit për shofer, duke marrur parasysh elemente dhe faktorë psikologjik në procesin e mësimit

Kultura në trafik

Kultura dhe Etika faktor i vetëdjesimit për rritjen e sigurisë rrugore, moralin dhe rregullat e sjelljes së njerëzëve në shoqëri.

Shpjegon kulturën dhe etikën si shkencë që studion dhe vlerëson.

Spjegon vlerat e avancuara të moralit dhe llojet e moralit.

Demonstron koordinimin e sistemit dhe rregullimit të trafikut.

Nocionet themelore të didaktikës

Shpjegoj nocionet themelore të didaktikës si disiplinë shkencore.

Definoj konceptet didaktike dhe metodologjike.

Çështjet metodologjike të didaktikës

Ndërlidhë raportet didaktike dhe metodologjike në procesin e mësimit të kandidatit për shofer.

Identifikon çështjet metodologjike të didaktikës.

Procesi mësues, ligjëruesit dhe kandidati si subjekt në procesin mësues, komunikimi i natyrshëm-kandidat-ligjërues, modeli kibernetik i mësimit.

Ndërton komunikim produktiv me kandidatin.

Kontribuon në ndërtimin e atmosfere pozitive në orën mësimore.

Aplikon modele të avancuara të të mësuarit në funksion të ritjes së efikasitetit të mësuarit.

Ndikon që kandidati për shofer të tregoj rezultate konkrete në procesin mësues.

Roli i ligjëruesit në formatin e mësimit.

Aplikon formatin e paraparë me plan program të ligjërimit.

Shton elemente pozitive në formatin e mësimit.

Vëndos kandidatin në qendër të vëmendjes në orën mësimore.

Përditëson formatin e mësimit me elemente të avancuara.

Dallon qasjen e nevojshme në orën mësimore për lloje të ndryshme të kandidatëve.

Organizimi i mësimit, metodat mësimore, format e veçanta të organizimit të mësimit në auto shkollë, mësimi teorik dhe ai praktik për kandidatë për shoferë, rrethi mësues, përgatitja për të mbajtur orën mësimore

Organizon mësimin me metodat e duhura mësimore.

Identifikon dhe aplikoj format e veçanta të të mësuarit.

Përgatitë kandidatët në menyrën e duhur para fillimit të orës mësimore.

Sqaron në mënyrë logjike dhe praktike elementet e përgjithshme që kanë të bëjnë me pjesën teorike për patent shofer.

Angazhon kandidatët edhe me detyra shtëpie shtesë me qëllim të përmirësimit të cilësisë së mësimit.

Tenton që të krijoj analogji të tematikave mësimore me qëllim të ndërlidhjes logjike ndërmjet tyre

Njohja, ndjekja, vlerësimi i dijes dhe vlerësimi i kandidatit në mësim, karakteristikat individuale të kandidatit, veprimet subjektive dhe objektive në vlerësimin e dijes së kandidatit

Aplikon vlerësim objektiv të kandidatëve për shofer.

Ndërton metodologji kontinuale vlerësuese gjatë tërë procesit mësues.

Identifikon karakteristikat individuale të kandidatëve.

Përdorimi i teknologjisë bashkëkohore në mësim, teknika audio vizuale, teknika kibernetike, përdorimi i programeve mësimore, auto simulatorët, sistemi elektronik në mësim dhe në të mësuarit, kombinimi i të mësuarit me teknik audio vizuale dhe me teknik kibernetike në metodat e reja të mësuarit.

Përdorë teknologjinë në menyrën e duhur në procesin mësues.

Aplikon programe të avancuara me qëllim të ritjes së cilësisë së mësimit.

Kombinon metoda të ndryshme me qëllim që të nxjerrë me të mirën nga kandidati.

Thjeshtëzon procesin mësues me aplikimin e elementeve vizuale dhe simulatore.

Mësimi (*anglisht: Lesson*)- është proces i organizuar dhe i planifikuar më qëllim që të realizohet përvetësimi i diturive në fusha të caktuara. Është proces që mundëson krijimin dhe përsosjen e shkathtësive dhe shprehive të një individi. Në psikologjinë shkencore termi i mësimit ka një kuptim më të gjerë sesa ai për të cilin mund të përdoret në jetën e përditshme. Procesi i të mësuarit përmbledhë të gjitha modifikimet relativisht të qëndrueshme të sjelljeve dhe aktiviteteve psikologjike të cilat vijnë si rezultat i përvetësimit.

Didaktika- është disiplinë shkencore e pedagogjisë e cila përkufizohet si teori e mësimit dhe e mësimdhënies. Didaktika nënkupton bazën teorike të mësimit dhe mësimdhënies, paraqitja e së cilës është e kushtëzuar nga vetë zhvillimi i formave dhe i përmbajtjeve të punës mësimore.

Metodika -në pedagogji dhe në filozofinë e shkencës është tërësia e të gjitha qasjeve sistematike për të përfituar njohuri brenda kornizës së një qëllimi të caktuar.

Metodika është "shkenca e procedurës", që rrjedh nga fjala e greqishtes së vjetër: μεθοδικός "duke ecur sipas rregullave të caktuara".

Metodika është ajo shkencë individuale që e sheh veten si teori dhe praktikë e metodave të mësimdhënies.

Metodologjia (greqisht:μεθοδολογία)- paraqet studimin sistematik, shkencor dhe profesional në një fushë të caktuar. Ajo përfshin analizën teorike të metodave dhe parimeve hulumtuese që lidhen me një degë të diturisë. Në mënyrë tipike, ajo përfshin koncepte të tilla si paradigma (mostra), modeli teorik, fazat, instrumentet dhe teknikat sasiore e cilësore.

Metodika e mësimdhënies- Metodika (nga greqishtja: metodikè téchne, që do të thotë *arti i shtigjeve / procedurave që çojnë në diçka*) - në pedagogji quhet "shkenca", "arti" ose "mësimi" i shtigjeve drejt një qëllimi të veçantë, veçanërisht në mësimdhënie.

Mësimdhënia- është kategori themelore e didaktikës dhe gjithashtu veprimtari dhe proces i organizuar që ka për qëllim arsimimin dhe edukimin e nxënësve.

Mësimdhënia është një proces i cili planifikohet, drejtohet, organizohet nga mësimdhënësi sipas stileve të të nxënësve dhe me pjesëmarrjen aktive të nxënësve, ku përvetësohen njohuri, përdoren metoda, teknika ndërvepruese, zhvillohen aftësitë, shkathtësitë, formohen shprehjet si dhe ndodhë formimi tërësor i personalitetit të nxënësve.

Metodologjia e pedagogjisë- është një disiplinë shkencore e pedagogjisë e cila merret me studimin e hulumtimeve pedagogjike, një sistem i parimeve teorike, metodave dhe mënyrave të përshkrimit, analizimit dhe sqarimit të fenomeneve pedagogjike. Ndryshe metodologjia e pedagogjisë është një urë lidhëse mes metodologjisë dhe pedagogjisë.

Arsimi- është proces i përvetësimit të njohurive, aftësive, vlerave, besimeve dhe zakoneve. Metodatat arsimore përfshijnë mësimdhënien, trainimin, ligjërimin, diskutimin dhe hulumtimin e drejtuar.

Edukimi- (si term rrjedh nga gjuha latine: *educatio* - edukatë, rritje; anglisht: upbringing; gjermanisht: erziehung) si nocion dhe proces, është veprimtari e organizuar që merr pjesë në zhvillimin e cilësive pozitive të njeriut, duke i harmonizuar marrëdhëniet shoqërore dhe individuale.

Kultura- është tërësia e arritjeve të një populli dhe të gjithë njerëzimit në fushën e prodhimit dhe në zhvillimin shoqëror e mendor. *Termi kultura në trafik* -paraqet njohuri të shumta, rregulla dhe norma të sjelljes në trafik, në bazë të së cilës individi e vlerëson sjelljen e vetë dhe të tjetrit, si sjellje e drejte apo jo e drejtë.

Etika e trafikut- është degë e etikës e aplikuar në shkencën e trafikut, që studion normat morale, vlerat, qëllimet dhe marrëdhëniet në mes të pjesëmarrësve në trafikun rrugor.

PESA E DYTË

KATEGORIA B

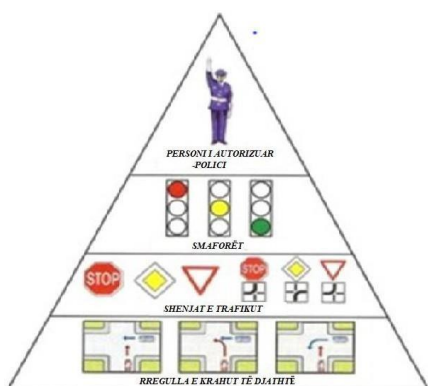
KAPITULLI I I

1. RREGULLAT E TRAFIKUT RRUGOR

RREGULLAT E TRAFIKUT RRUGOR

Pjesëmarrësit në trafik janë të obliguar t'iu përmbahen rregullave të trafikut, shenjave të trafikut të vendosura në rrugë, semaforëve, si dhe shenjave dhe urdhrave të personit të autorizuar.

Pjesëmarrësit në trafik janë të obliguar të veprojnë në përputhje me shenjat e trafikut të vendosura në rrugë edhe kur me këtë shmangen nga dispozitat e përgjithshme të trafikut.

Pjesëmarrësit në trafik janë të obliguar të veprojnë në përputhje me semaforët edhe kur kjo dallon nga dispozitat e trafikut për përparësinë e kalimit të shprehur në të njëjtin vend me shenjë tjetër të trafikut.

Pjesëmarrësit në trafik janë të obliguar të veprojnë sipas kërkesave të shprehura me ndihmën e shenjave ose sipas urdhrave që i japin personat e autorizuar, edhe kur me këtë shmangen nga dispozitat e caktuara të trafikut ose nga domethënia e shenjave të trafikut të vendosura në rrugë ose dritave në semaforë.

Piramida e rregullimit të trafikut rrugor

MBIKËQYRJA DHE RREGULLIMI I TRAFIKUT

Mbikëqyrjen dhe rregullimin e trafikut të mjeteve, shoferëve dhe pjesëmarrësve të tjerë në trafikun rrugor e kryejnë:

- pjesëtarët e policisë,
- mbikëqyrësi ose mësime dhënësi që udhëheq nxënësit në mënyrë të organizuar duke dhënë shenjë për ndalim të trafikut, me qëllim të kalimit të sigurt të fëmijëve në rrugë, dhe,
- personat e autorizuar të hekurudhës, në vendkalimet hekurudhore gjatë kohës së ardhjes së trenit.

Polici i trafikut

MJETET E TRANSPORTIT PUBLIK

Shoferi i mjetit, i cili lëviz pranë mjetit të transportit publik të udhëtarëve ose pranë autobusit me të cilin kryhet transporti për nevoja personale i ndalur në vendndalim të autobusëve, duhet të lëvizë me shpejtësi të zvogëluar dhe me kujdes të shtuar, ashtu që të mos i rrezikojë personat të cilët hyjnë ose dalin nga mjeti.

Hyrja e autobusit në shiritin e trafikut

Shoferi duhet ta ndalë mjetin e vet mbrapa mjetit të transportit publik kur personat gjatë hyrjes ose daljes nga mjeti duhet të kalojnë nëpër shiritin e trafikut, nëpër shtegun apo shiritin e biçikletave ose shiritin në të cilin lëviz mjeti.

Autobusi i cili transporton fëmijë/nxënës

Transporti i organizuar për fëmijë dhe nxënës

Shoferi i mjetit i cili lëviz **prapa mjetit** që transporton fëmijë, përkatësisht nxënës, dhe shoferi i mjetit i cili vjen **përballë** në rrugë me një shirit të trafikut të caktuar për trafik në një drejtim, **duhen të ndalen** kur mjeti me të cilin transportohen fëmijët është ndalur në rrugë derisa fëmijët hyjnë ose dalin nga ai mjet.

Hyrja e autobusit në trafik

Vendndalimi i autobusëve

Gjatë afrimit të vendndalimit të shënuar për autobusë, brenda vendbanimit, shoferi i mjetit detyrohet që ta zvogëlojë shpejtësinë dhe nëse është e nevojshme, të ndalet, **në mënyrë që t'ia mundësojë shoferit të autobusit apo të ndonjë mjeti tjetër i cili kryen transportin publik të udhëtarëve që të hyjë në trafik**, nëse shoferi i mjetit që kryen transport publik të udhëtarëve sinjalizon me treguesin e drejtimit synimin e tij që ta ndërrojë shiritin e trafikut ose të lëvizë nga vendndalimi i autobusit në rrugë.

Vendndalim i autobusit të shkollës

Vendndalimi i autobusit të shkollës

Kur afrohet te vendndalimi i autobusit të shkollës, shoferi i mjetit duhet ta ndalë mjetin nëse shoferi i autobusit që ndodhet në vendndalim ka dhënë shenjë për ndalje të autobusit.

Shoferi i mjetit duhet ta zvogëlojë shpejtësinë dhe, nëse është e nevojshme, ta ndalë mjetin, në mënyrë që t'ia mundësojë shoferit të autobusit të shkollës të lëvizë në rrugë ose në shiritin më të afërt të trafikut, nëse shoferi i autobusit sinjalizon që do ta bëjë një veprim të tillë.

VEPRIMET ME MJETIN NË TRAFIK

Lejohet tejkalimi i dy mjeteve përnjëherë

Shoferi, i cili në rrugë ose në ndonjë hapësirë tjetër të trafikut synon të bëjë ndonjë veprim me mjet, si: hyrjen në trafik, rreshtimin, lëvizjen e mjetit në anën e djathtë ose të majtë, ndërrimin e shiritit të trafikut, **tejkalimin**, anashkalimin, ndalimin e mjetit, kthimin në anën e djathtë apo në të majtë, kthimin gjysmërrethor, drejtimin e mjetit mbrapa e të ngjashme, **lejohet të fillojë një veprim të tillë vetëm nëse më parë është i bindur se nuk i rrezikon ose nuk i pengon pjesëmarrësit e tjerë në trafik ose nuk e rrezikon pasurinë.**

Para ndërmarrjes së veprimeve me mjet në trafik, shoferi duhet të ketë kujdes për pozitën e mjetit, për drejtimin dhe shpejtësinë e lëvizjes.

Detyrimet e shoferit para se të ndërmerre ndonjë veprim

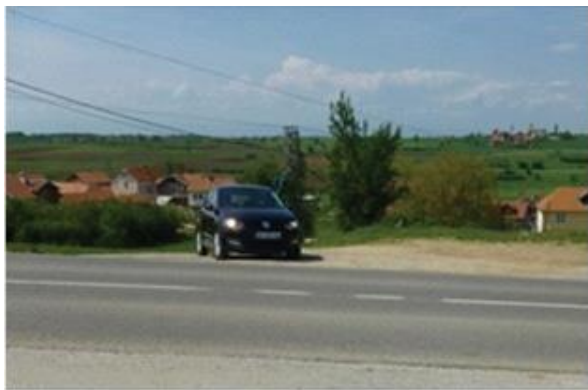
Vetura ka sinjalizuar për kthim majtas

Para se të ndërmerre ndonjë veprim në trafik, shoferi i mjetit duhet t'i paralajmërojë qartë dhe me kohë pjesëmarrësit e tjerë në trafik për qëllimin e tij, duke dhënë sinjal me anë të treguesve të drejtimit gjatë gjithë kohës së kryerjes së manovrimit dhe ta ndërpresë sinjalin menjëherë pas përfundimit të veprimit. Nëse nuk ekzistojnë treguesit e drejtimit, veprimin duhet paralajmëruar duke dhënë shenjë përkatëse me dorë.

Shoferi i mjetit është i obliguar të sinjalizojë me tregues të drejtimit edhe pasi ta ketë kryer tejkalimin dhe synon të kthehet në shiritin e trafikut në të cilin ka lëvizur para se ta bëjë tejkalimin e mjetit tjetër.

HYRJA NË TRAFIK

Hyrja në trafik ndodh atëherë kur mjeti fillon të lëvizë nga ndalja që nuk ka rezultuar nga rrethanat ose dispozitat e trafikut, ose kur mjeti del nga parkimi në rrugë, ose kur hyn në rrugën qarkulluese nga rruga apo sipërfaqja ku nuk zhvillohet trafiku publik.

Gjatë hyrjes në trafik, shoferi duhet të ketë kujdes të posaçëm dhe t'i japë përparësi çdo mjeti tjetër apo pjesëmarrësi tjetër të trafikut.

Hyrja në rrugën qarkulluese nga rruga e dheut

Shoferi i cili me mjet hyn nga rruga e dheut në rrugë të shtruar duhet ta ndalë mjetin dhe ta heqë baltën nga rrotat.

Ndotja e rrugës me baltë

LËVIZJA E MJETEVE

Shoferi detyrohet ta drejtojë mjetin në anën e djathtë të kahut të lëvizjes së rrugës. Për lëvizje të mjetit të vet, shoferi duhet ta shfrytëzojë vetëm rrugën, përkatësisht shiritin e trafikut dhe shtegun e caktuar për lëvizjen e atij lloji të mjeteve të cilit i takon mjeti, përveç në rast të rrezikut.

Në çdo rrugë të pashënuar me vija ndarëse, shoferi është i detyruar ta drejtojë mjetin sa më afër skajit të djathtë të rrugës. Nëse shiritat në rrugë janë të shënuar, shoferi duhet ta drejtojë mjetin nëpër mesin e shiritit të trafikut.

Lëvizja e veturës në anën e djathtë të rrugës

Lëvizja brenda vendbanimit

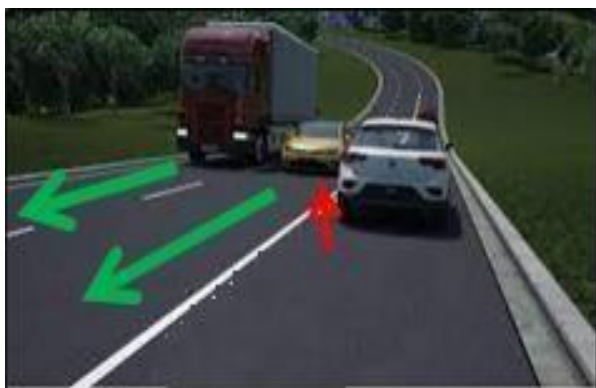
Në rrugët brenda vendbanimit me sipërfaqe rrugore në të cilat për lëvizje të mjeteve në të njëjtin kah ekzistojnë të paktën dy shirita të trafikut, shoferi për lëvizje me mjetin e vet mund ta shfrytëzojë edhe shiritin e trafikut që nuk ndodhet pranë skajit të djathtë të rrugës, në qoftë se me këtë nuk i pengon mjetet e tjera që lëvizin pas mjetit të tij.

Lëvizja në zonë urbane

Dispozita e lartcekur nuk ka të bëjë me shoferin e mjetit që në rrugë të rrafshët nuk mund të zhvillojë shpejtësi më të madhe se 40 km/h, me shoferin e triçikletës, të katërçikletës, të traktorit, të makinës së punës dhe të motokultivatorit, përveç në pjesën e rrugës para kryqëzimit ose para vendit tjetër në të cilin mjeti kthehet në të majtë.

Në rrugën për lëvizje të mjeteve në të dy kahet, e cila ka katër apo më shumë shirita të trafikut, shoferit nuk i lejohet të kalojë me mjetin e vet në shiritin rrugor që shërben për lëvizje të mjeteve nga kahu i kundërt.

Rruga me tre shirita në dy kahe

Kur në rrugën për lëvizje të mjeteve në dy kahe ekzistojnë tre shirita të trafikut, shiriti i mesëm shfrytëzohet varësisht prej sinjalizimit rrugor. Shoferit të mjetit nuk i lejohet të lëvizë me mjetin e vet nëpër shiritin e trafikut që ndodhet pranë skajit të majtë të rrugës në kah të lëvizjes së mjetit.

Në rrugë në të cilën shiritat rrugorë janë të ndarë fizikisht njëri prej tjetrit, shoferit nuk i lejohet ta lëvizë mjetin e vet nëpër shiritin rrugor që shërben për lëvizje të mjeteve nga kahu i kundërt.

Lëvizja prapa

Nëse shoferi i mjetit synon të lëvizë prapa me mjetin e vet, këtë mund ta bëjë në një pjesë të shkurtër të rrugës vetëm nëse nuk i pengon ose nuk i rrezikon pjesëmarrësit e tjerë në trafik.

Kur shoferi lëviz prapa me mjet, ai duhet të lëvizë në atë anë të rrugës në të cilën ka lëvizur deri atëherë. Kur shoferi i mjetit lëviz prapa, ai duhet t'iu japë përparësi mjeteve të cilat vijnë prapa mjetit të tij.

Lëvizja prapa ndalohet:

- në autoudhë dhe në motoudhë,
- në vendkalime hekurudhore,
- në vendkalime të këmbësorëve,
- në vendkalime të biçikletave,
- në kryqëzime të padukshme dhe në pjesë të rrugës me fushëpamje të kufizuar,
- gjatë kohës me dukshmëri të dobësuar
- aty ku ndalohet ndalja, dhe,
- aty ku pengohet dhe rrezikohet trafiku rrugor.

SHPEJTËSIA E LËVIZJES

Shoferi duhet t'ua përshtatë shpejtësinë e lëvizjes kushteve dhe fushëpamjes së rrugës, gjendjes dhe llojit të rrugës, kushteve teknike, kushteve atmosferike, ngarkesës së mjetit, dendësisë së trafikut, gjendjes psikofizike dhe aftësive personale të tij, ashtu që të jetë në gjendje ta ndalë mjetin para çdo pengese që mund të paraqitet në kushte të dhëna - brenda kufijve të fushëpamjes, përkatësisht, të mund të veprojë me kohë.

Ngasja në kushte atmosferike

Shoferit nuk i lejohet që pa shkaqe të arsyeshme të lëvizë me mjet aq ngadalë sa të shkaktojë pengesë ose rrezik për pjesëmarrësit e tjerë në trafik.

Kur shpejtësia e lëvizjes së mjetit është përgjysmë më e vogël sesa shpejtësia e lejuar për atë rrugë ose për atë pjesë të saj, shoferi i atij mjeti duhet t'i ndezë të gjithë treguesit e drejtimit, përveç nëse e shfrytëzon dritën vezulluese rrotulluese.

Shpejtësia më e madhe e lejuar brenda vendbanimit

Ngasja brenda zones urbane - dy shirita për një kah

Shpejtësia më e madhe e lejuar brenda zonës urbane është 50 km/h, në qoftë se me shenja të trafikut nuk është e përcaktuar ndryshe.

Shpejtësia më e madhe e lejuar jashtë vendbanimit

Rrugë Nacionale

Në rrugë jashtë vendbanimit shoferit nuk i lejohet që të lëvizë me mjet me shpejtësi më të madhe sesa është e caktuar me shenjë të trafikut, e më së shumti

- në rrugë nacionale me dy shirita për një kah me ndarje fizike të shiritave rrugorë - **100 km/h**
- në rrugë nacionale me një shirit të trafikut për një kah, në rrugë rajonale dhe në rrugë lokale - **80 km/h.**

Kufizimi i shpejtësisë

Vetura duke tërhequr kampshtëpizën

Shpejtësia e lëvizjes sipas kategorive të mjeteve në rrugët e tjera, përveç në autoudhë e në motoudhë, kufizohet:

- **80 km/h**, për automjete të cilat tërheqin rimorkio për kampim
- **në 40 km/h**, për traktorin klasik, si dhe për mjetin i cili e tërheq mjetin tjetër të prishur.

Kur drejtohet automjeti i cili tërheq rimorkio për kampim, traktori klasik, apo mjeti i cili e tërheq mjetin tjetër të prishur (defekt), shoferët janë të detyruar t'i përmbahen shpejtësisë së lëvizjes sipas kategorive të tyre edhe në rrugë në të cilën me rregullat e trafikut ose me shenjë të trafikut është lejuar shpejtësi më e madhe.

Kthimi djathas

Shoferët e mjeteve të cilat e kanë kufizimin e shpejtësisë sipas kategorisë së mjeteve, janë të obliguar që ta vendosin shenjën e kufizimit të shpejtësisë në anën e prapme të mjetit, në vend të dukshëm. Kjo vlen edhe për mjetet të cilat nuk mund të lëvizin me shpejtësi më të madhe se 30 km/h.

KTHIMI

Shoferi i mjetit që kthehet djathtas duhet ta bëjë kthimin duke lëvizur nëpër shiritin e skajshëm të

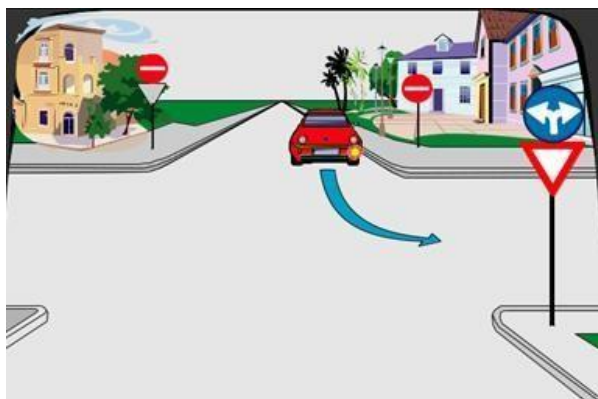
trafikut që shtrihet përgjatë skajit të djathtë të sipërfaqes së rrugës, përveç në qoftë se me shenjë të trafikut në rrugë nuk është caktuar ndryshe.

Gjatë kthimit djathtas, shoferi është i detyruar t'i lëshojë mjetet që lëvizin nga ana e tij e djathtë nëpër shiritin e trafikut për mjetet e transportit publik.

Kthimi majtas

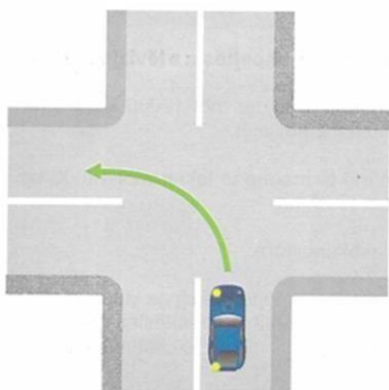
Shoferi i mjetit që kthehet majtas duhet ta bëjë kthimin nëpër shiritin e majtë të skajshëm të trafikut që shtrihet pranë vijës së mesit dhe nëpër harkun e paramenduar ose të shënuar që lidh dy vijat e mesit të sipërfaqeve anësore të rrugës, nëse me shenjë të trafikut nuk është përcaktuar ndryshe.

Kthimi majtas në rrugë me një kah

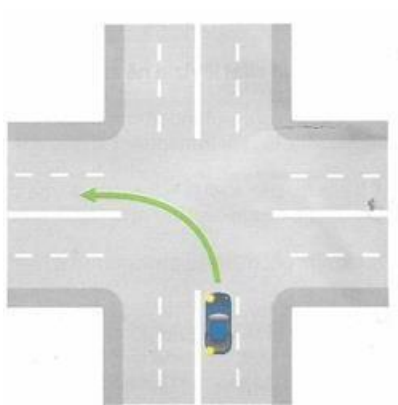
Kthimi majtas në rrugë me një kah, bëhet nëpër shiritin e trafikut që shtrihet përgjatë skajit të majtë të rrugës në trafik me rrugë me një kah, përveç në qoftë se me shenjë të trafikut në rrugë nuk është caktuar ndryshe.

Rregullat për kthim nuk zbatohen nëse dimensionet e mjetit nuk e mundësojnë kthimin sipas kësaj rregulle.

Kthimi majtas me një shirit për një kah

Kthimi majtas në rrugë me trafik në të dy kahet e lëvizjes.

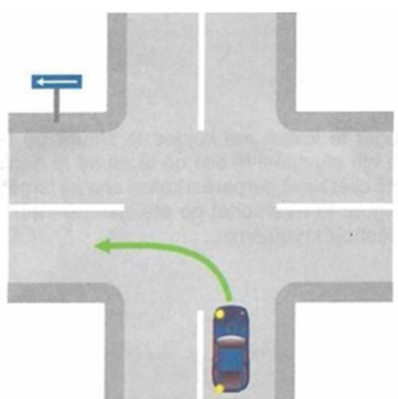

Kthimi majtas në rrugë dykahëshe me shumë shirita të trafikut.

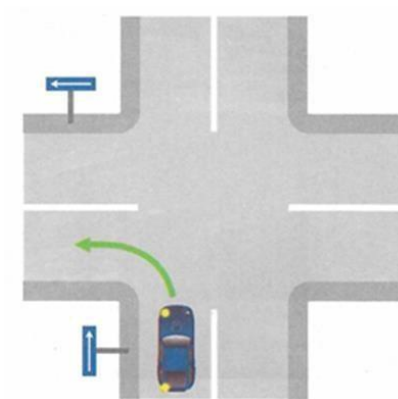

Kthimi majtas nga rruga njëkahëshe me shumë shirita të trafikut në rrugën njëkahëshe me shumë shirita të trafikut.

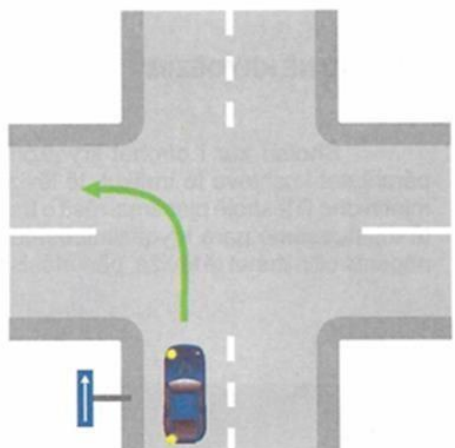
Kthimi majtas nga rrugë njëkahëshe në rrugë njëkahëshe

Kthimi majtas nga rrugë dykahëshe në rrugë me trafik në një kah

Kthimi majtas nga rrugë njëkahëshe në rrugë me trafik në një kah të lëvizjes

Kthimi majtas nga rrugë njëkahëshe në rrugë me trafik në dy kahe të lëvizjes

Kthimi gjysmërrethor

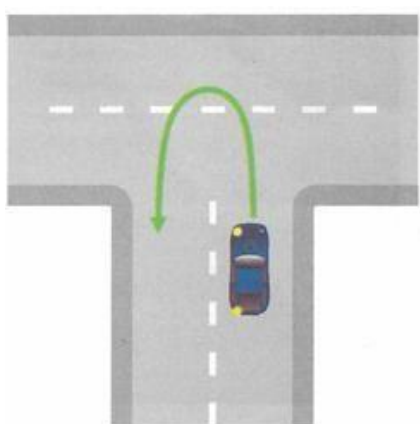
Kthim gjysmërrethor – kthim i mjetit për 180 shkallë nga kahu i deritashëm i lëvizjes me qëllim të ndërrimit të kahut të lëvizjes.

Shoferit nuk i lejohet ta bëjë kthimin gjysmërrethor me mjet:

- në tunele, në ura,
- në nënkalime dhe në mbikalime,
- në kushtet e dukshmërisë së dobësuar, përkatësisht të fushëpamjes së pamjaftueshme të rrugës,
- në pjesën e rrugës me gjerësi të pamjaftueshme,
- nëse gjatë kthimit kalon në sipërfaqen e ngritur të rrugës,
- në rrugë me një kah,
- ku ndalohet me shenjë të trafikut.

Ndalim kthim gjysmërrethor

Kthimi gjysmërrethor në kryqëzim - T

TRAFIKU NË KRYQËZIM

Kur shoferi i mjetit i afrohet kryqëzimit, ai duhet të lëvizë me kujdes të shtuar, në mënyrë që t'iu përshtatet kushteve të trafikut në kryqëzim dhe ta kuptojë mënyrën e rregullimit të trafikut në kryqëzim. Kur shoferi i mjetit i afrohet kryqëzimit, ai është i obliguar të lëvizë me shpejtësi të tillë që të mund të ndalet dhe t'i lëshojë pjesëmarrësit e trafikut të cilët kanë përparësi kalimi në kryqëzim.

Shoferi i mjetit është i detyruar që në largësi të mjaftueshme para kryqëzimit ta marrë drejtimin me mjet në atë shirit të trafikut nëpër të cilin duhet ta lëshojë kryqëzimin.

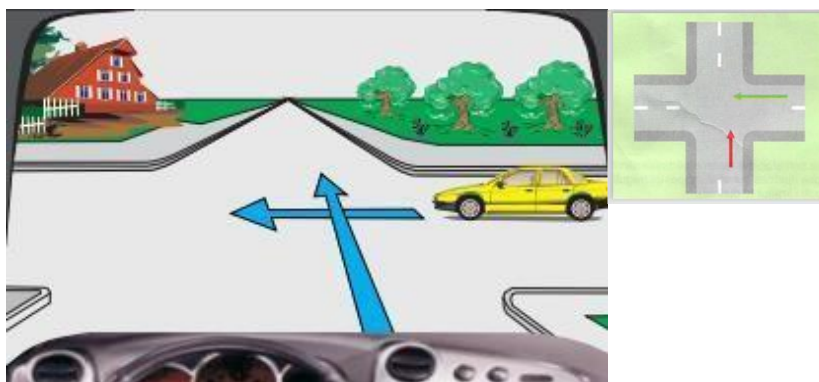

Trafiku në kryqëzim

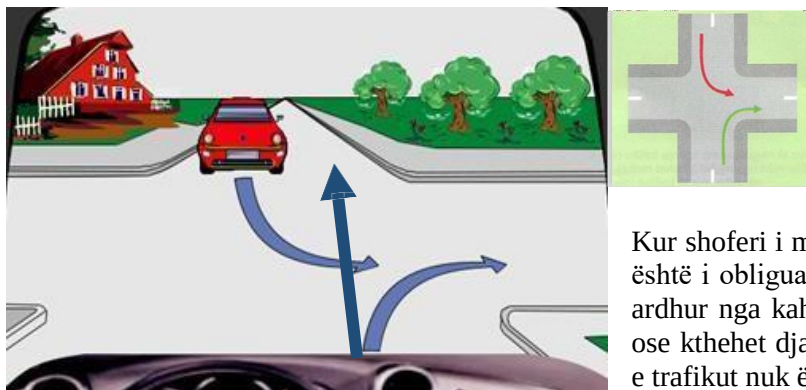
Shoferit me mjet nuk i lejohet hyrja në kryqëzim nëse dendësia e trafikut është e tillë që në rast se do të ndalet në kryqëzim ose në vendkalim të këmbësorëve, ai do ta pengojë ose do ta pamundësojë trafikun e mjeteve të cilat vijnë nga rrugët anësore të kryqëzimit ose lëvizjen e këmbësorëve.

Rregulla e krahut të djathtë

Gjatë afrimit të një kryqëzimi me rëndësi të njëjtë, kur kryqëzimi nuk është i rregulluar me shenja të trafikut, shoferi i mjetit duhet të ketë kujdes të veçantë dhe t'i japë përparësi mjetit që vjen nga krahut i tij i djathtë (rregulla e krahut të djathtë).

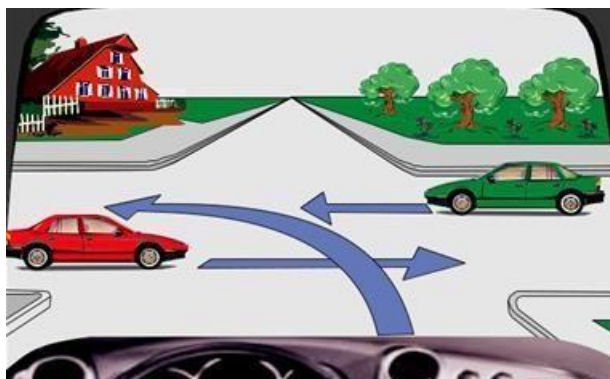

Vetura e verdhë ka përparësi kalimi

Vetura e kuqe kthehet majtas - lëviz e fundit

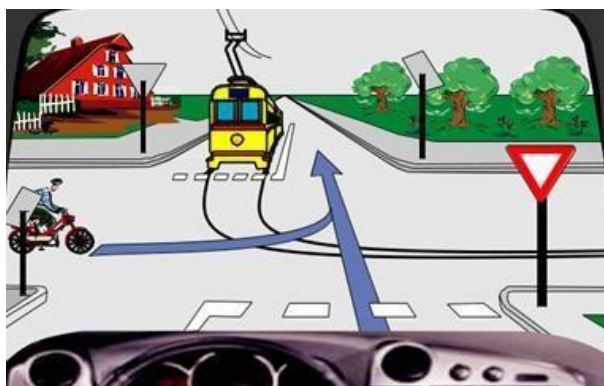
Kur shoferi i mjetit në kryqëzim **kthehet majtas**, ai është i obliguar t'i japë përparësi mjetit i cili duke ardhur nga kahu i kundërt në kryqëzim lëviz drejt ose kthehet djathtas, përveç në qoftë se me shenjat e trafikut nuk është përcaktuar ndryshe.

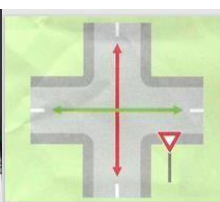
Radhitja e kalimit në këtë kryqëzim është:
Vetura e gjelbër, unë, vetura e kuqe.

Vlenë rregulla e krahut të djathtë

Kryqëzimi i rregulluar me shenja të trafikut

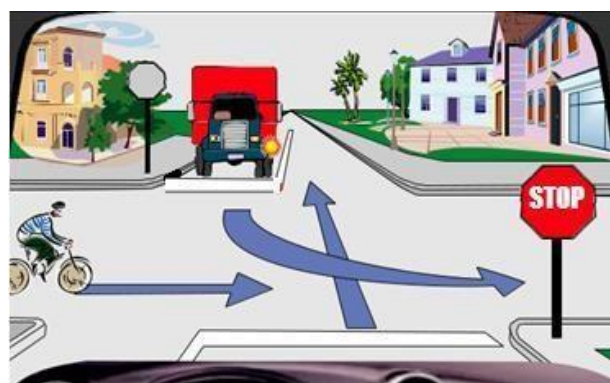

Tramvaji duhet t'i jap përparësi kalimi mopedit

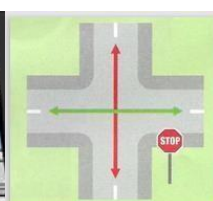

Rregulla e krahut të djathtë nuk zbatohet për mjetin i cili lëviz nëpër binarë i cili ka përparësi kalimi në të gjitha rastet, **përveç nëse me shenjë të trafikut nuk është përcaktuar ndryshe.**

Radhitja në këtë kryqëzim: **Mopedi, tramvaji, unë**

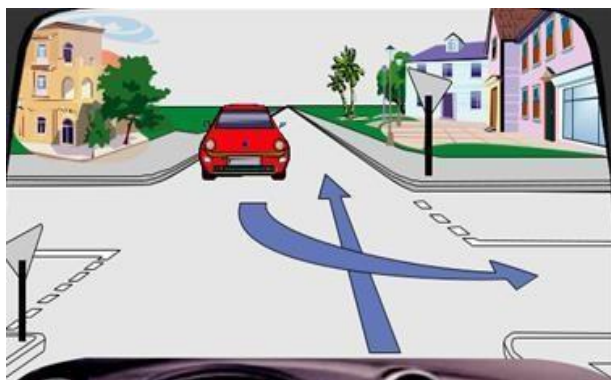
Unë duhet të ndalem para shenjës STOP

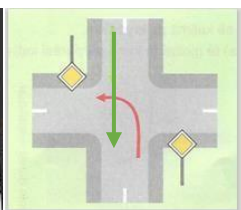
Shoferi i mjetit i cili hyn në rrugë me përparësi kalimi, është i obliguar t'u japë përparësi kalimi të gjitha mjeteve të cilat qarkullojnë në atë rrugë.

Radhitja e kalimit në këtë kryqëzim është:
Biçiklisti, unë, kamioni.

Rregulla e krahut të djathtë vlen edhe nëse mjetet lëvizin nëpër rrugën dytësore në rast se lëvizjet e tyre ndërpriten.

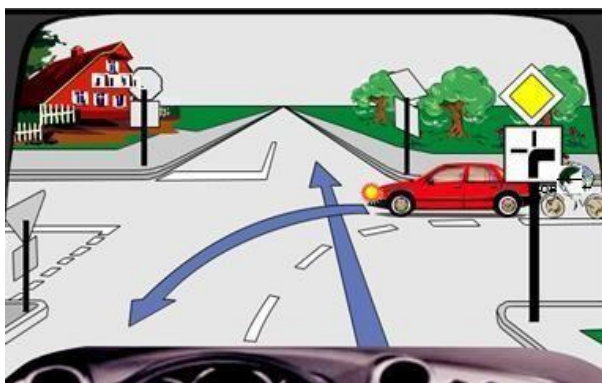
Unë lëviz para veturës së kuqe

Kur mjetet që lëvizin në kryqëzim nëpër rrugën me përparësi kalimi nga kahu i kundërt, në rast se lëvizjet e tyre ndërpriten, vlen rregulla e krahut të djathtë.

Shtirirja e rrugës me përparësi kalimi

Në kryqëzim ku përparësia e kalimit është rregullar me shenjë trafikut - me tabelë plotësuese, mjetet që lëvizin në shtirirje të rrugës kryesore kanë përparësi kalimi.

Vetura e kuqe dhe biçiklisti kanë përparësi kalimi.

Shtirirja e rrugës me përparësi kalimi është në anën e djathtë

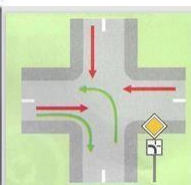

Vetura e gjelbër ka përparësi kalimi

Në këtë kryqëzim vetura e gjelbër lëviz në shtirirje të rrugës me përparësi kalimi (kryesore).

Vetura e gjelbër ka përparësi kalimi.

Unë lëviz në rrugën sekondare (dytësore).

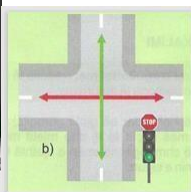
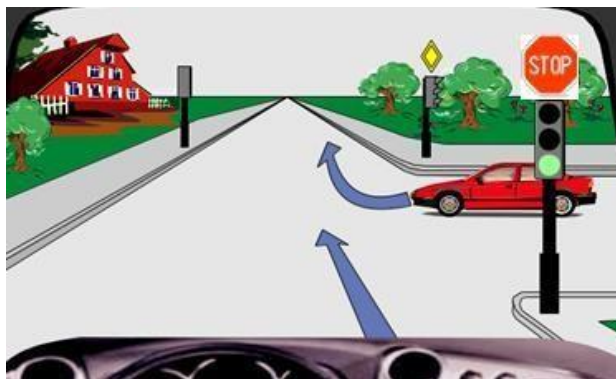
Në këtë kryqëzim unë lëviz në shtrirje të rrugës me përparësi kalimi.

Unë lëviz i pari

Shoferi i mjetit i cili hyn në rrugë nga sipërfaqja në të cilën nuk zhvillohet trafik publik, qoftë ajo rrugë dheu, oborr, depo, fabrikë apo e ngjashme, duhet t'u japë përparësi kalimi të gjitha mjeteve të cilat lëvizin nëpër rrugën ku hyn edhe atëherë kur kjo rrugë nuk është e shënuar si rrugë me përparësi kalimi.

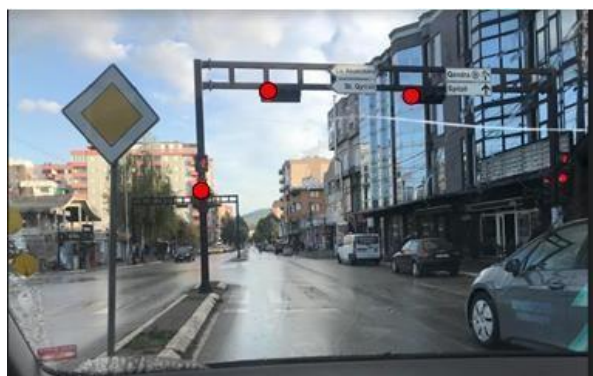
Kryqëzimi i rregulluar me semaforë

Në kryqëzim të rregulluar me semaforë, shoferi vepron sipas domethënies së dritës në semafor edhe nëse është në kundërshtim me rregullën e krahut të djathtë apo me shenjat e trafikut që rregullojnë përparësinë e kalimit.

Në këtë kryqëzim respektohet domethënia e dritave në semafor e jo shenja e trafikut STOP.

Unë vazhdoj lëvizjen pa u ndalur

Duhet të ndalem para kryqëzimit

Ndërmjet mjeteve të cilat në kryqëzim me semaforë në të njëjtën kohë e kanë kalimin të lirë, vlen rregulla e krahut të djathtë.

Në këtë kryqëzim respektohet domethënia e dritave në semafor e jo shenja e trafikut.

Drita e verdhë vezulluese nuk e rregullon përparësinë e kalimit - respektohet shenja STOP.

Unë duhet të ndalem para shenjes STOP

Kryqëzimi me rreth rrotullim

Në kryqëzim me rrethrotullim vlejné rregulla të njëjta sikurse në kryqëzime të tjera.

Kryqëzimi me rrethrotullim me një shirit të trafikut për një kah, nuk paraqet ndonjë vështirësi, se hyrja dhe të gjitha daljet bëhen vetëm nga një shirit i trafikut.

Në kryqëzim me rrethrotullim me dy shirita për një kah, shiriti i djathtë i skajshëm i trafikut përdoret për daljen e parë dhe të dytë, ndërsa shiriti i majtë përdoret për daljen e dytë, tretë dhe për ndryshimin e kahjes së lëvizjes.

Shoferi duhet t'i zbatojë rregullat gjatë ngasjes në kryqëzim me rrethrotullim me dy shirita për një kah, siç është paraqitur në figurën vijuese:

Dalja e parë dhe e dytë - trajektorja e lëvizjes me ngjyrë të kaltër.

Dalja e dytë, e tretë dhe ndërrimi i kahjes së lëvizjes me ngjyrë të kuqe.

Kryqëzim me rrethrotullim me dy shirita për një kah

Në kryqëzim me rrethrotullim me tre apo më shumë shirita të trafikut për një kah, hyrjet dhe daljet bëhen sipas sinjalizimit rrugor.

Kryqëzimi i rregulluar me polic

Kur kryqëzimi është i rregulluar me polic pjesëmarrësit në trafik duhet të veprojnë sipas urdhrave dhe shenjave të policit edhe nëse domethënia e tij ndryshon nga rregulla e krahut të djathtë, shenjat e trafikut apo nga domethënia e dritave në semaforë.

Vetura e verdhë edhe pse e ka dritën e kuqe në semafor vazhdon lëvizjen pasi sipas pozitës së policit e ka kalimin e lirë.

Kryqëzim i rregulluar me polic

Vendkalimi i biçikletave

Shoferi i mjetit i cili i afrohet vendkalimit të caktuar për biçikleta, duhet të ketë kujdes të veçantë dhe t'i japë përparësi biçiklistit i cili gjendet në vendkalim.

Biçiklisti ka përparësi kalimi dhe lëviz i pari në kryqëzim, pastaj lëviz unë i dyti (rregulla e krahut të djathtë), dhe e fundit lëviz vetura e kaltër.

Biçiklisti ka përparësi kalimi

Shoferi i mjetit i cili me rastin e kthimit të mjetit e pret shtegun ose shiritin për biçikleta, duhet t'iu japë përparësi kalimi mjeteve që lëvizin nëpër shiritin ose shtegun për biçikleta.

Biçiklisti ka përparësi kalimi

PËRBALLËKALIMI

Përballëkalim - kalim me mjetin rrugor pranë mjetit tjetër i cili lëviz nga kahu i kundërt nëpër të njëjtën rrugë.

Shoferi obligohet që gjatë përballëkalimit të mbajë distancë të sigurt anësore në mes mjetit të tij dhe mjetit ose pjesëmarrësit tjetër në trafik që është duke kaluar përballë dhe, nëse është e nevojshme, të shmanget në anën e djathtë të rrugës ose të ndalet për të mundur përballëkalim të sigurt.

Kur përballëkalimi i mjeteve është i pamundur si pasojë e punimeve në rrugë, si pasojë e ndonjë mjeti të ndaluar ose të ndonjë pengese tjetër në rrugë, shoferi i mjetit i cili e ka pengesën në kahun e tij të lëvizjes duhet të ndalet për t'i dhënë përparësi kalimi mjetit që vjen nga kahu i kundërt i rrugës.

Vetura që vjen përballë, duhet të ndalet deri sa ne kalojmë rrugën.

Përballkalim i rregulluar me shenja të trafikut

Unë do të ndalem.
Vetura që vjen përballë, ka përparësi kalimi

Përballkalimi i rregulluar me shenja trafikut

Kur në kryqëzim mjetet vijnë nga kahe të kundërta (përballkalimi) dhe kthehen majtas, qendrën e kryqëzimit e kanë nga ana e vet e djathtë.

Përballëkalimi në rrugë me pjerrtësi gjatësore

Në rrugë me pjerrtësi, ku përballëkalimi me mjete të tjera është i vështirë ose i pamundur, shoferi i mjetit që lëviz teposhtë duhet të ndalet dhe të pozicionohet sa më afër skajit të rrugës, në mënyrë që t'ia mundësojë përballëkalimin mjetit i cili lëviz përpjetë. Shoferi i mjetit që lëviz përpjetë duhet ta ndalë mjetin e vet në rast se para vetes ka vend të përshtatshëm për ndalim, për ta mundësuar përballëkalimin e sigurt të mjetit që lëviz teposhtë.

Në rrugë me pjerrtësi në të cilën përballëkalimi është i vështirësuar ose i pamundur, kurse njëra nga mjetet detyrohet të lëvizë prapa me qëllim të mundësimit të qarkullimit, këtë duhet ta bëjë:

- çdo mjet i cili takohet me mjetin që tërheq mjet të bashkëngjitur,
- mjeti i lehtë i cili takohet me mjetin e kategorisë më të lartë,
- mjeti i cili lëviz teposhtë, në qoftë se mjetet janë të së njëjtës kategori.

Përballëkalimi në rrugë me pjerrtësi gjatësore

TEJKALIMI

Tejkalim - kalimi me mjet pranë mjetit tjetër rrugor që lëviz në të njëjtin kah.

Para fillimit të tejkalimit, shoferi duhet të sigurohet se:

- ekziston fushëpamje dhe hapësirë e mjaftueshme që ta bëjë veprimin e tejkalimit pa i penguar dhe pa i rrezikuar pjesëmarrësit e tjerë në trafikun rrugor,
- shoferi i mjetit që lëviz prapa tij nuk e ka filluar veprimin e tejkalimit,

Fushëpamje e mirë e rrugës.

Lejohet tejkalimi

- shoferi që ndodhet në mjetin përpara tij në të njëjtin shirit të trafikut nuk ka dhënë shenjë se ka për qëllim ta tejkalojë ndonjë mjet tjetër, ta ndryshojë drejtimin e lëvizjes apo ta ndërrojë shiritin e trafikut,

Nuk lejohet tejkalimi

- në rrugë ka hapësirë të mjaftueshme për realizim të plotë të tejkallimit, duke e pasur parasysh diferencën ndërmjet shpejtësisë së tij dhe të mjetit që tejkalohej, si dhe distancën dhe shpejtësinë e mjeteve që vijnë nga krahu i kundërt;
- pas tejkallimit nuk do të bëjë manovrime të rrezikshme dhe të kthehet sa më parë që të jetë e mundur në shiritin e trafikut në të cilin ka lëvizur para tejkallimit, pa e penguar ose rrezikuar mjetin të cilin e tejkalon.

Distanca anësore e sigurisë

- Gjatë tejkallimit shoferi i mjetit duhet të ushtrojë kujdes të veçantë dhe të mbajë distancë të sigurt anësore ndaj mjetit të cilin e tejkalon ose ndaj pjesëmarrësve të tjerë në trafik.

Edhe Tejkallim i biçikletës - distanca anësore së paku 1 m

Në rast të tejkallimit të mjetit me dy rrota ose të kolonës së këmbësorëve, distanca anësore e sigurisë duhet të jetë së paku 1 metër.

Rregullat e tejkallimit

Tejkallimi bëhet nga ana e djathtë

Tejkallimi i mjetit bëhet nga ana e majtë, por mund të bëhet edhe nga ana e djathtë:

- kur mjeti tjetër, i cili ndodhet përpara mjetit në të njëjtin kah, në rrugë ka zënë pozitë pranë skajit të majtë të shiritit dhe shoferi i tij jep sinjal për kthim në anën e majtë,
- mjeti mbi binarë të vendosur në mes të rrugës, në qoftë se midis atij mjeti dhe skajit të djathtë të rrugës ekziston shiriti i trafikut.

Tejkallimi bëhet nga ana e djathtë

Detyrimet e shoferit, mjeti i të cilit tejkalohet

Shoferi, të cilit i është dhënë sinjal se mjeti pas tij po synon ta tejkalojë mjetin nga krahu i tij i majtë, duhet t'iu përmbahet këtyre rregullave:

- duhet ta largojë mjetin e tij kah skaji i djathtë i rrugës,
- nuk i lejohet ta rrisë shpejtësinë gjatë kohës gjersa tejkalohet.

Tejkalimi bëhet nga ana e majtë

Ndalohet tejkalimi:

- në vendet ku është i ndaluar me shenja të trafikut,
- drejtpërdrejtë para vendkalimit hekurudhor,
- në vendkalim ose mbi binarë në të njëjtin nivel,
- drejtpërdrejtë para dhe në vendkalim të këmbësorëve dhe në vendkalim të biçiklistëve,
- në shiritin për nxitim, në shiritin për ngadalësim, në shiritin për ndalje të detyrueshme,
- para dhe në kurriz rruge, para dhe në kthesë të padukshme,

Nuk lejohet tejkalimi - një shirit i trafikut për një kah

- një shirit trafiku për një kah,

Lejohet tejkalimi - dy shirita të trafikut në një kah

- përveç në rrugën qarkulluese që ka më së paku dy shirita të trafikut për lëvizje të mjeteve në një kah.

Lejohet tejkalimi i motokultivatorit

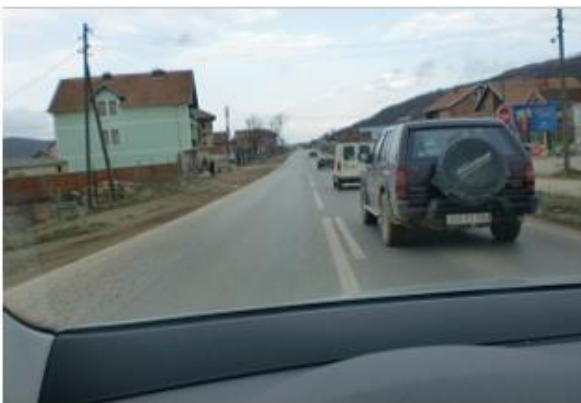
Lejohet të kalohet me mjet përtej vijës së plotë të pandërprerë gjatësore vetëm në rastet kur tejkalimi bëhet pranë mjeteve pa motor dhe pranë mjeteve me veprim motorik të cilat nuk zhvillojnë shpejtësi mbi 30 km/h, si traktorët, motokultivatorët, mopedët etj.

Lejohet tejkalimi

Në tunel ndalohet tejkalimi, përveç nëse ekzistojnë dy ose më tepër shirita të trafikut në një kah.

Ndalohet tejkalimi i këtyre mjeteve:

Kolona e automjeteve

- mjetet nën përcjellje dhe me përparësi kalimi kur ato janë në intervenim,
- i kolonës së mjeteve,
- i mjetit i cili është ndalur ose është duke u ndalur për shkak të lëshimit të këmbësorëve në rrugë.

Tejkalimi ndalohet edhe në këto situata:

- nëse me këtë veprim do të rrezikohet siguria e trafikut ose do të pengohet trafiku nga kahu i kundër,
- nëse pas kryerjes së tejkalimit apo anashkalimit, mjeti nuk mund të kthehet në shiritin e trafikut nga i cili ka lëvizur më parë pa i penguar ose pa i rrezikuar pjesëmarrësit e tjerë në trafik.

Tejkalimi në kryqëzim

Shoferit nuk i lejohej ta tejkalojë mjetin tjetër drejtpërdrejtë para kryqëzimit dhe në kryqëzim i cili nuk është me rrethrotullim, përveç në këto situata:

- kur mjeti tjetër i cili ndodhet përpara mjetit kthehet majtas, kurse tejkalohet nga ana e djathtë,
- kur gjatë tejkalimit të mjetit tjetër që kthehet djathtas, me mjetin e vet nuk kalon në pjesën e rrugës së paraparë për trafikun nga kahu i kundërt;
- kur mjeti lëviz në rrugë me përparësi kalimi,
- në kryqëzim në të cilin trafiku rregullohet me semaforë ose nga personi i autorizuar.

Shoferit të mjetit i lejohej ta tejkalojë biçikletën, mopedin ose motoçikletën pa rimorkio anësore drejtpërdrejtë para kryqëzimit dhe në kryqëzim i cili nuk është me rrethrotullim.

Lëvizja në rreshta paralele

Lëvizje në rreshta paralele

Në rrugën në të cilën ekzistojnë të paktën dy shirita të trafikut të paraparë për qarkullim të mjeteve që lëvizin në kahe të njëjta dhe në të cilën ndodhet kolonë e mjeteve, shoferit nuk i lejohej me mjet të kalojë nga një shirit në shiritin tjetër. Shoferi mund ta lëshojë shiritin në të cilin ndodhet vetëm në rastet kur pozicionohet që të kthehet në anën e majtë ose të djathtë, apo për parkim të mjetit.

Në rrugët brenda zonës urbane sipas kushteve të sipërshënuara, lëvizja më e shpejtë e mjetit në një shirit sesa në shiritin tjetër, si dhe kalimi pranë mjetit që lëviz ngadalë e që nuk e shfrytëzon shiritin e djathtë të skajshëm të trafikut, nuk konsiderohet tejkalim.

Anashkalimi

Me anashkalim nënkuptojmë kalimin me mjet pranë një mjeti tjetër të ndalur a të parkuar, ose pranë një objekti që gjendet në shiritin e trafikut nëpër të cilin lëviz mjeti rrugor.

Në qoftë se në mes të rrugës ndodhet ishulli për këmbësorë, ose është e shënuar hapësira për parkim të mjeteve, ose është ndonjë sipërfaqe tjetër që nuk është e caktuar për trafik të mjeteve, ose është ndonjë objekt a mekanizëm tjetër, - atëherë shoferi i mjetit duhet t'i anashkalojë ato nga ana e djathtë.

Anashkalim nga të dy anët

Në qoftë se sipërfaqet, objektet a mekanizmat ndodhen në mes të rrugës me një kah, shoferi i mjetit mund t'i anashkalojë ato nga ana e djathtë ose e majtë, në qoftë se me shenja të trafikut nuk është përcaktuar ndryshe.

SINJALET PARALAJMËRUESE TË DRITËS DHE ZËRIT

Shoferi i mjetit duhet të japë sinjale zëri apo drite kur është e domosdoshme për t'i paralajmëruar pjesëmarrësit e tjerë mbi rrezikun në rrugë.

Sinjalet paralajmëruese të zërit

Shoferi obligohet që t'i përdorë sinjalet paralajmëruese të zërit kur e kërkon nevoja e sigurisë së trafikut, e sidomos:

- në rrugë jashtë zonës urbane, për ta paralajmëruar pjesëmarrësin tjetër në trafik që dëshiron të tejkalojë ose të anashkalojë, ku mosdhënia e këtij sinjali do të rrezikonte shkaktim të aksidentit në trafik,
- në qoftë se pranë rrugës gjenden fëmijë të cilët nuk i kushtojnë vëmendje qarkullimit të mjeteve.

Sinjalet paralajmëruese të dritës

- Prej muzgut të parë deri në agimin e plotë, shoferi i mjetit, në vend të sinjalit të zërit për paralajmërim, si rregull e përdor sinjalin e paralajmërimit me drita. Këtë sinjal shoferi i mjetit mund ta përdorë edhe në zonën urbane, gjatë tejkalimit të mjetit tjetër.
- Sinjali i paralajmërimit me dritë jepet duke përdorur në mënyrë alternative dritat e shkurta me të gjata.

Ndezja e të gjithë tregueseve të drejtimit

Shoferi i mjetit në rrugë publike është i detyruar t'i ndezë të gjithë treguesit e drejtimit - nëse në mjet janë të instaluar, si në vijim:

- gjatë kohës së hyrjes apo daljes së udhëtarëve,
- nëse i paralajmëron pjesëmarrësit e tjerë në trafik për rrezikun në trafik,
- gjatë kohës së dukshmërisë shumë të vështirësuar, si pasojë e mjegullës së dendur, tymit e të ngjashme,
- nëse është mjeti i fundit i ndalur në kolonën e cila është e ndalur në rrugë jashtë zonës urbane, përveç nëse kolona është e ndalur të veprëjë sipas dispozitave apo shenjave të trafikut,
- gjatë drejtimit mbrapa,
- nëse ndalet në rrugë qarkulluese, përveç me rastin e parkimit në vendin e shënuar, përkatësisht për të vepruar sipas rregullave apo shenjave të trafikut.

NDALJA DHE PARKIMI

Me rregulla të trafikut shoferit nuk i lejohej ta ndalë dhe ta parkojë mjetin në vendin ku do ta rrezikonte sigurinë e pjesëmarrësve të tjerë në trafik ose do ta pengonte zhvillimin normal të qarkullimit të mjeteve dhe këmbësorëve.

Shoferi i cili e ndal ose e parkon mjetin në rrugë publike është i detyruar ta ndalë, përkatësisht ta parkojë atë sa më pranë cepit të djathtë të sipërfaqes së rrugës qarkulluese.

Me rastin e ndaljes ose parkimit të mjetit në rrugë jashtë zonës urbane, mjeti duhet të ndalet ose të parkohet jashtë rrugës qarkulluese.

Shoferi i cili ka qenë i detyruar ta ndalë mjetin mbi binarë, detyrohet menjëherë ta largojë atë nga binarët, ose nëse nuk ka mundësi t'i marrë të gjitha masat në mënyrë që të lajmërohet me kohë personi i cili e drejton mjetin mbi binarë.

Parkimi në trotuar

Lejohet parkimi i mjetit në trotuar nëse gjerësia e trotuarit për lëvizjen e lirë të këmbësorëve është së paku 1,6 metra dhe nuk duhet të jetë pranë skajit të djathtë të rrugës qarkulluese dhe e shënuar me shenja të trafikut rrugor.

Ndalohet parkimi në trotuar në këtë situatë

Shoferi mund ta parkojë mjetin e vet në vendet që ndodhen në mes të sipërfaqes së rrugës, vetëm kur këto vende janë të shënuara si vendparkim me shenja të trafikut rrugor.

Vendet ku ndalohet ndalja dhe parkimi i mjetit

Është e ndaluar ndalja e mjetit në këto vende:

- në kthesë të padukshme dhe në kurriz rruge,
- në tunel, në nënkalim e mbikalim, mbi urë,
- në kryqëzim dhe në largësi më të vogël se 5 metra nga skaji më i afërt i rrugës tërthore,

- në vendkalim të këmbësorëve, në vendkalim të biçikletave, si dhe në distancë më të vogël se 5 m para vendkalimit të tillë.

Ndalohet ndalja dhe parkimi i veturës

- në shtegun dhe shiritin për biçikleta,
- në vendndalim të autobusëve,
- nëse mjeti do ta mbulonte shenjën apo sinjalin e trafikut në afërsi më të vogël se 10 metra,
- në rrugë ku shiritat rrugorë janë të ndarë fizikisht ndërmjet tyre, vetëm nëse lejohet me shenja të trafikut,

- në shteg të këmbësorëve,
- në skaj të majtë të rrugës, me përjashtim të ndaljes apo parkimit brenda zonës urbane në rrugë në një kah;
- në brez ndarës ndërmjet shiritave rrugorë,
- në vend të rezervuar për parkim të mjetit për personat me aftësi të kufizuara,
- në trotuar, me përjashtim aty ku lejohet parkimi,

- në pjesën e rrugës ku gjerësia e kalimit të lirë prej mjetit të ndalur ose të parkuar deri te vija e plotë gjatësore e mesit e shënuar në rrugë do të ishte më e vogël se 3 metra,

Ndalohet ndalja dhe parkimi i veturës

- përkatësisht deri te skaji tjetër i rrugës më e vogël se 4 metra.

Ndalohet ndalja dhe parkimi i veturës

Ndalohet parkimi i mjeteve në këto vende:

- në vendin ku ekziston hyrja apo dalja nga garazhi, nga porta, apo të ngjashme dhe ku mund ta pengojë trafikun,

- në vendin ku shkakton pengesë për mjetin tjetër për t'u parkuar apo për të dalë nga vendparkimi,

Ndalim parkimi

Ndalohet parkimi

- në distancë më të vogël se 15 metra para ose mbrapa vendndalimit të autobusit apo shenjës së trafikut që e shënon këtë vendndalim;

- mbi kapakët e rrjetit të ujës-jellës, të kanalizimit ose të rrjeteve të tjera të shërbimeve komunale, apo të ngjashme.

Ndalohet parkimi

Parkimi i automjetit në teposhtëze bëhet në këtë mënyrë;

- tërhiqet freni i parkimit;
- ndërruesi i shpejtësisë vihet në pozitë për lëvizje mbrapa (rikverc);
- rrota kthehen në anën e djathtë.

Parkimi i automjetit në teposhtëze

Parkimi i automjetit në përpjetëze bëhet në këtë mënyrë;

- tërhiqet freni i parkimit,
- ndërruesi i shpejtësisë vihet në shpejtësinë e parë,
- rrota kthehen në anën e majtë.

Parkim i automjetit në përpjetëze

MJETI NË DEFEKT

Shoferi duhet të shënojë ndaljen e mjetit kur është e ndalur në rrugë qarkulluese për shkak të prishjes, aksidentit ose për ndonjë arsye tjetër, vetëm në vendin ku ndalohet ndalja dhe parkimi sipas rregullave të parapara.

Ndalja e mjetit duhet të shënohet duke i ndezur të gjithë treguesit e drejtimit (nëse nuk i funksionojnë të gjithë treguesit e drejtimit i ndezë dritat e pozicionit nëse janë në dispozicion) dhe vendosur trekëndëshin e sigurisë parapa mjetit të ndalur.

Trekëndëshi i sigurisë vendoset:

Trekëndëshi i sigurisë jashtë zonës urbane

- brenda zonës urbane në distancë prej së paku **10 metra**,
- jashtë zonës urbane në rrugë nacionale, rajonale dhe lokale jashtë zonës urbane, në distancë prej **30 deri në 50 metra**,

Trekëndëshi i sigurisë në autouidhë

- në autouidhë dhe moto udhë në distancë së paku **100 metra**.

Shënimi i mjetit në defekt është i detyrueshëm gjatë tërë kohës së ndalimit të mjetit.

Trekëndëshi i sigurisë

Kolona e mjeteve, bashkësia e mjeteve dhe mjetet të cilat bartin materie të rrezikshme, kur janë në defekt i vendosen dy trekëndësha të sigurisë, sipas rregullave të sipër shënuar.

Nëse mjeti është i ndalur prapa kthesës, trekëndëshi i sigurisë vendoset para kthesës.

Nëse shoferi gjendet jashtë mjetit të vet në rrugën qarkulluese, ai është i detyruar ta mbajë jelekun reflektues.

Tërheqja e mjetit të prishur ose në defekt

Shoferi i mjetit mund ta tërheqë mjetin tjetër, përveç mjeteve të bashkëngjitura, vetëm nëse mjeti tjetër nuk mund të lëvizë vetë për shkak të prishjes apo në mungesë të ndonjë pjese.

Mjeti në defekt mund të tërhiqet me litar apo me pajisje të ngurtë, duke u mbështetur ose duke u varur në mjetin tërheqës.

Detyrimet gjatë tërheqjes së mjetit në defekt

Në mjetin e tërhequr si rezultat i prishjes ndalohet transporti i personave.

Mjeti i cili tërhiqet duhet të jetë i lidhur për mjetin që e tërheq, në atë mënyrë që të përjashtohet mundësia e shkëputjes së tyre gjatë lëvizjes.

Tërheqja e veturës në defekt

Gjatë kohës së tërheqjes së mjetit në defekt, ***të dy mjetet*** duhet të jenë të shënuara me ***trekëndëshin e sigurisë***. Në mjetin i cili tërheq, trekëndëshi vendoset ***në pjesën e përparme***, ndërsa në mjetin e tërhequr në ***anën e prapme***.

Në të dy mjetet, gjatë tërheqjes së mjetit në defekt duhet të jenë të ndezur të gjithë ***treguesit e drejtimit***, nëse janë të instaluar në mjet, nëse mjeti nuk i ka të instaluar të gjithë treguesit e drejtimit, ai është i detyruar t'i ndezë dritat e pozicionit.

Ndalohet tërheqja me litar e mjetit defekt:

- nëse sistemi i tij i frenimit dhe i drejtimit është jashtë funksionit,
- nëse për funksionim të sistemit të frenimit të mjetit që tërhiqet, nevojitet që motori të punojë, ndërsa motori është jashtë funksionit.

Ndalohet tërheqja me lidhje të fortë e mjetit:

- i cili mjet e ka jashtë funksionit sistemin e drejtimit (defekt),
- i cili është më i rëndë se mjeti që e tërheq, nëse mjeti që tërhiqet nuk e ka në rregull frenin punues.

Kushtet për tërheqjen e mjetit në defekt gjatë dukshmërisë së dobësuar

Gjatë dukshmërisë së dobësuar (vështirësuar) lejohet tërheqja e mjetit në defekt vetëm nëse i ka të ndezura prapa dritat e kuqe për shënjim të mjetit, d.m.th. dritat e pozicionit, ose nëse tërheqjen e bën mjeti i cili e përdor dritën e verdhë vezulluese rrotulluese.

PËRDORIMI I DRITAVE NË TRAFIK

Automjeti që merr pjesë në trafikun rrugor duhet t'i ketë së paku dy drita të bardha në pjesën e përparme dhe dy drita të kuqe në pjesën e pasme:

- kur automjeti tërheq një ose dy mjete të bashkëngjitura, në pjesën e pasme të mjetit të fundit të bashkëngjitur duhet të jenë të ndezura të paktën dy drita të kuqe

Automjeti i cili merr pjesë në trafikun rrugor duhet t'i ketë në rregull: sistemin e ndriçimit (dritat e shkurtra, dritat e gjata, dritat e mjegullës, dritat për ngasje mbrapa), sistemin e sinjalizimit (treguesit e drejtimit, stop dritat,) të pozicionit (dritat gabarite, dritat e tabelës, dhe të ngjashme).

Mjetet nuk duhet t'i kenë të ndezura dritat e parkimit apo pozicionit:

- mjeti i ndalur ose i parkuar në pjesën e ndriçuar të rrugës që shihet qartë nga një largësi e mjaftueshme,
- mjeti i ndalur ose i parkuar në vende të caktuara në rrugë ose jashtë rrugës, ose në rrugë me intensitet të dobët të trafikut.

Përdorimi i dritave

Për ndriçim të rrugës, shoferi i automjetit përdor dritat e gjata.

Dritat e shkurtra për ndriçimin e rrugës përdoren në rastet vijuese:

Përdorimi i dritave të gjata jo në rregull

- gjatë përballëkalimit, kur mjeti tjetër vjen përballë dhe kur njëri nga shoferët e mjetit i ndalë dritat e gjata dhe i ndezë dritat e shkurtra,

- në afërsi të mjetit që lëviz nëpër binarë, të mjetit që lundron ose të ngjashme,

Përdorimi i dritave të shkurta në rregull

- kur ekziston mundësia që ta pengojë nga prapa shoferin e mjetit përpara,

- gjatë kohës derisa kalon pranë kolonës të organizuar të këmbësorëve.

Dritat gjatë drejtimit nëpër mjegull

Kur ka mjegull shoferi i automjetit duhet t'i ketë të ndezura në mjet dritat e shkurtra ose ato për mjegull, ose të dy këto drita në të njëjtën kohë.

Dritat për mjegull lejohet të përdoren vetëm kur ka mjegull ose në rast të dukshmërisë së dobësuar (vështirësuar).

Dritat për mjegull të cilat gjinden në pjesën e përparme mund të jenë të **bardha ose të verdha**, ndërsa në pjesën e pasme me **ngjyrë të kuqe**.

Dritat për mjegull në pjesën e pasme

Kur dukshmëria të përmirësohet, shoferi i mjetit duhet t'i ndalë këto drita menjëherë.

Gjatë ngasjes nëpër mjegull mund të mos vërehen me kohë këmbësorët dhe mjetet që nuk kanë ndriçim vetjak.

Dritat për mjegull në pjesën e përparme

Shoferi i automjetit duhet t'i ketë të ndezura dritat e shkurtra ose dritat e ditës gjatë tërë kohës së drejtimit.

Dritat gjatë drejtimit ditën

Gjatë ngasjes ndezja e dritave është e obliguar

Dritat e pozicionit

Gjatë gjithë kohës së lëvizjes, automjeti duhet t'i ketë të ndezura edhe dritat e pozicionit, përveç dritave të zakonshme për ndriçim të rrugës, respektivisht atyre të veçanta për mjegull.

DISTANCA NË MES TË MJETEVE

Shoferi i mjetit është i detyruar ta mbajë distancën e sigurisë kur lëviz pas mjetit tjetër, duke e pasur parasysh shpejtësinë e lëvizjes, gjendjen, llojin dhe fushëpamjen e rrugës, dukshmërinë, kushtet atmosferike, gjendjen e ngarkesës, gjendjen e vet psikofizike, gjendjen e sistemit frenues etj., në mënyrë që të mos e rrezikojë sigurinë e trafikut, ashtu që në rast se mjeti para tij frenon apo ndalet, shoferi të mund ta ndalë mjetin në mënyrë të sigurt.

Distanca ndërmjet mjeteve gjatë ngasjes brenda vendbanimit duhet të jetë së paku 1 sekond.

Distanca ndërmjet mjeteve gjatë ngasjes jashtë vendbanimit duhet të jetë së paku 2 sekond.

Distanca e sigurisë

Distanca ndërmjet mjeteve gjatë ngasjes në rrugë të rrëshqitshme duhet të jetë së paku 3 sekond.

Distanca e sigurisë

RREGULLAT E TRAFIKUT PËR BIÇIKLISTË

Biçiklisti duhet të lëvizë në sipërfaqen e dedikuar për këto mjete, nëse duhet ta shfrytëzojë ritmin qarkullues, duke lëvizur sa ma afër skajit të shiritit të djathtë në distancë deri në **1 metër**.

Biçiklisti me jelek reflektues

Kur biçiklisti qarkullon në rrugë publike gjatë pashmërisë së zvogëluar, ai është i detyruar të ketë jelek reflektues, rroba reflektuese për biçiklistë apo ndonjë burim drite.

Biçikleta duhet ta ketë të ndezur një dritë ngjyrë të bardhë në pjesën e përparme dhe një dritë ngjyrë të kuqe, katadiopter me materie retroreflektuese në pjesën e pasme gjatë drejtimit natën dhe gjatë drejtimit ditën kur dukshmëria është e vështirësuar.

Në vendkalim për biçiklistë, biçiklistit i ndalohet të hyjë me vrull (vrullshëm) para mjetit që vjen ose ta ngadalësojë e ta ndalojë biçikletën pa arsye.

Biçiklisti më i ri se 16 vjeç duhet ta mbajë helmetën mbrojtëse gjatë drejtimit.

Lëvizja e biçiklistëve jo në rregull

Ndalohet lëvizja e biçiklistëve pranë njëri – tjetrit.

TRAFIKU NË VENDKALIM HEKURUDHOR

Detyrimet e shoferit gjatë kalimit në vendkalim hekurudhor

Në vendkalim hekurudhor pa mbrojtëse dhe gjysmëmbrojtëse dhe pa sinjale me të cilat paralajmërohet ardhja e trenit, shoferi i mjetit është i obliguar që para se të kalojë nëpër binarë, paraprakisht të sigurohet se në vendkalimin hekurudhor nuk kalon ndonjë mjet.

Vendkalim hekurudhor pa mbrojtëse ose gjysmëmbrojtëse

Shoferi duhet t'i respektojë shenjat të cilat janë të vendosur para vendkalimit hekurudhor.

Shoferit i ndalohe:

Vendkalim hekurudhor me mbrojtëse ose gjysëm mbrojtëse

- të kalojë anash mbrojtëseve apo gjysmëmbrojtëseve dhe të hyjë në vendkalim hekurudhor nën rrethanat kur ulja e mbrojtëseve apo gjysmëmbrojtëseve tashmë ka filluar ose ka përfunduar, ose kur ngritja e tyre nuk ka përfunduar,
- të hyjë në vendkalim hekurudhor nëse janë të ndezura sinjalet, dritat ose pajisjet akustike me të cilat paralajmërohet ardhja e mjetit në binarë,
- ta kalojë mjetin gjatë kohës që është duke e pritur hapjen e gjysmëbarrierave ose barrierave,
- të hyjë në vendkalim hekurudhor, nëse nuk ka hapësirë të mjaftueshme të lirë në anën tjetër të kalimit për vazhdim të lëvizjes.

TRAFIKU NË AUTOUSTRADË DHE MOTOUDHË

Ndalohet lëvizja nëpër autostradë e këmbësorëve, e bagëtisë, e mjeteve pa motorë, e mjeteve me veprim motorik, e automjeteve të cilat për nga vetitë e konstruksionit nuk mund të lëvizin me shpejtësi prej së paku 60 km/h.

Trafiku në autouidhë

Shoferi i automjetit, i cili për shkak të avarisë ose për shkaqe të tjera është i detyruar ta ndalë automjetin në autostradë, duhet ta ndalë automjetin në shiritin e emergjencës dhe duhet t'i ndërmarrë masat në mënyrë që sa më parë ta largojë mjetin nga shiriti i trafikut.

Kushtet për lëvizje në autouidhë

Trafiku në autouidhë

Në autostradë automjetet duhet të lëvizin në shiritin e djathtë të skajshëm të trafikut i cili nuk është i zënë me automjete që lëvizin në kolonë.

Në autostradë lejohet ndërrimi i shiritit të trafikut me qëllim të lëvizjes më të shpejtë vetëm duke kaluar me automjet në shiritin e majtë të trafikut.

Ndalohet hyrja në autostradë e automjetit që është duke e tërhequr mjetin në defekt.

Drejtimi në autostradë me shumë shirita të trafikut

Në autostradë me 3 ose me tepër shirita të trafikut që shërben për lëvizje të automjeteve në një drejtim, shoferi i automjetit me rimorkio me gjatësi mbi 7 metra mund të shfrytëzojë vetëm 2 shirita të trafikut që ndodhën pranë skajit të djathtë të sipërfaqes së rrugës.

Hyrja në autouidhë

Shoferi i cili hyn me automjet në autostradë duhet:

- ta shfrytëzojë shiritin për nxitim, kur ai shirit ekziston, duke dhënë shenjë përkatëse me tregues të drejtimit dhe duke hyrë në rrjedhën e trafikut në atë mënyrë që të mos e rrezikojë trafikun e automjeteve që lëvizin nëpër autostradë,
- t'i japë përparësi kalimi automjetit tjetër i cili lëviz nëpër autostradë, nëse nuk ekziston shirit i posaçëm për nxitim,

- shoferi i cili me mjet lëviz në autostradë duhet t'ia lehtësojë hyrjen në autostradë mjetit tjetër, duke e lënë të lirë shiritin e djathtë të skajshëm të trafikut dhe duke lëvizur në shiritin majtas prej tij, nëse nuk pengohet lëvizja e mjeteve të tjera në autostradë.

Dalja me automjet nga autostrada

Shoferi i cili del nga autostrada duhet ta marrë pozitën me automjet në shiritin e djathtë të skajshëm të trafikut dhe të kalojë në fillim të shiritit për ngadalësim, në qoftë se një shirit i tillë ekziston në autostradë.

Blokimi i trafikut në autostradë

Në rast të bllokimit të trafikut në autostradë, automjetet duhet t'ua mundësojnë lëvizjen mjeteve me përparësi kalimi dhe nën përcjellje, duke u skajuar në të djathtë ose në të majtë të shiritit të trafikut për të krijuar hapësirë të lirë kalimi.

Në autostradë ndalohet:

- kthimi gjysmërrethor,
- lëvizja mbrapa,
- lëvizja zigzage,
- tejkalimi në shiritin për ndalje emergjente,
- Ngasja në distancë të vogël pas mjetit që lëviz para tij.

TRAFIKU NË TUNEL

Tuneli me dy shirita për një kahe

Shoferit që me mjet lëviz nëpër tunel nuk i lejohet: ***ta ndalë ose ta parkojë mjetin, të bëjë kthim gjysmërrethor ose të lëvizë prapa.***

Shoferi i mjetit me veprim motorik gjatë drejtimit nëpër tunel duhet t'i ketë të ndezura dritat e shkurta për ndriçim të rrugës.

AUTOMJETET NËN PËRCJELLJE

Automjetet nën përcjellje, duke pasur kujdes për sigurinë e pjesëmarrësve të tjerë në trafik, e kanë të drejtën e përparësisë së kalimit kundrejt të gjitha mjeteve të tjera, përveç në kryqëzim ku trafiku rregullohet nga personi i autorizuar.

Automjetet nën përcjellje

Automjeti nën përcjellje ka të drejtë të mos i zbatojë dispozitat e trafikut, kur ai me mjet jep sinjale me dritë të kuqe dhe të kaltër dhe sinjale zëri me intensitet të ndryshueshëm, përveç në rastet kur me një veprim të tillë do të rrezikoheshin pjesëmarrësit e tjerë në trafik.

Sjellja e shoferit ndaj mjeteve në përcjellje

Shoferi i mjetit i cili e has në rrugë mjetin ose kolonën e mjeteve nën përcjellje, si dhe shoferi të cilin e arrin mjeti nën përcjellje ose kolona e mjeteve nën përcjellje, është i detyruar ta ndalë mjetin e vet, që natën në vend të dritave të gjata t'i përdorë dritat e shkurtra për ndriçim të rrugës, që t'iu përmbahet në mënyrë të përpiktë urdhrave që ia japin personat që i përcjellin mjetet dhe ta vazhdojë lëvizjen vetëm pasi të kalojnë të gjitha mjetet nën përcjellje.

Sjellja e këmbësorit ndaj mjeteve në përcjellje

Për ta bërë të mundshëm kalimin e papenguar të mjeteve nën përcjellje, këmbësorët janë të detyruar të largohen nga rruga përderisa të mos kalojnë këto mjete.

Mjetet me përparësi kalimi

Mjeti i emergjencës \ ambulancës

Mjete me përparësi kalimi konsiderohen:

- mjeti i Policisë,
- mjeti i zjarrfikësve,
- mjeti i emergjencës \ ambulances,
- mjeti i FSK-së.

Mjete me përparësi kalimi në trafik janë mjetet, kur me pajime të veçanta japin sinjale me dritë të kaltër dhe me zë me intensitet të ndryshueshëm gjatë intervenimit.

Sjellja e shoferit ndaj mjeteve me përparësi kalimi

Kur shoferi i mjetit takon në rrugë ose arrihet nga mjeti me përparësi kalimi, ai duhet ta lëshojë rrugën e, sipas nevojës, të ndalet derisa të kalojë mjeti me përparësi kalimi dhe të veprojë sipas urdhrit të personit të autorizuar nga mjeti me përparësi kalimi.

Sjellja e këmbësorëve ndaj mjeteve me përparësi kalimi

Për ta bërë të mundshëm kalimin e papenguar të mjeteve me përparësi kalimi, këmbësorët janë të detyruar të largohen nga rruga derisa të kalojnë këto mjete. Pajisjet për dhënie të sinjalizimit të posaçëm me drita dhe me zë me intensitet të ndryshueshëm kanë të drejtë t'i përdorin vetëm mjetet nën përcjellje dhe me përparësi kalimi.

SINJALIZIMI RRUGOR*Sinjalizimi rrugorë përfshinë:*

- shenjat trafikut/sinjalizimi vertikal,
- shenjat në rrugë/sinjalizimi horizontal,
- semaforët, dhe,
- pajisjet rrugore.

Shenjat e trafikut janë: shenjat e rrezikut, shenjat e urdhrave të prera, shenjat e lajmërimit me ose pa tabelë plotësuese.

Shenjat e rrezikut

Shenjat e rrezikut shërbejnë për t'i paralajmëruar pjesëmarrësit në trafikun rrugor për rrezikun që u kanoset në ndonjë vend të caktuar, përkatësisht në një pjesë të rrugës, si dhe për natyrën e këtij rreziku.

Forma e shenjave të rrezikut

Shenjat e rrezikut kanë formën e trekëndëshit barabrinjës, përveç shenjës Kryqi i Andreut si dhe panela e cila tregon afërsinë e vendkalimit hekurudhor me ose pa barriera dhe gjysmë barriera.

Distanca e vendosjes së shenjave të rrezikut

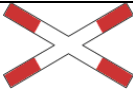
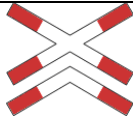
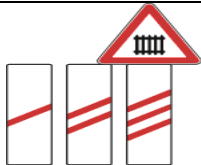
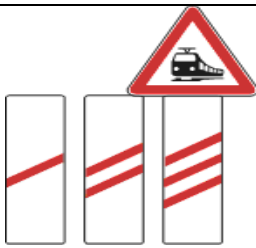
Shenjat e rrezikut vendosen jashtë vendbanimit në largësi 150 deri 250 m, para vendit të rrezikut në rrugë.

A - Lloji dhe përmbajtja e shenjave të rrezikut:

 Shenja »Rrezik në rrugë« - tregon afërsinë e rrugës ose pjesën e rrugës në të cilën pjesëmarrësve u kanoset rreziku.	 Shenja »Kryqëzim i rrugës me rëndësi të njëjtë«.	 Shenja »Kryqëzim i rrugës kryesore me rrugën dytësore nën këndin e drejtë« nga të dy anët.	 Shenja »Lidhje e rrugës kryesore me rrugën dytësore nën këndin e drejtë nga krahu i majtë«.
---	---	--	--

 Shenja »Lidhje e rrugës kryesore me rrugën dytësore nën këndin e drejtë nga krahu i djathtë».	 Shenja »Lidhje e rrugës kryesore me rrugën dytësore nën këndin e ngushtë nga krahu i majtë»	 Shenja »Lidhje e rrugës kryesore me rrugën dytësore nën këndin e ngushtë nga krahu i djathtë»	 Shenja »Kthesë në të majtë» - shënon afërsinë e vendit të rrugës ku kthesa – kthesat janë të rrezikshme apo rruga nuk ka dukshmëri të mjaftueshme
 Shenja »Kthesë në të djathtë»	 Shenja »Kthesë e dyfishtë apo kthesë e shumëfishtë ku kthesa e parë është në të majtë»	 Shenja »Kthesë e dyfishtë apo kthesë e shumëfishtë ku kthesa e parë është në të djathtë»	 Shenja »Teposhtëze e rrezikshme»
 Shenja »Përpyetje e rrezikshme»	 Shenja »Ngushtim rruge »	 Shenja »Ngushtim rruge nga ana e djathtë»	 Shenja »Ngushtim rruge nga ana e majtë»
 Shenja »Rrugë jo e rrafshët» (për shkak të gungave në rrugë)	 Shenja »Rrugë jo e rrafshët» (për shkak të lugjeve në rrugë)	 Shenja »Rrugë jo e rrafshët» (për shkak të gungave të njëpasnjëshme dhe lugjeve në rrugë)	 Shenja »Rrugë e rrëshqitshme» - tregon afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën rruga në mot të ndryshueshëm apo në kushte të ngjashme ka sipërfaqe të rrëshqitshme
 Shenja »Hedhje gurësh» - tregon afërsinë e vendit të rrugës ku gjendet zalli jo i ngjeshur ose i hedhur në sipërfaqe të rrugës së asfaltuar, ose gurët e imët	 Shenja »Shembje gurësh nga ana e djathtë» - tregon afërsinë e rrugës në të cilën ekziston rreziku nga gurët që bien (shemben) apo nga gurët që janë në rrugë	 Shenja »Arritja te shenjat ndriçuese – semaforët vertikalë» - tregon afërsinë e vendit ku trafiku është i rregulluar me semaforë	 Shenja »Arritja te shenjat ndriçuese – semaforët, horizontalë» - tregon afërsinë e vendit ku trafiku është i rregulluar me semaforë

 Shenja »Trafik në dy kahe« - shënon vendin në rrugë ku trafiku zhvillohet në dy kahe.	 Shenja »Paralajmërim (afërsia) i kryqëzimit me rrethrotullim« - tregon afërsinë e kryqëzimit në të cilin trafiku zhvillohet në rrethrotullim.	 Shenja »Ngricë në rrugë« - tregon pjesën e rrugës në të cilën ekziston rreziku i papritur nga ngricat.	 Shenja »Përmbysja – rrëshqitja e mjeteve« tregon afërsinë e vendit në të cilin ekziston rreziku i rrëshqitjes - përmbysjes së mjetit.
 Shenja »Kolonë e ndalur e mjeteve« - tregon afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën në kushte të përcaktuara apo në rrethana të ndryshme ekziston rreziku nga kolona e mjeteve të ndalura në rrugë për shkak të ngescjes në trafik.	 Shenja »Bankinë e paqëndrueshme« - tregon afërsinë e pjesës së rrugës ku bankina përgjatë rrugës është e paqëndrueshme.	 Shenja »Paralajmërim i këmbësorëve në rrugë« - tregon afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën lëvizin këmbësorët.	 Shenja »Paralajmërim i vendkalimit të shënuar për këmbësorë« - tregon afërsinë e vendit në të cilin gjendet vendkalimi i shënuar për këmbësorë.
 Shenja »Paralajmërim i fëmijëve në rrugë« - tregon afërsinë e vendit në rrugë ku fëmijët shpesh dhe në numër të madh lëvizin rrugës (p. sh.: para shkollave, kopshteve, çerdheve etj.).	 Shenja »Paralajmërim i pistës së aeroportit« - tregon afërsinë e pjesës së rrugës ku aeroplanët fluturojnë ulët para se të ngriten në hapësirë.	 Shenja »Tunel (galeri)« - tregon afërsinë e tunelit apo galerisë në rrugë.	 Shenja »Erërat anësore« - tregon afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën shpesh frynë erërat anësore.
 Shenja »Rrezik nga zjarri« - shënon territorin (hapësirën) në të cilin ekziston rreziku nga zjarri.	 Shenja »Paralajmërim i biçiklistëve në rrugë« - tregon afërsinë e vendit të rrugës në të cilën biçiklistët shpesh lëvizin apo gjenden në rrugë nga rrugët anësore ose në shtegun e biçiklistëve.	 Shenja »Urë lëvizëse« - shënon afërsinë e vendit në të cilin rruga kalon përtej urës lëvizëse.	 Shenja »Afërsi e bregut« - tregon afërsinë e vendit në të cilin rruga gjenden në breg.
 Shenja »Rrugë e tramvajit« - tregon afërsinë e vendit në të cilin rruga kalon përtej rrugës së tramvajit në nivel	 Shenja »Kafshë në rrugë« - tregon afërsinë në të cilën kafshët shtëpiake me mbikëqyrës kalojnë rrugën përtej apo lëvizin përgjatë saj	 Shenja »Kafshë të egra në rrugë« - tregon afërsinë e rrezikut të veçantë në të cilin kafshët e egra shpesh kalojnë rrugën	 Shenja »Vendkalim hekurudhor i siguar/ mbrojtur« - tregon afërsinë e kalimit të rrugës përtej hekurudhës në nivel e cila sigurohet me barriera ose gjysmëbarriera

 Shenja »Vendkalim hekurudhor i pasiguruar« - kalimi i rrugës përtej hekurudhës pa barriera dhe gjysmëbarriera tregon afërsinë e kalimit të rrugës përtej hekurudhës në nivel e cila nuk sigurohet me barriera ose gjysmëbarriera	 Shenja »Kryqi i Andreut« - shënon vendin në të cilin rruga kalon përtej hekurudhës në nivel pa barriera ose gjysmëbarriera me një palë binarë	 Shenja »Kryqi i Andreut« - shënon vendin në të cilin rruga kalon përtej hekurudhës në nivel pa barriera ose gjysmëbarriera me dy ose më shumë binarë	 Shenja »Panele në afërsi të vendkalimit hekurudhor të siguruar« - tregon largësinë e kalimit të rrugës përtej hekurudhës në nivel e cila është e sigurtuar me barriera dhe gjysmëbarriera
 Shenja »Panele në afërsi të vendkalimit hekurudhor të pasiguruar« - tregon largësinë e kalimit të rrugës përtej hekurudhës në nivel e cila nuk është e sigurtuar me barriera dhe gjysmëbarriera	 Shenja "punimet në rrugë" tregon vendin ku kryhen punimet në rrugë.		

B - Shenjat e urdhrave të prera

Shenjat e urdhrave të prera iu bëjnë me dije pjesëmarrësve në trafikun rrugorë për ndalimet, kufizimet dhe obligimet që duhet t'ju përmbahen.

Shenjat e urdhrave të prera tregojnë rrugën, përkatësisht pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku, kufizimet dhe obligimet.

Forma e shenjave të urdhrave të prera

Shenjat e urdhrave të prera e kanë formën e rrethit, përveç shenjës **“Trekëndëshi”** - kryqëzim me rrugën me përparësi kalimi dhe **STOP** - ndalje e obligueshme.

Vendosja e shenjave të urdhrave të prera

Shenjat e urdhrave të prera vendosen drejtpërsëdrejti në vendin në të cilin pjesëmarrësve në trafik u fillojnë detyrimet për t'ju përmbajtur urdhrave të parapara me shenja të trafikut.

Vlefshmëria e shenjave të trafikut

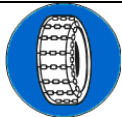
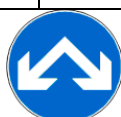
Shenja e urdhrave të prera vlen deri te kryqëzimi i parë, deri sa nuk shfyqizohet me shenjë apo me tabelë plotësuese.

Urdhëri i prerë i paraparë në shenjë e ndalimit dhe kufizimit ose të obligimit i vendosur në hyrje të vendbanimit në shtyllën e njëjtë ku është e vendosur shenja e vendbanimit vlen për tërë territorin e vendbanimit, nëse në rrugët e caktuara ose pjesën e rrugës në vendbanimi nuk është përcaktuar ndryshe me ndonjë shenjë të urdhrave të prera.

B - Lloji dhe përmbajtja e shenjave të urdhrave të prera

			
Shenja »Kryqëzim me rrugën me përparësi kalimi«	Shenja »Ndalja e obligueshme« - tregon vendin para hyrjes në kryqëzim, në të cilin shoferi është i obliguar që ta ndalë mjetin ...	Shenja »Ndalim trafiku në dy kahe«	Shenja »Ndalim trafiku në një kah«
			
Shenja »Ndalim trafiku për të gjitha mjetet me veprim motorik, përveç motoçikletave pa rimorkiove anësore«	Shenja »Ndalim trafiku për autobusë«	Shenja »Ndalim trafiku për mjete transportuese - kamionë«me masën më të madhe të lejuar mbi 3.5 tonë	Shenja »Ndalim trafiku për cisterna«
			
Shenja »Ndalim trafiku për mjete që bartin eksploziv ose ndonjë materie lehtë ndezëse« - tregon rrugën ose pjesën e rrugës ku ndalohet trafiku për mjete të cilat bartin eksploziv ose ndonjë materie lehtë ndezëse	Shenja »Ndalim trafiku për mjete që bartin materie të rrezikshme« - tregon rrugën ose pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku për mjete të cilat bartin materie të rrezikshme	Shenja »Ndalim trafiku për të gjitha automjetet që tërheqin mjete bashkëngjitëse« - tregon rrugën, përkatësisht pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku për të gjitha automjetet të cilat tërheqin mjete bashkëngjitëse	Shenja »Ndalim trafiku për mjete transportuese që tërheqin mjete bashkëngjitëse« - tregon rrugën, përkatësisht pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku për mjete transportuese të cilat tërheqin mjete bashkëngjitëse
			
Shenja »Ndalim trafiku për traktorë« - tregon rrugën, përkatësisht pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku për traktorë	Shenja »Ndalim trafiku për motoçikleta« - tregon rrugën, përkatësisht pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku për motoçikleta dhe për triçikletat dhe katërçikletat e rënda	Shenja »Ndalim trafiku për mopedë - çiklomotorë« - tregon rrugën, përkatësisht pjesën e rrugës në të cilën është i ndaluar trafiku për mopedë, triçikleta dhe katërçikleta të lehta.	Shenja »Ndalim trafiku për biçikletë«
			
Shenja »Ndalim trafiku për biçikletë dhe	Shenja »Ndalim trafiku për qerre«	Shenja »Ndalim trafiku për karrocë dore«	Shenja »Ndalim trafiku për të gjitha automjetet«

 Shenja »Ndalim trafiku për këmbësorë«	 Shenja »Ndalim trafiku për mjete që tejkalojnë gjerësinë e caktuar«	 Shenja »Ndalim trafiku për mjete që tejkalojnë lartësinë e caktuar«	 Shenja »Ndalim trafiku për mjete që tejkalojnë masën e caktuar«
 Shenja »Ndalim trafiku për mjete që tejkalojnë ngarkesën boshlore të caktuar«	 Shenja »Ndalim trafiku për mjete që tejkalojnë gjatësinë e caktuar«	 Shenja »Distanca më e vogël në mes të mjeteve gjatë lëvizjes«	 Shenja »Ndalim kthimi majtas«
 Shenja »Ndalim kthimi djathtas« (B-29)	 Shenja »ndalim kthimi gjysmërrethor« (B-30)	 Shenja »Kufizim i shpejtësisë«	 Shenja »Ndalim tejkalmi për të gjitha automjetet përveç motoçikletës pa rimorkio anësore« (B-32)
 Shenja »Ndalim tejkalmi për mjetet transportuese - kamionë« (për mjetet transportuese masa më e madhe e lejuar është mbi 3.5 tonë)	 Shenja »Ndalim kalimi pa u ndalur – Dogana«	 Shenja »Ndalim kalimi pa u ndalur - Policia« - tregon afërsinë e policisë ku mjeti duhet të ndalet	 Shenja »Ndalim kalimi pa u ndalur - pagesa rrugore« - tregon afërsinë e vendit ku mjeti duhet të ndalet për të paguar pagesën rrugore
 Shenja »Ndalim i dhënies së shenjave akustike (zërit)« - tregon rrugën ose pjesën e rrugës ku ndalohet dhënia e shenjave akustike, përveç në rast të rrezikut të drejtpërdrejtë	 Shenja »Përparësi kalimi për mjetet nga kahu i kundërt« - tregon ndalimin e hyrjes së mjetit në pjesën e ngushtë të rrugës para se të kalojnë mjetet nga kahu i kundërt	 Shenja »Ndalim ndaljeje dhe parkimi« - tregon anën e rrugës ku është e ndaluar ndalja dhe parkimi i mjetit	 Shenja »Ndalim parkimi« - tregon anën e rrugës ku është i ndaluar parkimi i mjetit, ndërsa lejohet ndalja
 Shenja »Parkim alternativ« - tregon anën e rrugës ku është i ndaluar parkimi në ditët tek	 Shenja »Parkim alternativ« tregon anën e rrugës ku është i ndaluar parkimi në ditët çift	 Shenja »Ndalim fotografimi« tregon hapësirën pranë rrugës në të cilën është i ndaluar fotografimi, incizimi, skicimi e ngjashëm	 Shenja »Shpejtësi më e vogël e lejuar«

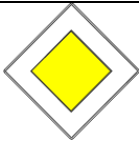
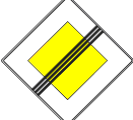
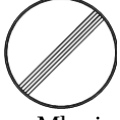
 Shenja »Pajisje dimërore« - tregon pjesën e rrugës në të cilën automjetet përveç motoçikletave duhet të kenë pajisje dimërore të parapara për kushte dimërore	 Shenja »Shtegu i biçikletave« - tregon shtegun në të cilin duhet të lëvizin biçikletat	 Shenja »Shtegu i këmbësorëve dhe shenja »Shtegu i biçikletave« - tregon shtegun në të cilin duhet të lëvizin këmbësorët dhe biçiklistët		 Shenja »Shtegu për kalorës« (B-49) – tregon shtegun ku ndalohet lëvizja e pjesëmarrësve të tjerë në trafik	
 Shenja »Kah i obliguar drejtë«	 Shenja »Kah i obliguar djathtas«	 Shenja »Kah i obliguar majtas«	 Shenja »Kah i obliguar majtas«		
 Shenja »Kah i obliguar djathtas«	 Shenja »Kthim gjysmërrethor i obliguar«	 Shenja »Kahe të obliguara drejt dhe majtas«		 Shenja »Kahe të obliguara drejt dhe djathtas«	
 Shenja »Kahe të lejuara djathtas dhe majtas«	 Shenja »Anashkalim i obliguar nga ana e djathtë«	 Shenja »Anashkalim i obliguar nga ana e majtë«		 Shenja »Anashkalime të obliguara - djathtas dhe majtas«	 Shenja »Kryqëzim me rrethrotullim«

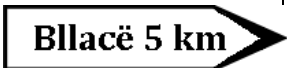
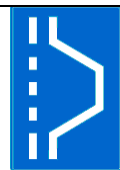
C-Shenjat e lajmërimit

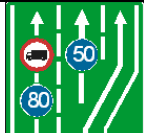
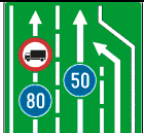
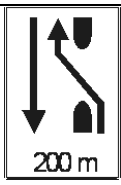
Shenjat e lajmërimit u japin pjesëmarrësve në trafik njoftime të nevojshme për rrugën nëpër të cilën lëvizin dhe njoftime të tjera të cilat mund të jenë të dobishme (ndërprerja e vlefshmërisë së shenjave të urdhrave të prera, shërbime të ndryshme, etj), si dhe për orientim të trafikut.

Forma dhe përmbajtja e shenjave të lajmërimit:

 Shenja »Përparësi kalimi në raport me mjetet nga kahu i kundërt« - paralajmëron shoferin që në pjesën e ngushtë të rrugës ka përparësi kalimi ndaj mjeteve që vijnë nga kahu i kundërt	 Shenja »Vendkalim i shënuar për këmbësorë«	 Shenja »Vendkalim i shënuar për shtegun e biçikletave«	 Shenja »Vendkalim i shënuar për këmbësorë dhe biçikleta«
---	---	--	---

 Shenja »Fëmijët në rrugë« (C - 05), tregon vendin në cilin fëmijët lëvizin shpesh ose në numër të madh	 Shenja »Nënkalim ose mbikalim për këmbësorë« (BI-06),	 Shenja »Rrugë me trafik në një drejtim« (gjatësore) dhe tërthore)	 Shenja »Rrugë me përparësi kalimi«
 Shenja »Mbarim i rrugës me përparësi kalimi«	 Shenja »Gungë në rrugë« - tregon vendin ku vendosen pajisjet për ngadalësim të trafikut	 Shenja »Mbarim i tejkalimit«	 Shenja »Ndalim tejkalimi për mjete transportuese - kamionë«
 Shenja »Mbarim i kufizimit të shpejtësisë maksimale«	 Shenja »Mbarim i shpejtësisë më të vogël të lejuar«	 Shenja »Mbarim i ndalimit të dhënies së shenjave akustike - zërit«	 Shenja »Mbarim i të gjithave ndalesave« - tregon vendin në rrugë ku mbarojnë të gjitha ndalesat / kufizimet të cilat më parë kanë qenë të vendosura në atë rrugë
 Shenja » Mbarim i ndalimit të përdorimit të pajisjeve dimërore«	 Shenja »Mbarim i shtegut për biçikleta«	 Shenja »Mbarim i shtegut për këmbësorë«	 Shenja »Mbarim i shtegut për kalorës«
 Shenja »Zona ku është e kufizuar shpejtësia«	 Shenja »Mbarim i zonës ku është e kufizuar shpejtësia«	 Shenja »Zona e këmbësorëve« nuk lejohet lëvizja e mjeteve përveç atyre me leje të veçantë	 Shenja »Mbarim i zonës së këmbësorëve«
 Shenja »Zona e trafikut të qetë« - tregon vendin në zonë urbane në të cilën automjeteve nuk u lejohet të lëvizin me shpejtësi më të madhe se 5 km/h sepse lojërat e fëmijëve janë të lejuara në tërë zonën	 Shenja »Mbarim i zonës së trafikut të qetë« - tregon vendin ku dilet nga zona e trafikut të qetë	 Shenja »Zona ku është e kufizuar kohëzgjatja e parkimit«	 Shenja »Mbarim i zonës ku është e kufizuar kohëzgjatja e parkimit« .

 Shenja »Zona e shkollës« - tregon vendin ku fillon zona e shkollës	 Shenja »Mbarim i zonës së shkollës« - tregon vendin ku mbaron zona e shkollës	 Shenja »Shpejtësia e rekomanduar« e dhënë si shembull	 Shenja »Mbarim i shpejtësisë së rekomanduar«
 Shenja »Patrulla shkollore«	 Shenja »Spitali«	 Shenja »Institucioni i ndihmës së shpejtë mjekësore«	 Shenja »Stacioni policor«
 Shenja »Vendndalja e autobusëve« - tregon vendin ku duhet të ndalen autobusët	 Shenja »Aeroporti« tregon afërsinë e aeroportit ose vendin e aeroportit	 Shenja »Aparati për shuarjen e zjarrit« tregon afërsinë e vendit ose vendin ku gjendet aparati për shuarjen e zjarrit ose shërbimi i zjarrfikësve	 Shenja »Udhëtregues«
 Shenja »Autostrada« - tregon vendin kur fillon autoudha	 Shenja »Përfundimi i autostradës« - tregon vendin ku përfundon autoudha	 Shenja »Motoudha« - tregon vendin ku fillon motoudha	 Shenja »Mbarim i motoudhës« - tregon vendin ku mbaron motoudha
 Shenja »Rruga pa dalje« - tregon afërsinë dhe pozitën e rrugës e cila nuk ka dalje.	 Shenja »Kthimi majtas indirekt« - tregon rrugën në të cilën mjeti duhet të lëvizë deri te ky kryqëzim	 Shenja »Vendi për ndalje të dhunshme të mjetit«	 Shenja BI-75 Shenja »Vendi për ndalje të dhunshme të mjetit«
 Shenja »Qafë mali« - tregon qafëmalin me lartësi mbidetare	 Shenja »Lumi« tregon emrin e lumit përtej së cilit kalon rruga	 Shenja »Tuneli«	 Shenja »Ura«
 Shenja »Udhëtregues për autostrada dhe motoudhë« - tregon drejtimin kah autoudha dhe motoudha	 Shenja »Vendbanim«	 Shenja »Mbarim i vendbanimit«	 Shenja »Dalje nga autostrada dhe motoudha«

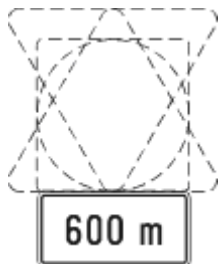
 Shenja «Shiriti i trafikut për mjetet e transportit publik të udhëtarëve»	 Shenja »Kufizimi i shpejtësisë më të madhe të lejuar në rrugët e Kosovës»	 Shenja «Rreshtimi i mjeteve» (C-91) - tregon vendin e rreshtimit në kryqëzim, në rrugën me shumë shirita të trafikut	 Shenja »Rreshtimi i mjeteve sipas emërtimeve të zonave urbane» (C-92) tregon vendin e rreshtimit në kryqëzim, në rrugën me shumë shirita të trafikut
 Shenja »Parashenja për rregullimin e trafikut manual» - paralajmëron shoferët për afërsinë e vendit ku kryhen punime dhe kur trafiku rregullohet në mënyrë alternative	 Shenja »Parashenja devijim»- tregon kahun dhe drejtimin e devijimit nëpërmes zonës urbane	 Shenja »Udhëtregues për devijim» - tregon drejtimin e përkohshëm të devijimit	 Shenja »Hapja e shiritit të trafikut»
 Shenja »Mbyllja (reduktimi) i shiritave të trafikut» - tregon vendin kur mbyllet përkatësisht përfundon një shirit i trafikut për lëvizjen e mjeteve në të njëjtin drejtim	 Shenja »Shpejtësia e lejuar në shirita të caktuar të trafikut» - tregon shpejtësinë më të vogël të lejuar në shirita të caktuar të trafikut	 Shenja »Shiriti i trafikut për mjetet e ngadalshme» - tregon vendin kur fillon shiriti në të cilin duhet të lëvizin mjetet e ngadalshme	 Shenja »Mbarim (mbyllje) i shiritit të trafikut për mjetet e ngadalshme» - tregon vendin kur mbaron shiriti për mjete të ngadalshme
 Shenja »Kahu i devijimit për lloje të caktuara të mjeteve»	 Shenja »Parashenja për orientim të trafikut në rrugë me ndarje të shiritave të trafikut»	 Shenja »Tabela për shënimin e daljes» - tregon vendin e daljes nga autostrada ose motoudha	 Shenja »Ndalim i hyrjes së llojit të caktuar të mjeteve në autostradë ose motoudhë»

Tabelat plotësuese

Me shenjat e rrezikut, urdhrave të prera dhe lajmërimit mund të vendosen edhe tabelat plotësuese të cilat më hollësisht e përcaktojnë domethënien e shenjës së trafikut.

Lloji dhe përmbajtja e tabelës plotësuese:

- tabela plotësuese tregon distancën ndërmjet shenjës në të cilën është e vendosur tabela plotësuese dhe fillimin e pjesës së rrugës, përkatësisht vendin me të cilin ka të bëjë shenja,

Tuneli është larg nga shenja e trafikut - 500 metra,

Tabela plotësuese tregon distancën nga shenja deri te tuneli

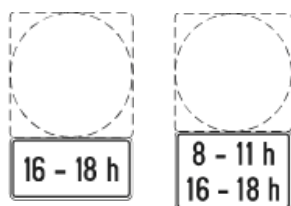
- tabela plotësuese tregon gjatësinë e pjesës së rrugës në të cilën kanoset rreziku i paraparë me shenjë, përkatësisht në të cilën zbatohet urdhëri i theksuar i paraparë me shenjë, ose në të cilën është paraparë përmbajtja e shenjës nga cila rrjedh tabela plotësuese,

- tabela plotësuese tregon distancën prej shenjës së objektit ose pjesës së rrugës me të cilën ka të bëjë lajmërimi,

- tabela plotësuese tregon kohën e kufizuar për të cilën vlen urdhëri i prerë,

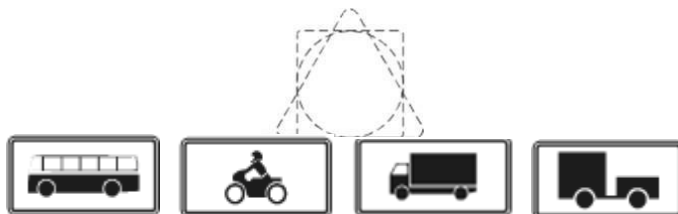
Shenja e trafikut me tabelë plotësuese ndalon trafikun në dy kahe të lëvizjes prej 20-24h

Tabelë plotësues

- tabela plotësuese (E-07) përmban sqarime të shenjës me fjalë ose në ndonjë mënyrë tjetër nëse nuk është e përcaktuar qartë me simbole në shenjë,

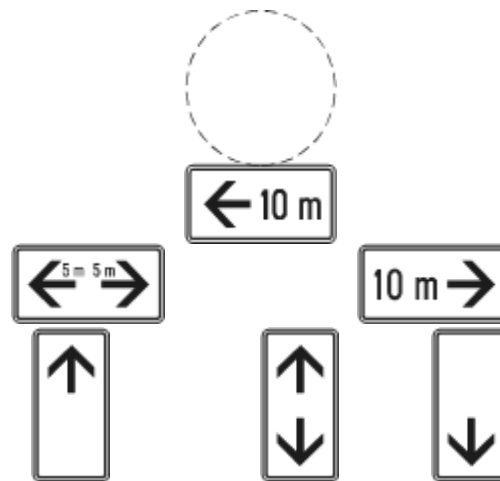
- tabela plotësuese përmban simbole me të cilat ka të bëjë shenja,

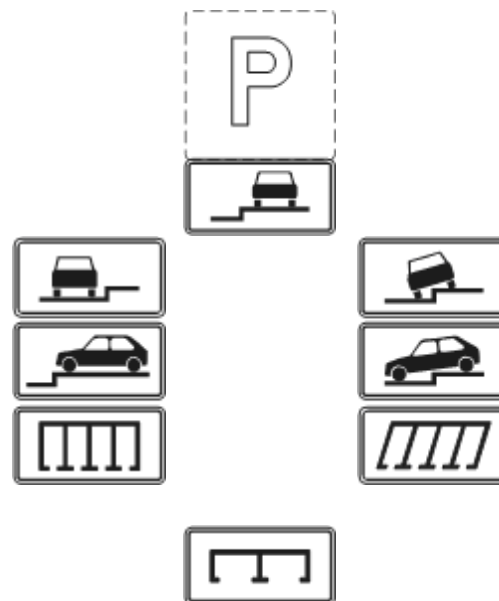
- tabela plotësuese tregon largimin e mjetit me »Merimangë« në vendin ku ndalohet ndalja ose parkimi me rregulla apo me shenja të trafikut,

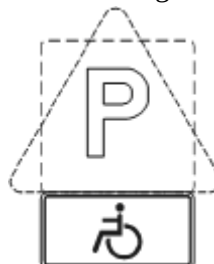
- tabela plotësuese tregon se ndalohet ndalja apo parkimi deri te shenja, prej shenjës, përkatësisht nga njëra ose tjetra anë e shenjës,

- tabela plotësuese prej tregon pozitën e parkimit të mjetit. Vendoset me shenjën parkimi,

- shenja plotësuesen tregon vendin i cili është i rezervuar për mjetet e personave me aftësi të kufizuara ose afërsinë e rrugës ku mund të paraqitet personi me aftësi të kufizuara me karrocë. Vendoset me shenjën rreziku në rrugë dhe parkimi,

- tabela plotësuese tregon vendin i cili është i rezervuar për shfrytëzuesit e veçantë. Vendoset me shenjën C-36 (parkimi),

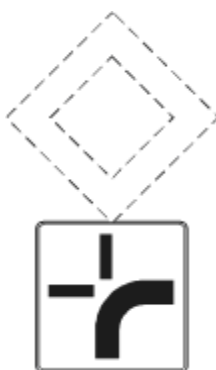

- tabela plotësuese tregon fillimin e pjesës së rrugës, përkatësisht vendin ku ekziston rreziku nga shiu i papritur ose nga ngricat. Vendoset me shenjën rreziku në rrugë dhe kufizimi i shpejtësisë maksimale,

- tabela plotësuese tregon pozitën e rrugës me përparësi kalimi. Tabela plotësuese vendoset me shenjën rruga me përparësi kalimi.

Tabela plotësuese vendoset me shenjën *TREKËNDËSHI* dhe *STOPI*,

- tabela plotësuese tregon afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën mund të shfaqen personat e paaftë (të moshuarit),

- tabela plotësuese tregon afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën mund të shfaqen personat e verbër,

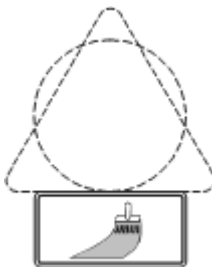
Shenja E-38

- tabela plotësuese tregon e afërsinë e pjesës së rrugës në të cilën bëhet pastrimi i borës. Tabela plotësuese është e përkohshme dhe vendoset gjatë kohës së kryerjes së punimeve

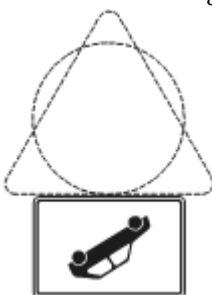
për mirëmbajtjen e rrugëve (pastrimin e borës),

- tabela plotësuese lajmëron se në rrugë kryhen punime të vendosjes së shenjave në rrugë,

- tabela plotësuese tregon afërsinë e vendit në rrugë ku ndodhin aksidente në komunikacion,

- tabela plotësuese lajmëron se gjatë kohës së migrimit në numër të madh të bretkosave që kalojnë përtej rrugë, paraqitet rrezik i caktuar për shoferët. Tabela plotësuese sipas rregullave vendoset me shenjën rreziku në rrugë,

- tabela plotësuese me shenjën »Dalja nga autosrada ose motoudha« - tregon afërsinë e daljes nga autoudha ose motoudha,

- shenja »shenja e nyjës së autostradës« tregon afërsinë e kryqëzimit të autostradës ose motoudhës,

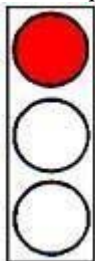
- tabela plotësuese tregon kalimin për mjete transportuese me ngarkesë përtej gabariteve.

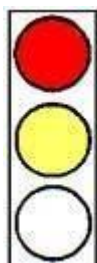
SEMAFORËT

Domethënia e semaforit është:

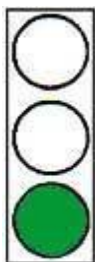
- drita e kuqe nënkupton ndalim kalimin për mjete;

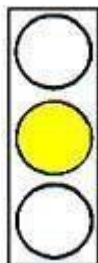
- drita e kuqe dhe e verdhë tregojnë se së shpejti mbaron ndalim kalimi dhe paraqitet drita e gjelbër;

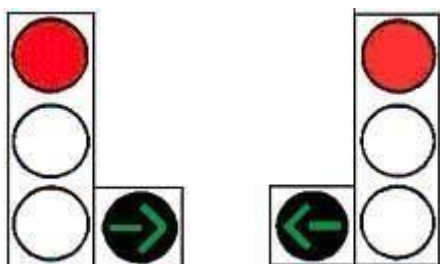
- drita e gjelbër tregon kalim të lirë të mjeteve, dhe duhet të jetë e ndezur si dritë e pavarur. Kalimi nga drita e gjelbër në të verdhë, duhet të sinjalizohet me ndërprerje të dritës së gjelbër tri herë;

- drita e verdhë para dritës së kuqe nënkupton ndalimin e lëvizjes, përveç mjeteve të cilat në çastin e ndezjes së dritës së verdhë gjenden në atë largësi nga shenja e semaforit që nuk mund të ndalen në mënyrë të sigurt, e të mos e kalojnë këtë shenjë;

- shigjeta ndriçuese plotësuese (shitesë) tregon kalimin e lirë për mjete në kahun e shënuar me dritë të gjelbër edhe gjatë kohës kur është ndezur drita e kuqe ose e verdhë;

- format e shigjetave të paraqitura (shigjetat me ndriçim të kuq dhe të gjelbër),

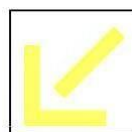
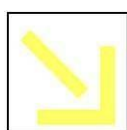
vijat e kryqëzuara me ngjyrë të kuqe (X) tregojnë ndalimin e trafikut përgjatë shiritit të trafikut mbi të cilin është vendosur shenja,

- shigjeta e gjelbër me maje të kthyer teposhtë tregon kalim të lirë përgjatë shiritit të trafikut mbi të cilën është vendosur shenja;

- shigjeta e verdhë me maje të kthyer nga e djathta ose e majta tregon kalimin e rrjedhës së trafikut nga shiriti i trafikut mbi të cilën është e vendosur shenja në shirit tjetër.

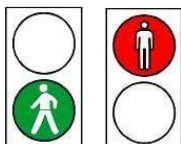
Nëse me semaforë rregullohet trafiku i biçiklistëve në vendkalim të shtegut të biçikletave përtej rrugës, dritat në semaforë janë në formë të siluetës së biçikletës dhe kanë këto domethënie:

- kalim i lirë për biçiklistë,
- ndalim kalimi për biçiklist,
- e njëjta pajisje për dhënie të shenjave ndriçuese për biçiklistë dhe këmbësorë mund të aplikohet edhe në raste kur shigjetat e këmbësorëve dhe e biçiklistëve janë njëra pranë tjetrës.

Shenjat ndriçuese në semaforë kanë domethënien si vijon:

- kalim i lirë për këmbësorë,
- ndalim kalimi për këmbësorë.

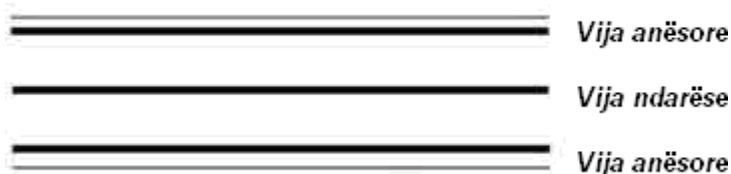
Shenja ndriçuese në vendkalim hekurudhor

- Shenjat ndriçuese në vendkalim hekurudhor paralajmërojnë ardhjen (afërsinë) e trenit gjegjësisht mbylljen e vendkalimit me mbrojtëset dhe gjysmëmbrojtëset në vendkalimet hekurudhore.

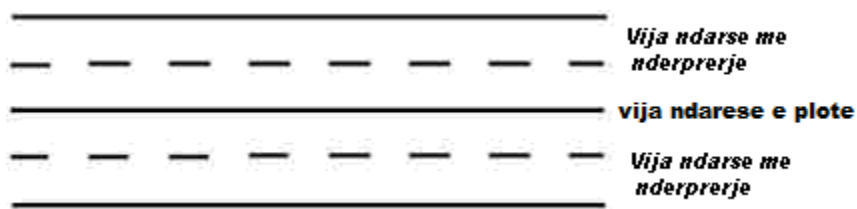
Sinjalizimi horizonat - shenjat (shënimet) në rrugë dhe në sipërfaqe të tjera

Shenjat në rrugë janë: shenjat në sipërfaqe të rrugës, në trotuar dhe shenjat e tjera në rrugë.

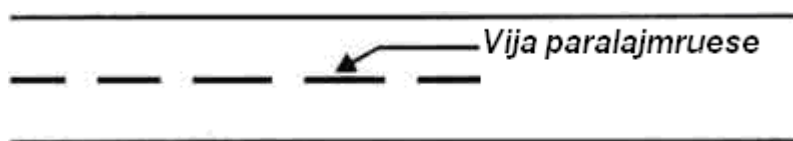
Vija e plotë gjatësore (ndarëse dhe anësore)- shënon ndalim kalimin e mjeteve përtej asaj vije ose ndalim lëvizjen e mjeteve në atë vijë, përveç mjeteve që në rrugë të rrafshët nuk mund të zhvillojnë shpejtësi më të madhe se 30 km/h, dhe mjeteve që nuk konsiderohen automjete.

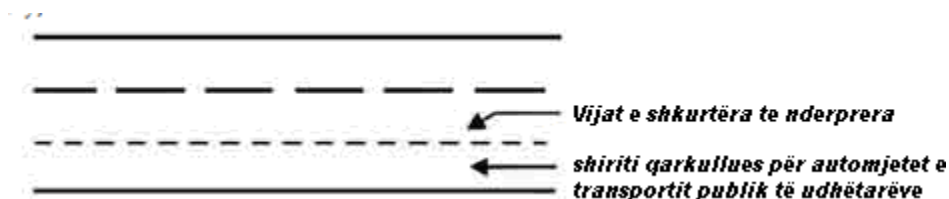
Vija gjatësore ndërprerëse dhe ndarëse e ndan sipërfaqen e rrugës në shirita të trafikut.

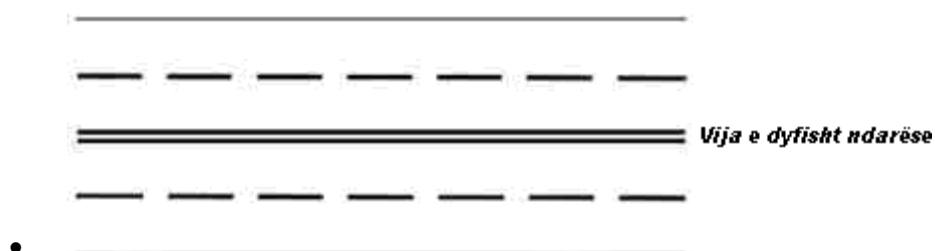
Vija paralajmëruese shërben për paralajmërimin e afërsisë së vijës së plotë ndarëse.

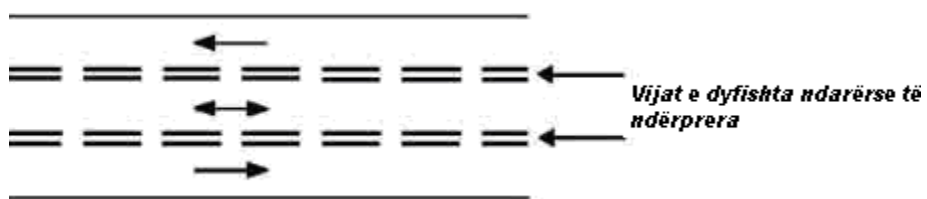
Vija e shkurtër me ndërprerje shërben si vijë udhëheqëse në kryqëzim dhe ndarje të shiritave të trafikut për mjete të transportit publik të udhëtarëve.

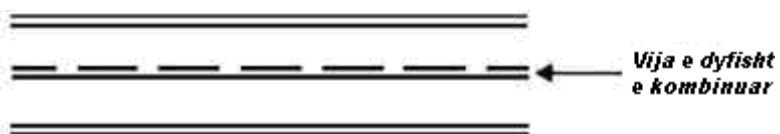
Vija e dyfishtë ndarëse e plotë ndalon kalimin e mjeteve mbi atë vijë ose ndalon trafikun e mjeteve nëpër atë vijë dhe aplikohet patjetër në rrugët me trafik në dy drejtime.

Vijat e dyfishta ndarëse të ndërprera shërbejnë edhe për shënimin e shiritave të trafikut me kahje të ndryshueshme të lëvizjes në të cilat trafiku drejtohet me semaforë të vendosur mbi shiritat e trafikut.

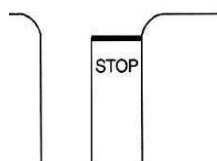

Vija e dyfishtë e kombinuar shërben për ndarjen e shiritave të trafikut në vendet në të cilat kushtet e dukshmërisë janë të tilla që lejojnë tejkalimin vetëm në një kah të lëvizjes.

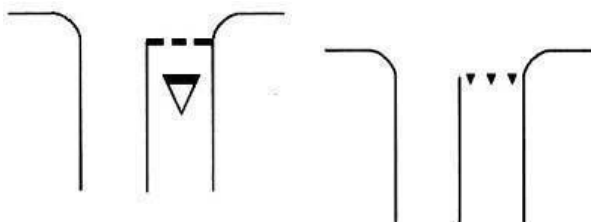

Vija e ndalimit e plotë

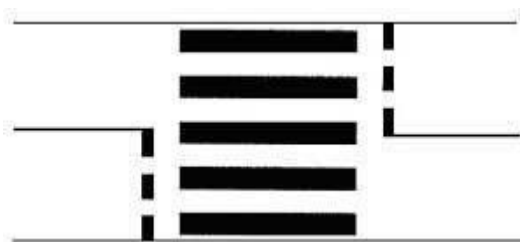
Vija e e plotë e ndalimit shënon vendin ku shoferët detyrohen ta ndalin mjetin.

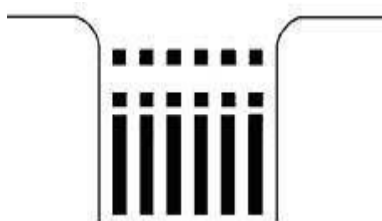
Vija e ndërprerë e ndalimit shënon vendin në të cilin shoferi duhet ta ndalë mjetin, por nëse është e nevojshme edhe t'i lëshojë mjetet të cilat lëvizin në rrugën me përparësi kalimi.

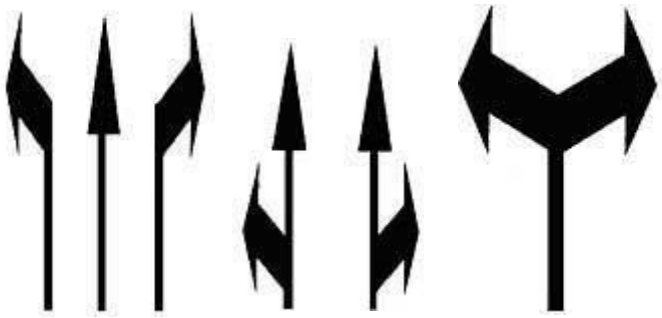
Vendkalimi i këmbësorëve përcakton pjesën e rrugës së destinuar për kalimin e këmbësorëve.

Kalimi i shtegut të biçiklistëve përtej rrugës është pjesa e sipërfaqes së rrugës qarkulluese e destinuar për kalimin e biçiklistëve.

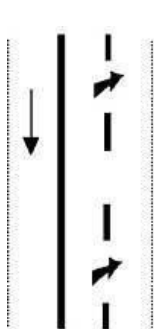
Me shigjeta mund të shënohen:

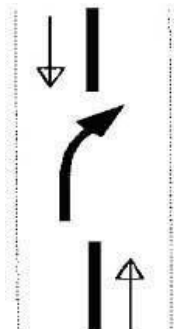
- drejtime në një kah dhe dy kahe (të kombinuara);

- rreshtimi në dy kryqëzime të afërta ku rreshtimi duhet të kryhet para kryqëzimit të parë në të cilin është i ndaluar kthimi në kahun e treguar.

Kthimi i trafikut

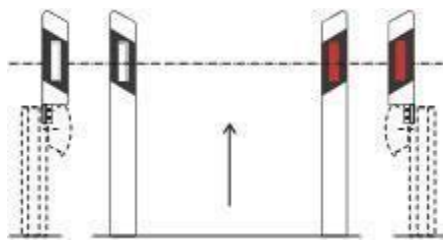

Paralajmërimi i përfundimit të tejkalimit

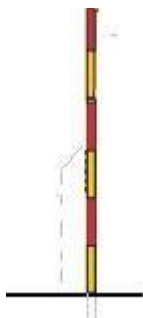
Pajisjet rrugore

Pajisjet për shënimin e skajeve të rrugës janë:

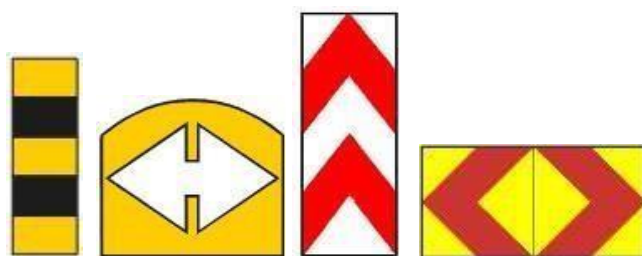
- *kahu i treguesit* - shërben për shënimin e skajit të rrugës;

- shtyllat për borë në rrugë dhe objekte rrugore;

- tabelat për shënimin e ishullit – vendosen në kryqëzime, në maje të ishullit ndarës të daljes nga autostrada dhe motoudha;

- Pajisjet për njoftim mbi punimet, pengesat dhe dëmtimet në rrugë

Tabela për shënimin e pengesave në të majtë ose në të djathtë, vendsoen në rrugë apo në objekte dhe në sipërfaqe të tjera të trafikut.

- Tabela për shënimin e kthesës-vendsoen në rrugë me kahjen e udhëzimit në të majtë ose në të djathtë.

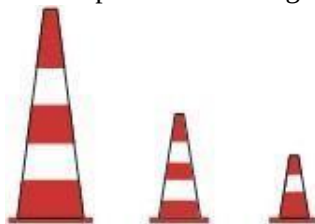
- *Tabela për shënimin e kthesave të ashpra në rrugë* vendoset në vendin ku fillon kthesa e ashpër dhe e papritur;

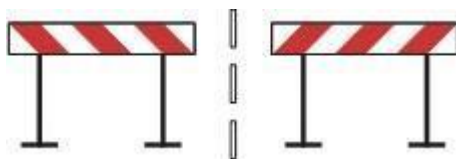
- *Tabela e pengesës (anësore)* shënon vendin anësorë që zvogëlon profilin e rrugës.

- *Konat kufizues shërbejnë për shënimin e punimeve në rrugë.*

- *Rrethoja për shënimin e pengesave në rrugë* shërben për shënimin e pengesave në sipërfaqen e rrugës.

- *tabela për shënimin e vendit ku kryhen punime në rrugë ose të dëmtimeve në rrugë;*

- *tabela lëvizëse me dritë vezulluese dhe shenja* - shënon vendin e punimeve në rrugë ose dëmtimin e rrugës.

Shenjat dhe urdhërat e policit

Shenjat të cilat i jep personi i autorizuar (polici i trafikut), me duar dhe pozitë të trupit ose nga automjeti, për pjesëmarrësit në trafik, janë paraqitur si në vijim:

Kjo pozitë e policit nënkupton ndalim kalimin për të gjithë pjesëmarrësit në trafik.

Përmes dhënies së kësaj shenje, polici i trafikut, i tregon shoferit të caktuar se duhet që të ndalë automjetin e tij për kontrollin e sigurisë. Në rrugë të hapur mund të përdoret tabela “Stop”, ndërsa në kushte të errësirës mund të përdoret bateria reflektuese.

Sipas këtyre pozitave të policit, shoferët e mjeteve që vijnë nga drejtimi në të cilin atyre iu është kthyer gjoksi ose mbrapa shpinës së policit, duhet t'i ndalojnë mjetet e tyre, ndërsa për shoferët e mjeteve që vijnë nga drejtimi i krahëve kanë të drejtën e kalimit.

Sipas kësaj pozite, të drejtën e kalimit e kanë mjetet që vijnë nga krahu i majtë i policit.

Kjo pozitë e policit nënkupton drejtimin në të cilin shoferit i jepet shenja për zvogëlim të shpejtësisë së automjetit.

Poozitë e policit do të thotë se shoferi në drejtimin e të cilit është dhënë kjo shenjë, duhet të përshpejtojë lëvizjen e automjetit.

Dora e shtrirë horizontalisht me pëllëmbë të dorës të hapur duke treguar në drejtim të një automjeti apo të kolonës së automjeteve, do të thotë se shoferi i automjetit është i detyruar ta ndalë mjetin.

Automjeti nën përcjellje

Drita e kuqe dhe kaltër, njëra prej të cilave është dritë e kaltër në të djathtë, dhe ngjyra e kuqe në anën e majtë të automjetit, kur ato ndizen, në kombinim me zërin e burisë me intensitet të ndryshueshëm (sipas nevojës), tregojnë se vetura e Policisë është nën përcjellje.

Automjeti me përparësi kalimi

Drita e kaltër e ndezur në automjetet zyrtare të Policisë, në kombinim me zërin e burisë me intensitet të ndryshueshëm, tregojnë automjetin me përparësi kalimi.

Në automjetet zyrtare të Policisë në pjesën e përparme dhe të pasme, mund të vendosen drita në ekranin ndriçues dhe të japin mesazhe të shkruara që janë në funksion të kontrollit dhe rregullimit të trafikut, si p.sh.:

"Stop Policia", "Liro rrugën djathtas", "Kontrollo shpejtësinë", "Ndiqni nga mbrapa", "Ngadalëso" ... etj.

Në raste të veçanta, me qëllim të kontrollit të pjesëmarrësve në trafik, këto pajisje mund të instalohen edhe në vetura zyrtare të Policisë të cilat janë me targa civile me kusht që zyrtarët policorë gjatë detyrës me këto vetura të jenë në uniformë të rregullt zyrtare.

KAPITULLI I II

SHOFERI

SHOFERI

Në vijim janë dhënë nocionet më të rëndësishme që kanë të bëjnë me këtë kapitull:

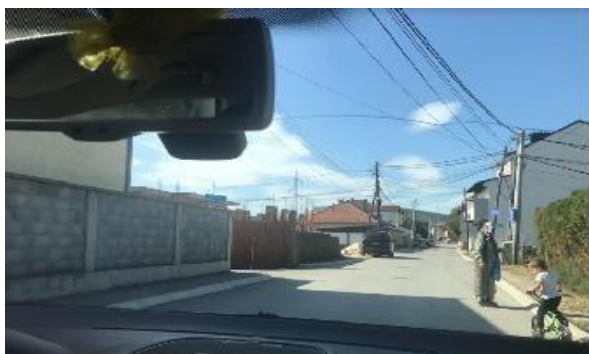
Shofer - pjesëmarrësi në trafik i cili e drejton mjetin rrugor;

Shofer i ri - shofer i moshës deri në 24 vjeç, me përjashtim të shoferit i cili të drejtuarit e mjetit e ka profesion themelor;

Shofer fillestar - shoferi i cili e ka marrë patentën e shoferit të kategorisë A, A1, A2 ose B, B1, jo më shumë se 2 vjet.

KUJDESI DHE RAPORTI NDAJ PJESËMARRËSVE TË TJERË NË TRAFIK

Shoferi i mjetit rrugor duhet të ketë kujdes të shtuar gjatë ngasjes duke pasur parasysh kushtet dhe rrethanat në trafik dhe strukturën e pjesëmarrësve në trafik.

Kujdes në trafik - fëmija me biçikletë

Kujdesi në trafik nënkupton që shoferi me sjelljet e tij të shmangë situatat e rrezikshme të cilat do të shkaktonin një aksident.

Në këtë situatë shoferi duhet ta ndalë veturën dhe të vëzhgojë sjelljen e fëmijës me biçikletë.

Marrëdhënet reciproke ndaj pjesëmarrësve në trafikun rrugor njihen nëpërmjet mënyrës së komunikimit dhe mirëbesimit të tyre, që nënkupton nivel të lartë të kulturës në trafik.

Marrëdhëniet duhet të pasqyrojnë respektin e ndërsjellë, solidaritetin, besimin dhe raportin human. Shoferi duhet të ketë mirëkuptim ndaj sjelljeve apo veprimeve të pjesëmarrësve të tjerë në trafik, edhe kur janë në kundërshtim me rregullat e sjelljes ose pasqyrojnë pasigurinë e tyre me veprime pavarësisht si këmbësorë apo si shofer i mjeteve rrugore.

Afërsia e rrezikut - shembje gurësh

Marrëdhëniet e ndërsjella të pjesëmarrësve në trafik vlerësohen me shkallën e kulturës në trafik dhe mirëkuptimin e tyre të ndërsjellë.

Informacionet të cilat i merr shoferi nga sinjalizimi rrugor posaçërisht nga shenjat e rrezikut, i shërbejnë atij për të ndërmarrë masat e nevojshme varësisht nga natyra e rrezikut, në mënyrë që atë pjesë të rrugës ta kalojë sa më sigurt.

Njohuritë dhe përvoja në trafik mundësojnë zbatimin e normave pozitive të mirësjelljes, respektimin e dhe tolerancën ndaj pjesëmarrësve të tjerë në trafik.

Çdo sjellje e gabuar e cila është në kundërshtim me rregullat e trafikut dhe të sigurisë mund të shkaktojë aksident në trafik.

Me rëndësi për shoferin gjatë ngasje është:

- T'i kuptojë qëllimet e pjesëmarrësve të tjerë në trafik.
- Të dallojë çdo sjellje të gabuar të tij dhe pjesëmarrësve të tjerë në trafik;
- Të aplikojë ngasjen defanzive (mbrojtëse).

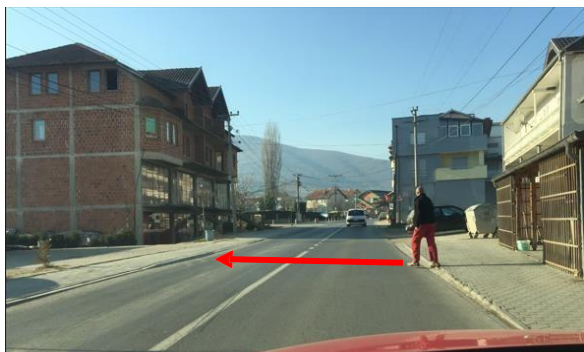

Këmbësori lëviz pranë veturës së parkuar

Në këtë situatë vetura është parkuar jo drejtë. Këmbësori me siguri vazhdon lëvizjen në shiritin e trafikut ku jeni duke lëvizur. Vetura vjen përball këmbësorit, i vetmi reagim i drejtë është frenimi që ia mundëson atij lëvizjen deri sa kalon pranë veturës.

Parimet e shoferit të mirë dhe të sigurt janë:

- ka konsideratë ndaj pjesëmarrësve tjerë në trafik që veprojnë në kundërshtim me rregullat e trafikut;
- i parashih veprimet e tij dhe të pjesëmarrësve të tjerë në trafik.

Këmbësori lëviz në mënyrë jo të drejtë.

Shoferi do t'ia mundësojë këmbësorit kalimin e rrugës edhe pse ai lëviz në mënyrë jo të drejtë.

KULTURA NË TRAFIK

Kultura në trafik është element i ngritjes së sigurisë në trafikun rrugor. Me kultur në trafik kuptohet respektimi i ndërsjellë në trafik dhe toleranca ndaj pjesëmarrësve në trafik.

Hyrja e veturës në trafik

Sigurinë e shoferit në trafikun rrugor e karakterizon kultura dhe zotësia e parashikimit të situatës në trafikun rrugor.

Do të mundësojë hyrjen e veturës në trafik, nëse prapa meje gjendet kolona e mjeteve rrugore.

Në kulturën e trafikut ndikon:

- Personaliteti,
- Edukata familjare,
- Sjellja humane ndaj pjesëmarrësve të tjerë në trafik.

NGASJA DEFANZIVE (MBROJTËSE)

Ngasja është mënyra më e mirë e ngasjes për të shmangur aksidentin në trafikun rrugor. Parimet e ngasjes defanzive janë:

- Toleranca ndaj gabimeve të të tjerëve;
- Parashikimi i zhvillimit të situatave në trafik;
- Paralajmërimi me kohë dhe në mënyrë të qartë i pjesëmarrësve të tjerë në trafik;
- Respektimi i rregullave të trafikut.

Shoferët e rinj dhe fillestarë

Shoferët e rinj dhe pa përvojë duhet të kenë parasysh:

- si të sillen në trafik,
- të mos i mbivlerësojnë aftësitë e tyre personale,
- të mos e nënvlerësojnë rrezikun në rrugë,
- si të reagojnë në situata të rrezikshme,
- si të reagojnë shpejtë dhe saktë, etj.

Shkaqet që shoferët e rinj dhe pa përvojë shkaktojnë aksidente rrugore janë:

- papërvoja në ngasje,
- mosnjohja e shkaqeve të cilat çojnë deri te aksidentet rrugore,
- mbivlerësimi i aftësive personale,
- dëshira për t'u treguar mbizotërues ndaj moshatarëve të tyre,
- ngasja nën ndikimin e alkoolit veçanërisht gjatë vikendeve.

Shoferët e rinj në veturë

Shoferët e rrezikshëm

Shoferët që rrezikojnë sigurinë në trafik janë shoferët: agresivë, që mbivlerësojnë aftësitë e tyre, që nuk janë tolerantë ndaj gabimeve të tjerëve, që janë nën ndikimin e alkoolit, drogës apo medikamenteve të cilat ndikojnë negativisht në aftësitë e ngasjes.

Sjelljet e rrezikshme në trafikun rrugor nënkuptojnë veprimet që mund të shkaktojnë aksidente trafiku.

Veprime që ndikojnë negativisht (rrezikojnë) sigurinë e trafikut rrugor janë:

- insistimi me çdo kusht në të drejtën e përparësisë së kalimit,
- reagimi i pamenduar dhe me vonesë,
- ngasja e ngadalshme e paarsyeshme.

PARASHIKIMI DHE PERCEPTIMI I SITUATAVE NË TRAFIK

Gjatë ngasjes shoferi duhet të parashikojë se çfarë mund të ndodhë në trafikun rrugor, ashtu që të jetë i përgatitur për reagim në situata të ndryshme që paraqiten në trafik.

Parashikimi i situatës në trafik

Aftësia për të parashikuar qëllimet e pjesëmarrësve të tjerë në trafik është një kusht për vlerësimin dhe reagimin e saktë në situatat e trafikut.

Në situatën kur shoferi është duke e mbyllur derën e veturës, duhet të keni parasysh se mund të dalë papritmas në rrugë, andaj duhet vëzhguar sjelljen e tij.

Rruga me fushëpamje të kufizuar

Aftësia për të parashikuar se çfarë mund të ndodhë pas një pjese të rrugës me fushëpamje të kufizuar ndikon në rritjen e sigurisë rrugore. Në këtë situatë në qafë mali, ndodh që ndonjë automjet ta shfrytëzojë shiritin tuaj duke lëvizur.

Në parashikimin e situatave në trafik ndikojnë:

- njohuritë për rregullat e trafikut rrugor,
- përvoja në ngasje,
- çfarë mund të ndodh në një pjesë me dukshmëri të dobësuar apo me fushëpamje të kufizuar,
- njohja e rreziqeve në rrugë.

Te perceptimi i situatës së rrezikshme në trafik më rëndësi është marrja e vendimit të drejtë dhe me kohë.

Në perceptimin e situatës së drejtë në trafikun rrugor ndikojnë: përvoja e ngasjes, njohuritë (funksioni) për automjetin dhe njohja e rreziqeve në rrugë.

Trotinisti lëviz jo drejtë

Sjellja e drejtë në këtë situatë është:

- largimi i këmbës nga gazi dhe gatishmëria për të frenuar në rast nevojë. Trotinisti mund të kalojë në shiritin e trafikut ku është duke lëvizur automjeti.

Parakushtet që shoferi të marrë vendim të drejtë dhe të reagojë me kohë janë:

- t'i njohë rregullat e trafikut,
- t'i parashih veprimet e tij dhe të pjesëmarrësve të tjerë në trafik,
- të ketë njohuri për identifikimin e rrezikut në rrugë.

Lëvizja e këmbësorit në këtë situatë paraqet rrezik

Perceptimi i drejtë të kësaj situatë të rrezikshme në trafik ndikon në rritjen e sigurisë rrugore - **këmbësori mund ta kalojë rrugën.**

Sjellja e drejtë në këtë situatë është:

Largimi i këmbës nga gazi dhe gatishmëria për të frenuar në rast nevojë. Nëse lejojnë rrethanat në trafik rritet distanca anësore e sigurisë.

KOHA E REAGIMIT

Pasi ta ketë vërejtur rrezikun, është shumë e rëndësishme që shoferi sa më shpejtë të reagojë në komandat e automjetit, më së shpeshti në pedalen e frenimit, për ta evituar aksidentin.

Reagimi i shoferit varet nga faktorët psiko-fizikë të cilët ndikojnë negativisht tek ai.

Telefoni mobil - duke lexuar sms

Shpërqendrimi në ngasje rrit rrugën e reagimit

Procesi i reagimit është i ndarë në tri faza:

Vlerësimi i situatës

Në këtë fazë, shoferi duhet të vlerësojë se çfarë po ndodh. Shoferi duhet të jetë i qetë, të mos krijojë panik, të ketë vetëbesim e të mos humbet në situata të rrezikshme në trafik.

Vendimmarrja

Shoferi duhet të vendosë se cilat veprime duhet t'i ndërmarrë që të mos shkaktohet aksidenti.

Veprimi

Shoferi reagon me veprim që, sipas gjykimit të tij, është më i përshtatshëm në situatën konkrete të trafikut për ta evituar aksidentin.

Koha e reagimit varet nga:

- lloji i ngacmimit (drita, zëri, prekja, etj.) te shoferi,
- aftësitë personale të shoferit,
- gjendja psikofizike e shoferit (sëmundja, lodhja, alkooli, barnat e ndaluara, etj.),
- niveli i njohurive dhe shkathtësive të ngasjes,
- moshë e shoferit.

Koha e reagimit për çdo shofer është e ndryshme.

Koha mesatare e reagimit të shoferit është një sekondë

Koha e reagimit zgjatet te shoferët që janë nën ndikimin e alkoolit, drogës dhe barnave të cilat ndikojnë negativisht në aftësitë psiko-fizike, nga moskujdesi, lodhja, përdorimi i telefonit me duar, mospërqendrimi në ngasje, etj.

Prandaj, është e rëndësishme për shoferin që gjatë ngasjes të parashikojë rreziqet e papritura, të marrë vendimet e duhura dhe të reagojë në kohë të duhur dhe të saktë.

Sjellja e shoferit nën ndikimin e alkoolit, drogës dhe barnave

Alkooli ndikon negativisht te aftësia e shoferit gjatë ngasjes:

- zgjat kohën e reagimit,
- zvogëlon fushën e dukshmërisë,
- zvogëlon aftësinë për ngasje.

Alkooli te shoferi ndikon negativisht:

- mbivlerësim i aftësive të tij personale,
- vlerësim jo i drejtë i situatave në trafik,
- reagim shumë i ngadalshëm,
- rritje e vetëbesimit,
- nxitje e dëshirës për shpejtësi të madhe.

Gabimet më të shpeshta të shoferit nën ndikimin e alkoolit janë:

- mosrespektimi i shpejtësisë së lejuar,
- tejkallimet jo të rregullta,
- mosrespektimi i përparësisë së kalimit.

Alkooli reagon më shpejtë te shoferi nëse:

- është i lodhur,
- konsumon alkool në lukth të zbrazët,
- është në stresë, nervozë, etj.

Narkotikët (drogat e ndryshme) ndikojnë negativisht në aftësitë e shoferit:

- vlerësimi jo i drejtë i situatave në trafik,
- nxitja e dëshirës për tejkallim,
- zvogëlimi i aftësive për t'i vlerësuar situatat në trafik në mënyrë të drejtë.

Gjendja psikofizike dhe lodhja e shoferit

Faktorë që ndikojnë negativisht (zvogëlojnë aftësinë për ngasje) në gjendjen psikofizike të shoferit:

- sëmundjet akute dhe kronike,
- ushqyerja jo e rregullt,
- alkooli,
- lodhja,
- zhurma dhe vibracionet,
- klima e papërshtatshme,
- temperaturat e larta / ulëta në kabinën e shoferit,
- pagjumësia, etj.

Lodhja gjatë ngasjes paraqitet gradualisht.

Medikamentet (barnat)

Ndikim negativ të shoferi kanë medikamentet (barnat) që nuk lejohen të përdoren para ose gjatë ngasjes sepse zvogëlojnë aftësinë për ngasje.

Faktorët që shkaktojnë lodhjen e shoferit dhe zvogëlojnë aftësinë për ngasje janë:

- ushqimi jo i rregullt,
- vibracionet (dridhjet) e mjetit,
- zhurma.

Nëse shoferi ndihet i lodhur gjatë ngasjes natën duhet ta parkojë mjetin dhe të pushojë.

Pirja e duhanit gjatë ngasjes ndikon negativisht:

- krijon Monoksidin e karbonit (CO),
- dobëson përqendrimin,
- gjatë ndezjes së cigares mund të shkaktohen gabime,
- zvogëlon përqendrimin në ngasje,
- zvogëlon aftësinë për ngasje.

Pirja e duhanit paraqet rrezik në trafik

Lodhja gjatë ngasjes në relacione të gjata evitohet me pushim.

KAPITULLI I III

RRUGA

RRUGA

Rruga është faktor i sigurisë bazë në trafikun rrugor. Nëse rruga është e ndërtuar mirë sipas standardeve dhe e pajisur me sinjalizim (rrugë sipas standardeve) do të ndikojë në zvogëlimin e aksidenteve rrugore.

Termat (nacionet) e përdorua në këtë kapitull kanë këtë kuptim:

Rrugë e pashtruar / rrugë dheu - rrugë pa sipërfaqe të ndërtuar rrugore dhe pa shtresë rruge, e cila as edhe në pikën e lidhjes me rrugën publike nuk ka sipërfaqe të ndërtuar rruge;

Rrugë qarkulluese - pjesa e sipërfaqes rrugore që shërben në rend të parë për lëvizje të mjeteve rrugore;

Vendkalim hekurudhor - pjesa e rrugës e cila kalon përtej binarëve hekurudhorë ose të tramvajit në të njëjtin nivel, e cila mund të jetë e siguruar fizikisht me mbrojtëse dhe gjysmë mbrojtëse, me shenja të trafikut apo e pasiguruar;

Vendkalim për këmbësorë - pjesa e sipërfaqes së rrugës qarkulluese që shërben për kalim të këmbësorëve nëpër këtë shtresë, e cila është shënuar me shenja përkatëse;

Vendkalim për biçikleta - pjesa e sipërfaqes së rrugës qarkulluese që shërben për kalim të biçikletave dhe të mjeteve të tjera që lëvizin nëpër shiritin apo shtegun e biçikletave, e cila është e shënuar me shenja përkatëse;

Vendndalim i autobusit - pjesa e një sipërfaqeje të rrugës që shërben për ndalje të autobusëve me qëllim që të hyjnë dhe të dalin udhëtarët dhe që është e shënuar me shenjë përkatëse të trafikut;

Zonë e këmbësorëve - sipërfaqe e ndërtuar e trafikut që shërben në rend të parë për lëvizje të këmbësorëve, në të cilën iu ndalohet lëvizja mjeteve me veprim motorik, përveç atyre me leje të veçantë;

Zonë e shkollës - pjesa e rrugës apo rrugë lagjeje, e cila gjendet në afërsi të shkollës dhe e cila duhet të jetë e shënuar me shenjë të posaçme të trafikut;

Zonë e trafikut të qetë - zonë në një qendër të banuar, e shënuar me shenjë përkatëse të trafikut, në të cilën mjetet nuk duhet të lëvizin me shpejtësi më të madhe se lëvizja e këmbësorit dhe në të cilën lojërat për fëmijë janë të lejuara në tërë zonën;

Karakteristikat e rrugës

Lloji i sipërfaqes së rrugës - rruga mund të jetë me sipërfaqe të ndërtuar (asfalt, beton, etj.) ose pa te (makadam, zhavorr, rërë, tokë).

Puthitja e gomave varet nga lloji i rrugës e cila mund të jetë e vrazhdë ose e lëmuar. Sipërfaqja e rrugës e vrazhdë është më e favorshme se ajo e lëmuar për shkak se puthitja e gomave me rrugën është më e mirë, dhe kushtet e frenimit janë më të mira.

Gjendja e sipërfaqes së rrugës

Gjendja e rrugës varet mbi të gjitha nga kushtet e motit, që nënkupton se sipërfaqja e rrugës mund të jetë e thatë dhe e pastër, e ndotur, me rërë, zhavorr, e lagësht, me baltë, mbuluar me gjethe, me borë, e ngrirë -akull, etj. Në rrugë mund të gjendet pluhur, vaj, mbeturina gomash etj.

Rruga e mbuluar me gjethe

Kjo gjendje e rrugës zgjatë rrugën e frenimit.

Gjendja e sipërfaqes së rrugës ndikon në puthitjen e gomave, gjatësinë e rrugës së frenimit dhe mënyrën e drejtimit të mjetit.

Kushtet atmosferike me shi

Gjatë kohës me shi, borë, akull, rruga bëhet e rrëshqitshme.

Në rrugë të ashtuquajtura vrima goditëse paraqesin rrezik në veti edhe te shpejtësitë e vogla, duke u shkaktuar dëme automjeteve në pneumatikë dhe në sistemin e varjes, sidomos gjatë kohës me shi ku ato mbulohen me ujë.

Fushëpamje e kufizuar

Fushëpamje e kufizuar - hapësira e kufizuar të cilën pjesëmarrësi në trafik mund ta shohë nga vendi ku gjendet, për shkak të rrugës me kthesa të padukshme, me kurrize apo për shkak të ndonjë pengese fizike, të ndonjë objekti apo të ngjashme.

Fushëpamje e mirë e rrugës

Rruga me sinjalizim rrugor rrit sigurinë në trafikun rrugor.

Kthesë e rrezikshme majtas

Pjesët e rrugës me kthesa apo kurriz rruge paraqesin rrezik për shoferët e rinj, fillestarë dhe ata pa përvojë.

Në kthesa mund të jetë pashmëria e kufizuar dhe ndikon forca centrifugale e cila tenton që ta **largojë** automjetin jashtë rrugës.

Ngasja në pjerrtësi gjatësore paraqet pjesën e rrugës së rrezikshme, sideomos nëse ajo është rrëshqitshme, ndalja dhe nisja paraqesin probleme të mëdha për shoferët e rinj, fillestarë dhe ata pa përvojë.

Rruga e drejtë

Ngasja në rrugë të drejtë dhe të gjatë mund të jetë e rrezikshme:

Rruga e drejtë

- monotonia dhe lodhja shfaqen më shpejtë,
- rritja e dëshirës për tejkalime dhe shpejtësi të mëdha,
- humbja e kontrollit mbi shpejtësinë e lëvizjes,
- mundësia e çuarjes në verbim nga dritat e automjeteve - natën, gjatë përballkalimit.

FORCAT QË NDIKOJNË NË AUTOMJET

Gjatë ngasjes së automjetit ndikojnë forca të ndryshme të cilat e pengojnë apo e ndihmojnë ngasjen:

- **forca tërheqëse** - për të lëvizur automjetin, motori duhet të sigurojë forcën tërheqëse dhe puthitja e gomave me rrugën duhet të jetë e mirë.
- **forca centrifugale** - shfaqet gjatë ngasjes nëpër kthesa.
- **forca e frenimit** - është forca që shfaqet si rezultat i ngasjes në përpjetëze, erës, fërkimit, etj.
- **forca e fërkimit** - për të nisur automjetin nga vendi, forca e fërkimit duhet të jetë më e madhe se forca tërheqëse, në kundërtën, rrotat e automjetit rrotullohen në vend.
- **forca anësore** - shfaqet gjatë erërave të mëdha anësore.

Forca centrifugale

Forca centrifugale vepron në automjet gjatë ngasjes nëpër kthesa, sa më e madhe shpejtësia dhe sa më e vogël rrezja e kthesës, ndikimi i forcës centrifugale është më i madh.

RRUGA E NDALJES

Shoferi duhet të lëvizë me atë shpejtësi që ndalë mjetin para çdo pengese e cila mund të paraqitet në rrugë.

Rruga e reagimit - ka të bëjë me shoferin i cili e ka vërejtur rrezikun dhe merr vendim për të frenuar **d.m.th me shtyp pedale.**

Rruga e reagimit varet nga kushtet psiko-fizike të shoferit dhe faktorët që ndikojnë në to.

Sa më shumë vanohet shoferit për ta shtypur pedaljen e frenimit aq më i madh do të jetë rreziku për të shkaktuar një aksident.

Rruga e frenimit - fillon nga çasti i shtypjes së pedales së frenit punues (këmbës) dhe zgjat deri në ndalje të mjetit.

Rruga e frenimit varet nga :

- shpejtësia e lëvizjes,
- lloji dhe gjendja e rrugës,
- kushtet atmosferike,
- ngarkesa në mje,
- lloji dhe gjendja e pneumatikëve,
- lloji dhe gjendja e sistemit frenues, etj.

Si llogaritet rruga e reagimit?

Te shpejtësia e lëvizjës 50 km/h, rruga e reagimit është $S_r=15$ m. $(50 \text{ km/h} : 10) \times 3 = 15$ metra

Si llogaritet rruga e frenimit?

Te shpejtësia e lëvizjës 50 km/h, rruga e frenimit është $S_f=25$ m. $(50 \text{ km/h} : 10) \times (50 \text{ km/h} : 10) = 25$ metra.

Si llogaritet rruga e ndaljes së mjetit? $S_r=15 \text{ m} + S_f=25 \text{ m} = 40 \text{ m}$.

Rruga e mbuluar me borë

Nëse rruga është e rrëshqitshme (shi, borë, akull, baltë, fletë, mjegull, yndyra vaji, etj) rritet rruga e frenimit.

Nëse shpejtësia e lëvizjes dyfishohet, rruga e frenimit zgjatet katër herë.

Pneumatikët

Pneumatikët me presion të rregullt sipas udhëzimeve të prodhuesit dhe me sharra të përparme ndikojnë në zvogëlimin e rrugës së frenimit.

Aksidenti mund të evitohet pas vërejtjes së rrezikut:

- me frenim,*
- me kthim të mjetit djathtas ose majtas,*
- me nxitim,*
- me shenja akustike.*

KAPITULLI I IV

PJESËMARRËSIT E TJERË NË TRAFIK

DISPOZITAT PËR LËVIZJE TË KËMBËSORËVE

Këmbësori duhet të lëvizë në sipërfaqe të dedikuara për këmbësorë. Në rrugën qarkulluese këmbësorit nuk i lejohet lëvizja, ndalja apo lojërat dhe lëvizja me pajisje të ndryshme etj. Nëse këmbësori është i detyruar të lëvizë në shiritin e trafikut, duhet të lëvizë sa më afër cepit të djathtë, duke mos e penguar dhe rrezikuar lëvizjen e mjeteve rrugore.

Kalimi i rrugës nga ana e këmbësorëve

Këmbësori gjatë kalimit të rrugës obligohet që të ketë kujdes të posaçëm dhe gjithherë ta shfrytëzojë vendkalimin e këmbësorëve atëherë kur ai ekziston.

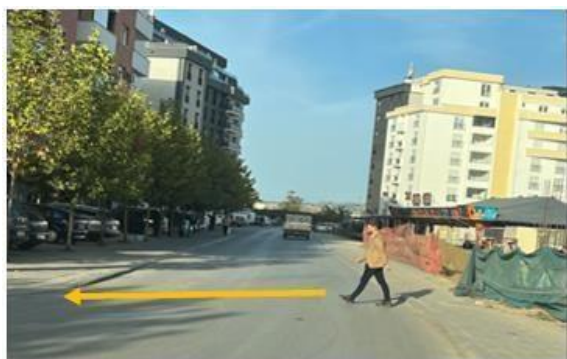

Vendkalimi për këmbësorë

Këmbësori është i detyruar ta kalojë rrugën qarkulluese, shiritin ose shtegun për biçikleta me kujdes të shtuar duke kaluar rrugës më të shkurtër dhe duke u vërtetuar para se ta fillojë kalimin e rrugës se këtë mund ta bëjë në mënyrë të sigurt.

Gjatë kalimit të rrugës, të shiritit apo të shtegut të biçikletave ose të binarëve, këmbësorit nuk i lejohet përdorimi i telefonit mobil, shfrytëzimi i dëgjueseve në veshë apo i pajisjeve të tjera të ngjashme që mund ta hutojnë.

Vendkalim i këmbësorëve

Kalimi i rrugës jashtë vendkalimit për këmbësorë

Në rrugë e cila ka vendkalim të këmbësorëve ose kalime të veçanta të ndërtuara për këmbësorë, këmbësori është i detyruar të lëvizë nëpër këto kalime, nëse ato nuk janë të larguara nga ai më shumë se 50 metra brenda vendbanimit.

Kalimi i rrugës jashtë vendkalimit të këmbësorëve lejohet vetëm nëse nuk e pengon lëvizjen e mjeteve.

Lëvizje jashtë vendbanimit

Lëvizja në kundërshtim me rregullat e trafikut

Këmbësori i cili ec në rrugë jashtë vendbanimit duhet ta shfrytëzojë anën e majtë të rrugës në kah të lëvizjes dhe gjatë kohës së pashmërisë së zvogëluar ta mbajë ndonjë mjet ose pajisje reflektuese apo burim drite, si: jelek reflektues, rroba reflektuese, bateri e të ngjashme.

Këmbësorit i lejohet lëvizja pranë skajit të djathtë të rrugës vetëm nëse lëvizja është më e sigurt për të, si: kthesë e padukshme, humnerë, vend i gërmuar, shembje gurësh apo të ngjashme.

Këmbësori i cili e kalon rrugën jashtë vendkalimit obligohet që t'u japë përparësi mjeteve dhe ta kalojë rrugën duke e shfrytëzuar rrugën më të shkurtër, nën kënd të drejtë me vijën e mesit të rrugës

Kalimi i rrugës jashtë vendbanimit

Në rrugë e cila ka vendkalim të këmbësorëve ose kalime të veçanta të ndërtuara për këmbësorë, këmbësori është i detyruar të lëvizë nëpër këto kalime, nëse ato nuk janë të larguara nga ai më shumë se 100 metra jashtë vendbanimit.

Sjellja e këmbësorëve në vendkalim

Në vendkalimin e shënuar për këmbësorë në të cilin qarkullimi i këmbësorëve nuk rregullohet me semaforë as me shenja të personit të autorizuar, këmbësori edhe pse ka përparësi kalimi, duhet t'i kushtojë kujdes largësisë dhe shpejtësisë së mjetit i cili i afrohet.

Kolona e organizuar e këmbësorëve

Lëvizja e kolonës së organizuar të këmbësorëve

Kolonës së organizuar të këmbësorëve i lejohet të lëvizë vetëm në anën e djathtë të rrugës në kah të lëvizjes.

Detyrimet e shoferëve ndaj këmbësorëve

Kalimi i rrugë nga këmbësorët

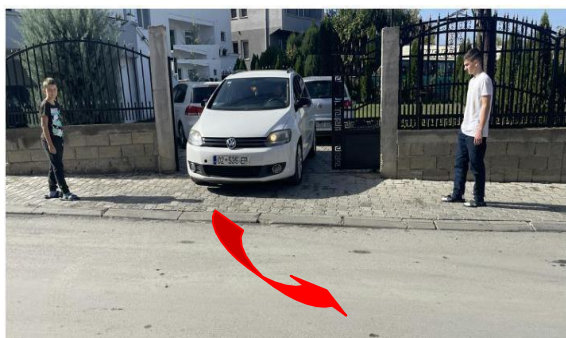
Gjatë afrimit të vendkalimit për këmbësorë, shoferi i mjetit duhet të ketë kujdes të shtuar dhe t'i japë përparësi këmbësorit i cili është në vendkalim ose hyn në të.

Në qoftë se trafiku në vendkalimin e shënuar për këmbësorë është i rregulluar me semaforë ose me shenja të personit të autorizuar, duhet të veprojë sipas rregullave të parapara.

Kthimi djathtas – vendkalimi në hyrje të rrugës

Nëse vendkalimi i shënuar për këmbësorë gjendet në hyrje të rrugës, shoferi i cili lëviz në atë rrugë është i detyruar të lëvizë me shpejtësi të zvogëluar dhe t'i lëshojë të kalojnë këmbësorët të cilët gjenden ose hyjnë në vendkalim dhe, sipas nevojës, ta ndalë mjetin e vet për t'i lëshuar këmbësorët.

Hyrja e veturës në rrugën qarkulluese

Gjatë kalimit nëpër trotuar apo nëpër shteg të këmbësorëve, shoferi i mjetit duhet të drejtojë ngadalë dhe t'iu japë përparësi këmbësorëve.

Shoferit i veturës duhet t'i jap përparësi kalimi këmbësorëve që lëvizin nëpër trotuar.

Këmbësori ka përparësi kalimi

Shoferi i cili me mjet kthehet në rrugë anësore, në hyrje të së cilës nuk ekziston vendkalim i shënuar për këmbësorë, është i obliguar të kthehet me shpejtësi të zvogëluar dhe nuk i lejohet t'i rrezikojë këmbësorët të cilët tashmë kanë hyrë në rrugë.

Kujdesi i shoferit ndaj pjesëmarrësve të veçantë

Në rastin kur rruga kalohet nga persona me aftësi të kufizuara, nga persona të moshuar, nga personat e verbër, ose nga fëmijët, shoferi detyrohet ta ndalë mjetin, në mënyrë që t'ua mundësojë atyre personave që ta kalojnë rrugën.

Personi i moshuar duke kaluar rrugën

Pjesëmarrja në trafik e personit të verbër

Personi i vebër duke kaluar rrugën

Kur personi i verbër merr pjesë në trafik pa praninë e personit përcjellës, ai duhet ta mbajë si shenjë identifikimi shkopin e bardhë, ose një shenjë dalluese, ose të jetë nën përcjellje të qenit të aftësuar për udhëheqje.

Shoferi e ka për detyrë të ketë kujdes të veçantë ndaj personave të verbër.

Mjeti i cili është i përshtatur për t'u drejtuar nga personi me aftësi të kufizuara, me kërkesë të tij mund të shënohet me shenjë të veçantë.

Siguria e fëmijëve në rrugë

Shoferi është i detyruar që të ketë kujdes ndaj fëmijëve në rrugë pasi janë pjesëmarrës të rrezikuar në trafikun rrugor dhe nuk vlen parimi i besimit ndaj tyre.

Fëmijët nuk i njohin rregullat e trafikut, veprojnë spontanisht, pa parashikim, nuk i njohin rreziqet në rrugë, etj.

Fëmijët në trafik, nuk janë të vetëdijshëm për rrezikun dhe mund të mos vërehen nga shoferët e automjeteve.

Në këtë situatë lëvizja në mes të veturave të parkuara dhe dalja e fëmijës në shirtin e trafikut mund të mos vërehet me kohë nga shoferët e automjeteve dhe mund të rrezikohet siguria e tij.

Lëvizja e fëmijës në mes të veturave të parkuara

Mosvështrimi i trafikut nga ana e fëmijës-biçiklistit

Në këtë situatë fëmija mund të veprojë spontanisht pa parashkim duke hyrë në rrugën qarkulluese, pa e vërejtur automjetin.

Ju duhet ta largoni këmbën nga pedalja e gazit (të mos i jepni gaz dhe të jeni të gatshëm në rast nevojë për frenim) duke vëzhguar sjelljen e biçiklistit.

Mosvështrimi i trafikut nga ana e fëmijës

Në shumicën e rasteve këmbësorët nuk shikojnë dy anët e rrugës duke rrezikuar vetën dhe shoferin e automjetit. Prandaj, shoferi gjithnjë në rast nevojë duhet të jetë i përgatitur të reagojë, pasi që veprimet e fëmijëve janë të paparashikueshme.

Shoferi duhet ta largojë këmbën nga pedalja e gasit (të mos i jep gaz dhe në rast nevojë të jetë i gatshëm për frenim), nëse këmbësori hyn në rrugë.

Fëmijët mund të vrapojnë pas topit

Nëse topi rrokulliset para automjetit, shoferi duhet ta zvogëlojë shpejtësinë dhe të jetë i gatshëm për frenim, pasi që fëmijët mund të vrapojnë pas topit.

KAPITULLI I V

RREGULLAT E PËRGJITHSHME DHE RREGULLORET

RREGULLAT E DOKUMENTEVE TË NEVOJSHME PËR NGASJEN E AUTOMJETIT

Shoferi gjatë drejtimit të mjetit duhet t'i mbajë me vete dokumentet zyrtare si në vijim:

- patentën e shoferit,
- certifikatën e regjistrimit të automjetit,
- autorizimin, nëse mjeti shfrytëzohet për drejtim jashtë vendit, shoferi nuk është pronar i mjetit ose pronari i mjetit nuk është në mjet,
- policën e sigurimit,
- raportin evropian të aksidenteve.

FAKTORËT E SIGURISË QË KANË TË BËJNË ME MJETIN, TRANSPORTIN E PERSONAVE DHE NGARKESËN

Transporti i personave

Në mjet lejohet të transportohen vetëm aq persona sa ka ulëse të montuara në mjet, përkatësisht sa janë të shënuar në certifikatën e regjistrimit të automjetit.

Dy fëmijë nën moshën 10 vjeçe konsiderohen si një person i rritur.

Fëmijët në veturë

Shoferit të mjetit nuk i lejohet që në ulëset e para ta bartë personin i cili është nën ndikim të alkoolit, të drogave apo të barnave që ndikojnë në aftësitë psikofizike.

Sjellja e udhëtarëve ndaj shoferit

Gjatë drejtimit të mjetit nuk lejohet pengimi i shoferit nga persona që gjenden në mjet, në atë mënyrë që do të rrezikohet siguria në trafik.

Nuk iu lejohet personave t'i hapin dyert e mjetit pa lejen e shoferit të mjetit i cili është i ndalur.

Nëse derën e mjetit që transporton udhëtarë e hap personi i mitur, përgjegjësinë për këtë e mban shoferi, ndërsa nëse derën e mjetit e hap personi i moshës madhore, përgjegjësinë për këtë e mban vetë personi.

Sjellja e udhëtarëve gjatë lëvizjes së mjetit

Gjatë kohës së lëvizjes së mjetit nuk lejohet që personat të kërcëjnë, t'i hapin dyert, të dalin me pjesë të trupit jashtë mjetit, të ulen në dritare apo të ngjashme, në pjesë të jashtme të mjetit ose në mjete të bashkëngjitura.

Ngarkesa në mjet

Mjeti që ndodhet në trafikun rrugor ndalohet të ngarkohet më tepër se masa më e madhe e lejuar, e përcaktuar në certifikatën e regjistrimit të mjetit, ta tejkalojë ngarkesën boshtore të lejuar ose t'i tejkalojë mundësitë teknike të rrugës.

Ngarkesa në mjet duhet të vendoset dhe, sipas nevojës të përforcohet e të mbulohet, në atë mënyrë që:

- të mos e rrezikojë sigurinë e pjesëmarrësve në trafik,
- të mos i dëmtojë rrugët dhe objektet në rrugë,
- të mos e dobësojë stabilitetin e mjetit dhe të mos e vështirësojë drejtimin e mjetit,
- të mos ia zvogëlojë shoferit të mjetit pamjen e rrugës,
- të mos krijojë zhurmë të tepërt,
- të mos derdhet a të mos shpërndalet nëpër rrugë,
- të mos i mbulojë pajisjet dhe sinjalet ndriçuese në mjet,
- të mos i mbulojë targat e regjistrimit dhe shenjat e tjera të përcaktuara të mjetit.

Shënimi i ngarkesës në mjet

Ndalohet që ngarkesa në mjet të kalojë më tepër se 1 metër në pjesën e përparme.

Ngarkesa në veturë

Shënimi i ngarkesës në veturë

Nëse ngarkesa e kalon pjesën e pasme më të skajshme të mjetit më tepër se 1 m, shënohet me pëlhurë të kuqe.

Shënimi i ngarkesës gjatë dukshmërisë së vështirësuar

Gjatë kohës së dukshmërisë së vështirësuar, pikat më të skajshme të ngarkesës që transportohen në mjet duhet të shënohen: me dritë ose me materie me ngjyrë ose materie reflektuese, me dritë apo me materie reflektuese të cilat nga ana e përparme japin dritë të bardhë, kurse nga ana e pasme dritë të kuqe, në rastin kur ngarkesa në mjetin rrugor ose në rimorkio kalon anash cepin e jashtëm të dritës së përparme ose të pasme për shënim të mjetit më tepër se sa parashihet me rregullat e parapara.

SJELLJA NË RAST AKSIDENTI TË TRAFIKUT

Personi i cili gjendet ose has në vendngjarje të aksidentit të trafikut në të cilin ka persona të lënduar, duke i pasur parasysh njohuritë, aftësitë dhe mundësitë e veta, duhet t'iu japë ndihmë personave të lënduar në aksident dhe, sipas mundësisë, t'i bartë ata deri te institucioni më i afërm shëndetësor, si dhe

t'i marrë të gjitha masat në mënyrë që të parandalojë rreziqe të reja, për aq sa është kjo e mundur. Personi e ka për detyrë që ta informojë menjëherë Policinë dhe institucionet shëndetësore.

Sjella e pjesëmarrësit në aksident të trafikut

Aksident trafiku

Shoferi, përkatësisht pjesëmarrësi tjetër i përfshirë në aksident të trafikut në të cilin dikush e ka humbur jetën, ose është lënduar, ose është shkaktuar dëm i madh material, e ka për detyrë:

- ta ndalë mjetin, nëse është me mjet, dhe të qëndrojë në vendin e aksidentit të trafikut. Përfshihet bërja e rastet kur pjesëmarrësi në aksident iu ofron ndihmë personave të lënduar, ose në qoftë se vetë atij i nevojitet ndihma mjekësore, ose nëse është larguar për ta njoftuar policinë, me kusht që të kthehet në vendin e aksidentit sapo të jetë kjo e mundur;

- të ndërmarrë gjithçka që është e mundur, në mënyrë që të mënjanojnë rreziqe të reja, të mundësohet rrjedha normale e trafikut, të bëhen përpjekje që të mos ndërrohet gjendja në vendin e aksidentit dhe të ruhen gjurmët ekzistuese, me kushtin që ndërmarrja e atyre masave të mos e rrezikojë sigurinë e trafikut;

- ta njoftojë Policinë për aksidentin e trafikut, dhe ta presë ardhjen e personave të autorizuar të cilët e bëjnë ekzaminimin e vendit të aksidentit.

Personi i cili është njoftuar për aksidentin e trafikut në të cilin është lënduar ndonjë person, e ka për detyrë që t'i njoftojë menjëherë institucionet shëndetësore dhe Policinë.

Aksidenti me dëme të vogla materiale

Shoferët - pjesëmarrës në aksident të trafikut në të cilin është shkaktuar dëm i vogël material janë të obliguar që menjëherë t'i largojnë mjetet nga shiriti rrugor, që ta mundësojnë qarkullimin e papenguar të trafikut dhe ta plotësojnë e ta nënshkruajnë raportin evropian të aksidenteve.

Shoferët pjesëmarrës në aksident trafiku e plotësojnë dhe e nënshkruajnë raportin evropian të aksidenteve vetëm kur pajtohen për mënyrën se si ka ndodhur aksidenti.

Raporti evropian i aksidenteve nuk plotësohet dhe nuk nënshkruhet në rastin e aksidentit në të cilin ka persona të lënduar ose të vdekur.

Raporti Evropian i Aksidenteve

Obligimet e shoferit ndaj të lënduarve në aksident

Shoferi i cili ka qenë ose has në vendin e aksidentit të trafikut, por i cili nuk është i përfshirë në aksident, e ka për detyrë që me kërkesë të personit të autorizuar ta dërgojë personin që është lënduar në

aksident të trafikut deri në institucionin më të afërt shëndetësor, njëjet vepron edhe nëse nuk ka urdhër nga polici, përveç në qoftë se ka ndodhur aksidenti në vendin në të cilin mund të pritët ardhja e shpejtë e mjetit të ndihmës së shpejtë, apo në qoftë se shoferi konstaton se me mënyrën jo profesionale dhe jo përkatëse gjatë transportit gjendja e personit të lënduar mund të përkeqësohet.

PAJISJET REZERVË DHE SHITESË TË AUTOMJETIT

Vetura në trafikun rrugor duhet t'i posedojë pajisjet rezervë dhe shtesë: kutinë e ndihmës së parë, trekëndëshin e sigurisë, pajisjen për tërheqje të mjetit në defekt, jelekun reflektues. Të gjitha këto pajisje duhet të jenë të kompletuara.

Pajisjet rezervë për veturë

KUSHTET PËR DREJTIMIN E MJETIT

Mjetin me veprim motorik në trafikun rrugor mund ta drejtojë në mënyrë të pavarur vetëm personi i cili posedon patentë shoferi të vlefshme vendore ose të një vendi të huaj.

Shoferi ka të drejtë t'i drejtojë vetëm ato kategori të mjeteve të cilat i ka të shënuara në patentën e vet të shoferit.

Shkrimi i msg në telefonin e dorës (mobil)

Shoferi gjatë kohës së drejtimit të mjetit me veprim motorik duhet t'i shfrytëzojë mjetet ndihmëse të cilat i ka të shënuara në patentën e vet të shoferit.

Shoferit të mjetit me veprim motorik gjatë kohës së drejtimit nuk i lejohet përdorimi i telefonit të dorës – mobil, as i pajisjeve të tjera të cilat do ta zvogëlonin mundësinë e reagimit dhe drejtimit të sigurt të mjetit. Këto pajisje mund të shfrytëzohen gjatë drejtimit të mjetit nëse përdorimi i tyre bëhet pa i mbajtur me dorë.

Kushtet psikofizike për drejtim të mjetit

Shoferi i cili e drejton mjetin në trafikun rrugor duhet të jetë i aftë në pikëpamje fizike dhe psikike për ta drejtuar mjetin dhe për këtë të ketë njohuri dhe shkathtësi të nevojshme.

Ndalohet ta drejtojë mjetin shoferi që është i lodhur, i sëmurë ose që ndodhet në gjendje të tillë psikike saqë është i pa aftë për ta drejtuar mjetin në mënyrë të sigurt, si dhe shoferi që është nën ndikim të narkotikëve, barnave dhe substancave në udhëzimin e të cilave është e shënuar se ndalohet përdorimi i tyre para ose gjatë kohës së drejtimit të mjetit.

Ndalimi i përdorimit të alkoolit

Shoferit të ri dhe fillestar, nuk i lejohet ta drejtojë mjetin në trafikun rrugor nëse ka alkool në organizëm.

Testi i alkoolit

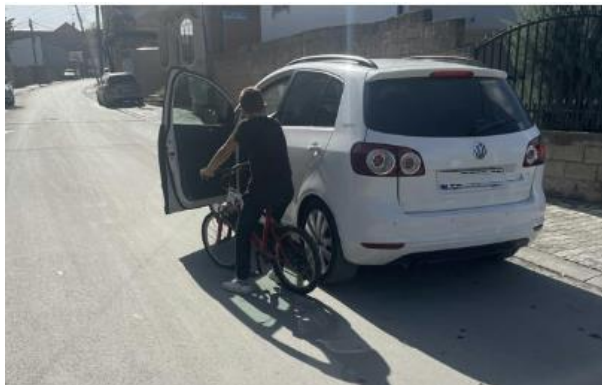
Shoferit të mjeteve të kategorisë B1, B, BE, T, dhe L nuk i lejohet ta drejtojë mjetin në trafikun rrugor nëse në gjak ka alkool mbi 0,5 g/kg, respektivisht me sasi përkatëse në miligram për litër të ajrit të nxjerrë.

KAPITULLI I VI

RREGULLAT E VEÇANTA DHE KUJDESI GJATË DALJES NGA AUTOMJETI

RREGULLAT E VEÇANTA - DALJA NGA AUTOMJETI

Në mjetin e ndalur ose të parkuar nuk lejohet hapja e dyerve, nëse me këtë pengohet lëvizja e pjesëmarrësve të tjerë në trafik ose rrezikohet siguria në trafik.

Hapja e derës së veturës në mënyrë jo të rregullt

Nga pakujdesia e shoferit të veturës është rrezikuar biçiklisti.

Shoferi gjatë hapjes së derës nuk ka shikuar në pasqyrë dhe as këndin e vdekur ku si pasojë ka ardhur deri te kjo situatë në trafik.

Shoferi i mjetit duhet të ketë kujdes të shtuar gjatë daljes së udhëtarëve nga mjeti, posaçërisht fëmijëve, ashtu që dalja të bëhet nga ana ku nuk lëvizin mjetet, nga ana e trotuarit apo të ngjashme.

Nuk lejohet hapja e derës nga asnjë person derisa automjeti është në lëvizje dhe as largimi nga mjeti kur motori është i ndezur.

Detyrimet e shoferit para se të largohet nga mjeti

Para se të largohet nga mjeti, shoferi i cili e lë mjetin në rrugë është i detyruar t'i marrë të gjitha masat e duhura në mënyrë që mjeti mos të lëvizë vetë nga vendi ose që personat e paautorizuar të vënë atë në lëvizje: të fiket motori, të mbyllën dritaret dhe dyert, çelësat t'i marrë me veti ose të ngjashme.

Këndi i vdekur - ang. BLIND SPOT (shikimi mbi supe)

Këndi i vdekur paraqitet te pjesët anësore dhe të prapme të veturës, gjatë ngasjes nuk shihet automjeti i cili gjendet në këtë zonë me anë të pasqyrave, andaj duhet shikuar mbi supe - me kthim koke majtas /d/ jathtas për të shikuar se mos ka ndonjë automjet në zonën e këndit të vdekur.

Shoferit nuk i lejohet të bëjë asnjë veprim pa e shikuar këndin e vdekur, pasi që mund të jetë ndonjë mjet rrugor në këtë zonë dhe mund të shkaktohet aksidenti.

Këndi i vdekur në veturë – me ngjyrë të kuqe

Automjetet e reja janë pajisura me sistem inteligjent të ashtuquajtur "Blind Spot Assist", p. sh. i Mercedes-it, mund të aktivizojë edhe frenat për të shmangur një aksident. Më saktësisht, ESP-i do të reagojë duke frenuar rrotat në njërën anë, duke parandaluar ose ngadalësuar kalimin në shiritin tjetër të trafikut.

Në rrugë me tre shirita trafiku për një kahe kur shoferi është duke lëvizur në shiritin e mesëm e do që ta ndërrojë shiritin e trafikut djathtas apo majtas, pajisjet inteligjente i'a lehtësojnë një veprim të tillë, dhe nëse ka ndonjë automjet në zonën e këndit të vdekur e detektojnë atë dhe e sinjalizojnë shoferin.

Në fotot e mëposhtme është paraqitur radhitja e veprimeve para se të ndërmerret ndonjë veprim me automjet.

Radhitja e veprimeve para se të ndërmerret ndonjë veprim në trafik

- Shikimi në pasqyrën e brendshme.
- Shikimi në pasqyrën e jashtme.
- Shikimi në këndin e vdekur.
- Dhënia e treguesve të drejtimit.

Bllokimi i vendkalimeve

Shoferit nuk i lejohet të ndalet në vendkalim të shënuar për këmbësorë, biçiklistë, hekurudha, etj, nëse trafiku është i dendur paraprakisht duhet të planifikojë ngasjen, se a ka hapësirë të mjaftueshme prapa vendkalimit të tillë, nëse trafiku është bllokuar.

Vetura nuk ka drejtë të ndalet në vendkalim të këmbësorëve, duke penguar lëvizjen e këmbësorëve.

Ndalja e veturës jo në rregull

Shpërqendrimi gjatë ngasjes

Shoferit nuk i lejohet që të shpërqendrohet gjatë ngasjes sepse mund të mos i vërejë situatat e rrezikshme dhe të reagojë me vonësë në evitim të rrezikut në rrugë.

Shpërqendrimi gjatë ngasjes mund të jetë si pasojë e stresit, ngarkesës psikike, zemërimit, bisedave me bashkëudhëtarë, ngrënies së ushqimit, ndërrimit të pajisjeve në aparat (radio, CD, etj.), dëgjimit të muzikës më zë të lartë, përdorimit të telefonit të dorës, pajisjeve të ndryshme audiotive, etj.

Shumica e aksidenteve në trafikun rrugor ndodhin për shkak të përdorimit të telefonit të dorës, leximit dhe shkrimit të sms-ve/porosive në telefon. Kjo e rritë edhe më shumë rrezikun në trafikun rrugor.

Shkaqet e mundshme që ka ardhur deri te kjo situatë e rrezikshme është përdorimi i telefonit të dorës – mobil, shkrimi dhe leximi i msm-ve.

Leximi i msm-ve në telefon celular është i rrezikshëm

Rreziqet e veçanta

Shumica e rreziqeve të veçanta të cilat mund të ndodhin në trafikun rrugor kanë të bëjnë me situatat e papritura. p.sh. është shumë e vështirë shmangia e aksidentit në rastin kur duke lëvizur prapa një kamioni papritur bie ngarkesa e tij.

Në foton mëposhtme është paraqitur një situatë e rrezikshme kur vetura gjatë ngasjes prapa e rrezikon fëmijën me biçikletë, kjo ndodh kur shoferi para ngasjes nuk i bën një shikim vizual automjetit në të gjitha anët e tij. Kjo situatë mund të paraqitet edhe në ndonjë sipërfaqe tjetër jashtë rrugës qarkulluese (oborr, garazhdë, vendparkim, park, etj.) ku mund të shkaktohet aksident trafiku.

Shoferi është i obliguar që para ngasjes t'i bëjë veturës një shikim vizual.

Ngasja prapa e rrezikshme

Gjatë ngasjes natën nëse automjeti i cili vjen përball i ndezë dritat e gjata, ju nuk duhet t'i ndezni dritat e gjata, pasi që mund të vijë deri te rrezikimi i trafikut rrugor, por ju duhet të vazhdoni lëvizjen me dritat e shkurta dhe shikimin ta orientoni nga skaji i dajhtë i rrugës.

Ndezja e dritave të gjata vështirëson ngasjen dhe të vërejtur e situatës në trafikun rrugor.

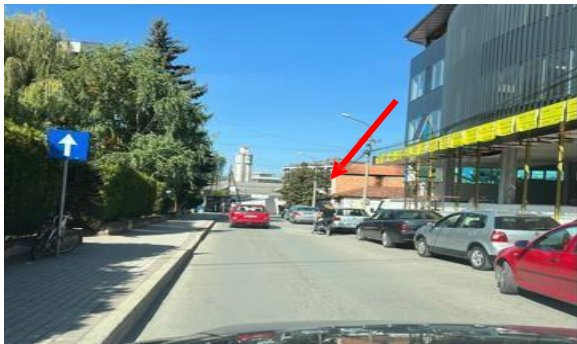
Përballkalim i rrezikshëm

Shoferi gjatë ngasjes duhet të ketë kujdes që në pjesën e rrugës ku kryhen punimet mund të has personin i cili e bënë rregullimin e trafikut në mënyrë alternative me flamur apo me tabelë përkatëse.

Kalim i lirë - vazhdim i ngasjss

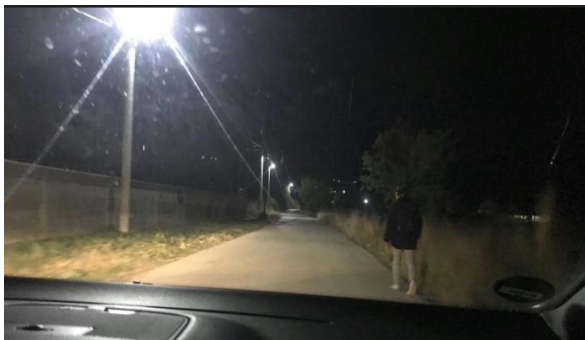
Shoferi i cili has në personin që punon në rrugë dhe i cili ka ngritur flamurin e gjelbër, kjo tregon kalimin e lirë, nëse i njëjti ka ngritur flamurin e kuq duhet të ndalet.

Lëvizje e këmbësorës në rrugë qarkulluese

Gjatë ngasjes në afërsi të veturave të ndalura apo të parkuara shoferi duhet të ketë më shumë kujdes sepse ndërmjet këtyre veturave mund të dalë ndonjë këmbësor apo shofer dhe të hap derën e automjetit pa shikuar trafikun nga prapa.

Dalja e këmbësorës me karrocë fëmijësh ndërmjet automjeteve të parkuara paraqet rrezik në trafik.

Situatë ku ngasja bëhet me kujdes të shtuar

Në këtë situatë duhet të largoni këmbën nga pedalja e gasit dhe të jeni të gatshëm në rast nevojë të frenoni.

Pas shikimit të trafikut nga prapa sinjalizoni me kujdes të shtuar dhe kaloni në anë e majtë të rrugës duke mos e rrezikuar këmbësorin.

Zonë e trafikut të qetë

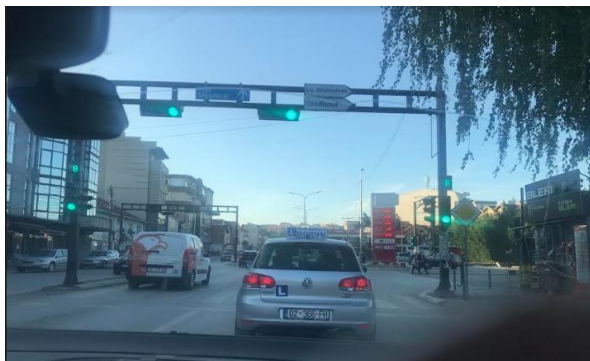
Nuk ju lejohet të përdorni burinë, nëse ndonjë pjesëmarrës ka vepruar në kundërshtim me rregullat e trafikut. Përkundër ju duhet të jeni tolerant që t'ia mundësoni lehtësimin e veprimit duke mos rrezikuar sigurinë në trafikun rrugor.

Ndaj automjetit të bardhë që ka shkelë rregullat e trafikut nuk lejohet përdorimi i burisë.

Situatë e rrezikshme - të jeni gatshëm për frenim

Shoferi duhet të ketë kujdes të shtuar ndaj veturës së autoshkollës pavarësisht se ora praktike e kandidatit për shofer mbahet nën mbikëqyrjen e instruktorit. Duhet t'i kushtojë kujdes të veçantë mbajtjes së distancës së sigurisë, pasi kandidati në fjalë mund të bëjë ndonjë veprim të papritur. Njëkohësisht duhet edhe të jetë tolerant nëse i njëjti lëviz ngadalë, mos e përdorni burinë për t'ia tërhequr vëmendjen atij për të lëvizur më shpejtë.

Ngasja e veturës të autoshkollës

Ngasja në teposhtëze

Gjatë ngasjes në teposhtëze duhet shfrytëzuar frenimin me motor, kjo realizohet duke vendosur shpejtësinë e përshtatshme, sa më e vogël shpejtësia frenimi me motor është më i madh dhe anasjelltas. Gjatë ngasjes së automjetit në teposhtëze nuk duhet fikur motori ngase te automjetet e reja vjen deri te mosfunksionimi i timonit, frenimit, etj.

Ngasja në teposhtëze te rrezikshme

Nuk duhet frenuar vazhdimisht me frenin punues sepse mund të vijë deri te nxehja e frenave dhe dështimi i frenit të punës. Në teposhtëze rritet distanca e sigurisë ndaj mjetit që lëviz përpara.

Ngasja në përpjetëze

Shpejtësia e lejuar e ngasja në përpjetëze duhet t'i përshtatet kushteve të rrugës, sa më e vogël shpejtësia e lëvizjes aq më e madhe është fuqia e motorit dhe anasjelltas, nxitimi arrihet me vështirësi sesa në rrugë të rrafshët apo në teposhtëze, mund të haset në ndonjë mjet rrugor që lëviz ngadalë.

Rruga e ndaljes është më e shkurtë sesa në rrugë të drejtë dhe në teposhtëze.

Të gjitha këto kushte dhe rrethana duhet të merren parasysh kur kemi të bëjmë me ngasje të mjetit në përpjetëze.

Ngasja në përpjetëze

Nëse automjeti është i pajisur me pajisje inteligjente, përveç të tjerash, duhet t'i kushtohet rëndësi shpejtësisë me të cilën kërkohet të lëvizet.

Ngasja në kthesa

Ngasja në kthesa është e rrezikshme për shkak të ndikimit të forcës centrifugale, sidomos nëse rruga është e rrëshqitshme dhe zvogëlohet kontakti i pneumatikëve me rrugën.

Para hyrjes në kthesa përshtatet shpejtësia e lëvizjes, pasi të kalohet mesi i kthesës gradualisht jepet gas, pasi të kalohet kthesa rritet shpejtësia e lëvizjes.

Ngasja në kthesë të rrezikshme majtas

Ngasja në kolonë

Ngasja në kolonë paraqet ngasje të vështirë sidomos në përpjetëze, ku në disa raste duhet ngasë mjetin me gjysmëfrikcion.

Duhet shmangur ndërrimin e shiritit, përveç në rastin kur rreshtimi bëhet me qëllim të daljes nga kolona ose për parkim.

Ngasja në kolonë

Ngasja gjatë erërave anësore

Paraqet ngasje të rrezikshme për shkak të erërave anësore, sidomos për mjetet me dy rrota, mjetet transportuese dhe bashkësive të mjeteve.

Ngasja gjatë erës anësore

Duhet pasur kujdes gjatë tejkalimit të mjeteve transportuese ose bashkësive të mjeteve për shkak të erërave anësore të mëdha pasi që pas tejkalimit të mjetit mund ta humbni lehtë drejtimin e lëvizjes.

Ngasja në diell të fortë

Gjatë ngasjes në diell të fortë mund të mos vërehen situatat e rrezikshme në trafik, përdorimi i mbrojtësve të diellit është i obligueshëm.

Ngasja në diell të fortë

Ngasja në diell të fortë është e rrezikshme.

Duhet të jeni të kujdesshëm gjatë ngasjes, të lëvizni me shpejtësi të përshtatshme varësisht nga intensiteti i dritës së diellit dhe nga kushtet e trafikut.

Ngasja në shi

Ngasja në shi, përveç zvogëlimit të pamjes dhe zvogëlimit të koeficientit të fërkimit të pneumatikëve me sipërfaqen e rrugës, karakterizohet me rrezikun e shpeshtë të defektit të frenit punues i cili laget nga shiu si dhe vështirësohet të drejtuarit të automjetit ku paraqitet fenomeni i ashtuquajtur “*pyka e ujit*” (jastëku i ujit - aquaplaning).

Ngasja në shi

Gjatë shirave të mëdha dhe pas tyre, zakonisht formohen pyka uji në rrugë dhe kur automjeti me shpejtësi të madhe has në to, vjen deri te mbulimi i përkohshëm i xhamit mbrojtës duke zvogëluar pamjen nga automjeti.

Të njëjtat raste paraqiten edhe me rastin e përballkalimit dhe tejkalimit, kur një sasi uji në rrugën qarkulluese, automjetet e tjera e hedhin në xhamin mbrojtës të automjetit që jeni duke lëvizur ose anasjelltas.

Rruga është veçanërisht e rrëshqitshme gjatë kohës me shi (në fillim kur bie shi), kur në të ka pluhur, yndyrë, baltë, fletë, vaj motori të derdhur, etj. Meqenëse koeficienti i fërkimi në këso raste është i zvogëluar, rruga e frenimit është më e gjatë, frenat mund të lagen dhe kjo bën që rreziku në trafik të rritet edhe më shumë. Në këto kushte të rrugës së rrëshqitshme duhet të drejtohet me shpejtësi të përshtatshme, frenimi të bëhet me motor (duke kaluar nga shpejtësia më e lartë në më të ulët).

SEZONI DIMËROR

Gjatë sezonit dimëror, nga 15 nëntori deri më 15 mars, automjetet dhe bashkësitë e mjeteve që marrin pjesë në trafikun rrugor duhet t'i kenë pajisjet dimërore.

Ngasja në rrugët e mbuluara me borë

Gjatë kushteve dimërore ndalohet qarkullimi i automjeteve dhe i bashkësisë së mjeteve të cilat nuk i kanë të vendosura pajisjet dimërore.

Kushtet dimërore nënkuptojnë rrugën e mbuluar me borë ose akull.

Mundësia e lëvizjes së automjetit varet në masë të madhe nga trashësia e borës dhe pesha e bartjes së lëvizshmërisë së automjetit si dhe shkathtësitë e shoferit.

Metoda e të drejtuarit të automjetit nëpër borë mundësisht duhet të jetë kjo: pa ndërrim të shpeshtë të shpejtësive, pa nxitim dhe ngadalësim të vullshëm, kthim të vullshëm të timonit, etj.

Rruga e mbuluar me borë

Ngasja në rrugët e mbuluara me ngrica

Karakteristikat themelore të ngasjes së automjetit nëpër rrugët me ngrica kanë të bëjnë me zvogëlimin e fërkimit me sipërfaqen e rrugës, rrëshqitjen, vështirësinë e të drejtuarit, rrezikun nga kthimi dhe rrokullisjen e automjeteve etj.

Rruga e mbuluar me ngrica

Ngasja në mjegull

Ngasja në mjegull karakterizohet me dukshmëri të dobësuar (zvogëlim të pamjes) dhe lagështi që krijohet nga mjegulla në sipërfaqe të rrugës qarkulluese.

Ngasja në mjegull

Përshtatja e shpejtësisë së lëvizjes

Mund të mos vërehen me kohë këmbësorët dhe mjetet që nuk kanë ndriçim vetanak.

Të pamurit është i kushtëzuar nga dendësia e mjegullës, pastaj nga mjegullimi i xhamave në kabinë si dhe nga përdorimi i dritave për ndriçimin e rrugës (të shkurta ose të mjegullës apo mund të jenë të dyja të ndezura në të njëjten kohë) si dhe nga dritat e automjeteve që vijnë përball.

Problemi kryesor i të drejtuarit të automjetit në këto kushte është orientimi i vështirësuar në hapësirë dhe vlerësimi i gabuar i gjerësisë dhe lartësisë, etj.

Shpejtësinë e lëvizjes duhet zvogëluar proporcionalisht me zvogëlimin e të pamurit dhe në funksion të rrugës së ndaljes.

Ngasja natën

Ngasja natën karakterizohet me dukshmëri të dobësuar (kufizim i të pamurit) e që varet nga përdorimi i dritave për ndriçimin e rrugës.

Shpejtësia e lëvizjes varet nga përdorimi i dritave për ndriçim të rrugës dhe në funksion të rrugës së ndaljes.

Ngasja natën

Dukshmëria e dobësuar

Gjatë ngasjes natën kujdesi duhet të jetë edhe më i madh për shkak se lodhja shfaqet më shpejtë, mund të mos vërehen këmbësorët apo mjetet pa ndriçim vetjak. Veçanërisht duhet pasur kujdes të shtuar kur gjatë ngasjes kalohet nga pjesa e pandriçuar në pjesën e ndriçuar të rrugës ose anasjelltas.

KAPITULLI I VII

ASPEKTI MEKANIK QË KA TË BËJË ME SIGURINË RRUGORE

AUTOMJETI

Automjeti është faktori bazë i sigurisë rrugore dhe mosmirëmbajtja e tij ndikon në ndotjen e mjedisit. Nëse automjeti mirëmbahet rregullisht dhe servisimet kryhen me rregull do të ketë rritje të sigurisë rrugore, mbrojtje të mjedisit dhe zhvillim të rrjedhës normale të trafikut si dhe qëndrueshmëri të tij.

Shprehjet e përdorura në këtë kapitull kanë këtë kuptim.

Automjet - çdo mjet që lëviz në rrugë me fuqi të motorit të vet, i cili sipas konstruksionit, pajisjeve, veglave e pajimeve është paraparë për transport të personave, përkatësisht të ngarkesave / mallit, për kryerje të punëve a për tërheqje të mjeteve të bashkëngjitura, përveç mjeteve që lëvizin nëpër binarë.

Vetura

Veturë - mjet që shërben për transport të personave, i cili përveç ulëses së shoferit ka më së shumti edhe tetë (8) ulëse të tjera.

Mjet rrugor - çdo mjet transporti që lëviz nëpër rrugë, përveç karrocave lëvizëse pa motor për persona me aftësi të kufizuara dhe mjeteve transportuese të fëmijëve.

Bashkësi mjetesh - mjet me veprim motorik dhe mjet i bashkëngjitur, që në trafikun rrugor marrin pjesë si tërësi.

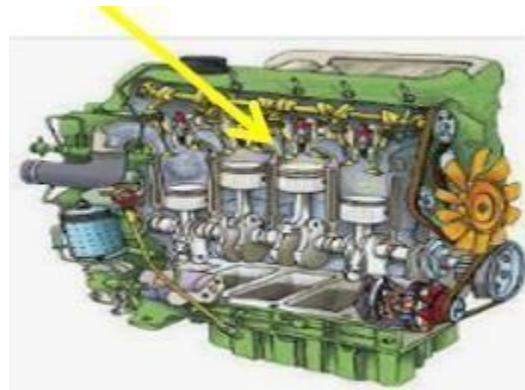
Njohuritë e pajisjeve dhe defekteve të motorit

Motori

Motori - shërben për të prodhuar forcën tërheqëse për lëvizje të automjetit.

Pajisjet që mundësojnë punën e motorit janë:

- **pajisja për ftohje,**
- **pajisja për lubrifikim (vaji),**
- **pajisja për furnizim me kurbarante,**

Shkaqet e mundshme të bllokimit të motorit janë:

- mosfunksionimi i sistemit për ftohje,
- mosfunksionimi i sistemit për lubrifikim (vaji).

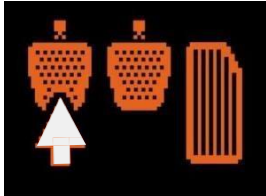
Shkaqet e mundshme për ndezjen e dritës së kuqe të temperaturës në tabelën kontrolluese janë:

- mosfunksionimi i sistemit për ftohje,
- sasia e pamjaftueshme e ujit.

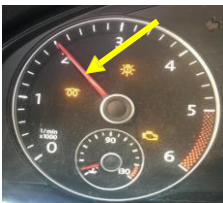
Shoferi njoftohet se temperatura e motorit e ka kaluar kufirin e lejuar nëse treguesi i temperaturës kalon në fushën e kuqe (ndizet drita kontrolluese e ujit).

Tab. Pajisjet e veturës destinimi dhe funksionimi i tyre

Tabela kontrolluese (komanduese) në automjet mundëson përcjelljen e punës së motorit. Ajo tregon kilometrat e kaluar dhe shpejtësinë e lëvizjes.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) problemin me motor.	
Pajisja për ftohje (lëngu/uji) mundëson punën e motorit	
Shtypja e ulët të ajrit në pneumatik (goma) zvogëlon stabilitetin e mjetit dhe dëmton pneumatikët, rrit shpenzimet e karburantit.	
Timoni shërben për drejtimin e automjetit në kahun e dëshirueshëm.	

Sistemi ABS në automjet mundëson që në rast të frenimit të mos vijë deri te bllokimi i rrotave.	
Pedalja e friksionit të cilën duhet shtypur para aktivizimit të motorit mundëson nisjen ngavendi dhe ndërrimin e shpejtësive.	
Llamba kontrolluese në foto sinjalizon (tregon) se temperatura e motorit e ka kaluar kufirin e lejuar – defekt në sistem të ftohjes.	
Llamba kontrolluese në foto sinjalizon (tregon) sasinë e pamjaftueshme të vajit në motor apo defektin në sistemin e lubrifikimit.	
Llamba kontrolluese në foto sinjalizon (tregon) se në automjet janë të ndezura dritat e shkurta.	
Llamba kontrolluese në foto sinjalizon (tregon) se në automjet janë të ndezura dritat e gjata.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) dritat për mjegull	
Treguesit e drejtimit përdoren gjatë veprimeve me automjet (tejkalimi, kthimi majtas ose djthtas, etj).	
Llamba kontrolluese në foto sinjalizon (tregon) në automjet janë të ndezura të gjithë treguesit.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se alternatori nuk është duke funksionuar si duhet.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se tempomati është i aktivizuar	

Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se freni i parkimit është jashtë funksionit.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se rripi i sigurisë nuk është vendosur.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se ESP / Programi Elektronik i Stabilitetit është jashtë funksionit	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) sasinë e karubrantit	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) probleme me jastëk të ajrit.	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se nxehësit janë jashtë funksionit (Dizel).	
Llamba kontrolluese sinjalizon (tregon) se servo timoni nuk është në rregull.	
Regjimi EKOLOGJIK	
Distanca e sigurisë e vogël.	

Numri i rrotullimeve të motorit.	
Numëri i rrotullimeve të motorit në fushën e kuqe.	

Timoni- shkaqet e mundshme që timoni dridhet gjatë ngasjes janë: shtypja e ajrit në pneumatikë (goma) në boshtin e përparmë nuk është e njëjtë, lëvizja e timonit është mbi kufijtë e lejuar, dhe rrotat janë të pabalancuara.

Friksioni (kuplungu) shërben për nisjen e mjetit nga vendi dhe ndërrimin e shpejtësisë gjatë ngasjes.

Sistemi elektrik i automjetit siguron rrymën për:

- aktivizimin e motorit të automjetit,
- funksionimin e pajisjeve sinjalizuese të automjetit,
- funksionimin e pajisjeve ndriçuese të automjetit.

Shkaqet e dobësimit të baterisë janë:

- ndonjë defekt në sistemin elektrik,
- nëse dritat harrohen të ndezura kur parkohet mjeti.

Në sistem të frenimit bëjnë pjesë:

- freni punues (i këmbës),
- freni ndihmës,
- freni i parkimit.

Freni punues vepron në të gjitha rrotat.

Sistemi ABS në automjet, pamundëson bllokimin e rrotave në rast frenimi.

ESP / Programi Elektronik i Stabilitetit, mundëson stabilitetin e automjetit gjatë ngasjes në kthesa të ashpëra.

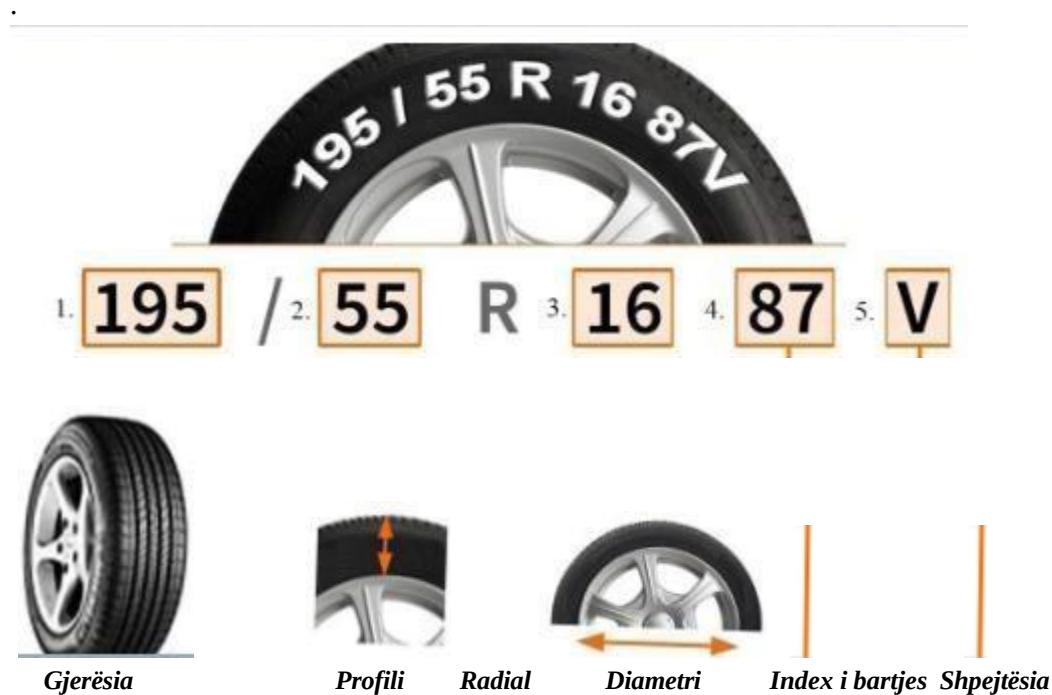
Pajisjet e transmisionit janë:

- friksioni,
- ndërruesi i shpejtësisë,
- boshti i kardanit.

Freni ndihmës i mjetit shërben për zvogëlimin e shpejtësisë së mjetit në rast të mosfunksionimit të frenit punues.

Pneumatikët

Pneumatikët janë pjesë kryesore të rrotës që janë në kontakt të drejtpërdrejtë me rrugën dhe i transmetojnë forcat, me të cilët automjeti vepron mbi rrugë. Pneumatikët ndikojnë në të gjitha karakteristikat e automjetit të cilat varen nga cilësia e kontaktit në mes të pneumatikëve dhe rrugës, si: karakteristikat e frenimit dhe ato dinamike, drejtueshmërinë, si dhe ndikojnë në rehatinë gjatë ngasjes dhe në shpenzimet e karburanteve.

Në vijim është paraqitur shenja e një gome radiale për automjete transportuese:

10.00 R 20 146 / 143 K TT,

ku janë:

10.00 - gjerësia nominale e gomës (B) në cole;

R - shenja e gomës radiale,

20 - diametri nominal i bandazhit (d) në cole;

146/143 - indeksi i bartësisë,

K - shenja e shpejtësisë (maksimalja 110 km / h),

TT / tube type (lloji/tipi i tubit) dhe TL / tubeless tyres (goma pa tub).

KAPITULLI I VIII

PAJISJET PASIVE TË SIGURISË SË AUTOMJETIT

ELEMENTET PASIVE TË SIGURISË SË AUTOMJETIT

Elementet pasive të sigurisë së automjetit janë ato elemente të cilat zbusin pasojat e aksidenteve në trafik.

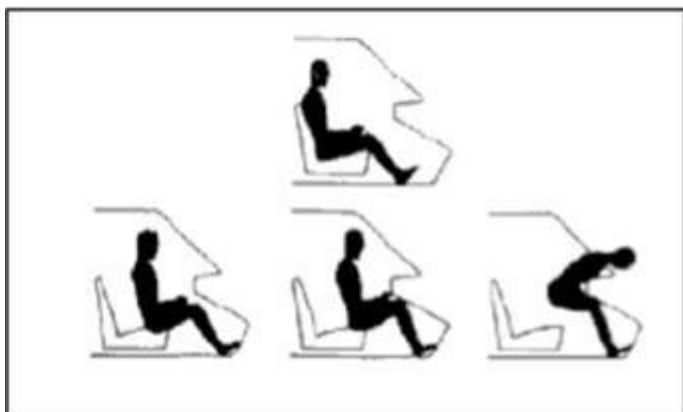
Në elementet pasive të sigurisë së automjetit bëjnë pjesë: rripat e sigurisë, mbështetësit e kokës jashtëku i ajrit, pasqyrat e shoferit, etj..

Përdorimi i rripit të sigurisë

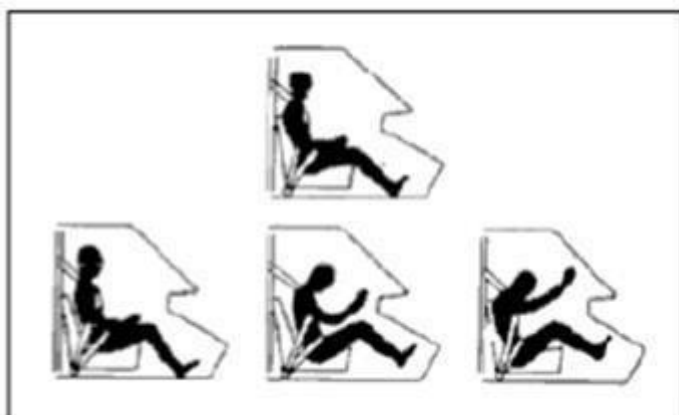
Shoferi dhe të gjithë personat të cilët gjenden në automjet, duhet t'i përdorin rripat e sigurisë ashtu siç e parasheh prodhuesi i automjetit.

Nëse personi i mitur i cili transportohet në mjet nuk e përdor rripin e sigurisë, përgjegjësia bie mbi shoferin e mjetit, ndërsa nëse personi i moshës madhore nuk e përdor rripin e sigurisë, përgjegjësinë për këtë e mban vetë personi.

Nëse nuk përdoret rripi i sigurisë gjatë frenimit të vullshëm dhe në rast të shkakimit të aksidentit rrugor, te shoferi dhe personat tjerë në automjet mund të shkaktohen lëndime trupore të lehta apo të rënda ku si pasojë lëndohet koka, gjymtyrët, thyhen brinjët, vjen deri te gjakderdhjet e brendshme të rënda etj.

Pozita e shoferit i cili nuk e ka përdorur rripin e sigurisë.

Pozita e shoferit i cili e ka përdorur rripin e sigurisë.

Rripi i sigurisë

Rripi i sigurisë

Rripi i sigurisë përdoret me rastin e nisjes së automjetit si brenda ashtu edhe jashtë zonës urbane.

Mbështetësit e kokës

Mbështetësit për kokë janë pajisje pasive jo obliguese, por nëse automjeti është pajisur për shkaqe sigure duhet të përdoren.

Gjatë goditjes së papritur të automjetit në pjesën e prapme vjen deri te lëvizja e kokës prapa, me ç'rast mund të shkaktohet edhe lëndimi i qafës.

Me qëllim të shmangies së këtyre lëndimeve instalohen mbështetësit e kokës të cilët duhet të jenë të përshtatshëm dhe të ofrojnë mbështetje të mirë të kokës.

Ulësja e sigurisë për fëmijë

Fëmijët nën moshën 12 vjeç dhe me lartësi nën 150 cm të cilët transportohen në mjetet të cilat kanë të instaluar rripa të sigurisë, duhet të jenë të siguruar tërësisht apo pjesërisht me sistem të sigurt, d.m.th. me ulëse të sigurisë për fëmijë, të përshtatur për masën dhe lartësinë e fëmijëve.

Ulësja e sigurisë për fëmijë

Në mjetet të cilat nuk kanë të instaluar sistem të sigurisë, d.m.th. ulëse të sigurisë për fëmijë, nuk lejohet të transportohen fëmijë më të vegjël se tre 3 vjeç.

Në mjete nuk lejohet të ulen në ulëset e para fëmijë nga 3 e më shumë vjeç dhe me lartësi nën 150 cm.

Nëse fëmija është nën përkujdesë të personit të moshës madhore që nuk është i ulur në ulëset e përparme të mjetit, përkatësisht nëse mbahet në prehër apo në duar të këtij personi, lirohet nga detyrimi për ta përdorur ulësen e sigurisë për fëmijë.

Personat të cilët lirohen nga përdorimi i rripit të sigurisë

Detyrimi për ta përdorur rripin e sigurisë nuk zbatohet për këta persona:

- personin që posedon certifikatë mjekësore me të cilën vërtetohet se i shfaqen efekte anësore, negative poqese e përdor rripin e sigurisë,
- gruan shtatzënë.

Jastëku mbrojtës (i ajrit) / air bag

Shërben për parandalimin e lëndimeve të shoferit dhe bashkëudhëtarëve në rast aksidenti. Aktivizohet në mënyrë automatike në rast të aksidentit apo ndonjë pengese të fortë në rrugë.

Jastëku mbrojtës

Pasqyrat

Për vështrimin e trafikut mbrapa dhe nga anët anësore të automjetit, rregullohen pasqyrat nga ana e shoferit.

Pasqyret

KAPITULLI I IX

EKO - NGASJA

.

EKO - NGASJA

Me *Eko - Ngasje* nënkuptojmë të drejtuarit e automjetit që ndikon drejtëpërdrejtë në mbrojtjen e mjedisit, sigurinë rrugore dhe në kursim të karburantit.

Eko - ngasja është një metodë e re e ngasjes që e bënë më të lehtë përdorimin e pajisjeve inteligjente të automjetit, njëkohësisht ndikon edhe në përmirësimin e sigurisë rrugore.

Objektivat e Eko – ngasjes janë:

- mbrotja e mjedisit,
- shpenzimet minimale (më të vogla) të karburanteve.

Parimet e Eko - Ngasjes janë:

- ngasja e njëtrajshme,
- fikja e motorit gjatë pritjeve të gjata,
- nisja graduale e automjetit,
- zgjatja e qëndrueshmërisë së automjetit,
- mospërdorimi i automjetit në relacione të shkurta,
- ndërrimi me kohë i shpejtësive,,
- ngarkesa e panevojshme në bagazhë,
- ngasja me numër të mesëm / optimal të rrotullimeve të motorit,
- ngasja pa nxitim dhe frenim të vrullshëm,
- pneumatikë me presion adekuat,
- në përprjetëze ndërruesi vihet në shpejtësinë që nuk çon deri te nxemja e motorit,, sa më e vogël shpejtësia aq më e madhe fuqia e motorit dhe anasjelltas,
- në teposhtëze ndërruesi vihet në shpejtësinë që nuk kërkon frenim të vazhdueshëm (përdoret frenimi me motor, sa më e vogël shpejtësia aq më i madh efekti i motorit për frenim),
- **ngadalësimi me kohë i mjetit te drita e kuqe në semafor,**

- *fikja e motorit kur duhet pritur më gjatë para vendkalimit hekurdhor dhe kolonës e cila është e ndalur, si dhe kur duhet pritur më gjatë se një minutë në tunel,*
- *kontrollimi i sasisë së monoksidit të karbonit (CO), e gazrave dalëse,*
- *ndërrimi i vajit në vendet e parapara për këtë qëllim,*
- *pastrimi i mjetit në vendet e parapara për këtë qëllim,*
- *moslejimi i rrjedhjes së vajit nën automjet,*
- *hedhja e gomave të harxhuara në vende përkatëse,*
- *shmangia e ngasjes kur trafiku është i dendur.*

Për Eko - ngasje duhet të keni (posedoni):

- *njohurië (funksionimi) për automjetin,*
- *aftësi për ngasje,*
- *njohuri për përdorimin e pajisjeve inteligjente të automjetit.*

Teknika e Eko - ngasjes përfshinë:

- *nisjen e menjëhershme pas aktivizimit të motorit,*
- *kalimin sa më të shpejtë në shpejtësi më të lartë të lëvizjes,*
- *përshtatjen e rrotullimeve të motorit, ndërrimin me kohë të shpejtësisë,*
- *perceptimin sa më të mirë të situatës në trafik (parashikimin me kohë të veprimeve të pjesëmarrësve të tjerë në trafik),*
- *ngasjen me shpejtësi konstante,*
- *parashikimin e rrjedhës së trafikut,*
- *fikjen e motorit gjatë pritjeve të gjata, ngecjes në trafik, semaforë, etj.,*
- *frenimin me kohë dhe mosnxitimin pa nevojë dhe në mënyrë të vrullshme,*
- *planifikimin paraprak të marshutës.*

Faktorët me ndikim negativë në Eko - ngasje

- *mbingarkesa në mjet,*
- *gjendja e pneumatikëve (presioni i ulët në pneumatikë),*
- *ngasja me rrotullime shumë të larta të motorit.*

Sipas rregullave të trafikut, me qëllim të mbrojtjes së mjedisit, është paraparë që shoferit nuk i lejohet:

- *ta shfrytëzojë mjetin në atë mënyrë që të lëshojë tym të tepruar duke e ndotur mjedisin os që bën zhurmë më shumë sesa është e paraparë me rregulla,*
- *ta lërë motorin të ndezur gjatë parkimit brenda vendbanimit.*

PJESA E TRETË

KATEGORIA AM, A1 ,A2,

KAPITULLI I I

RREGULLAT E TRAFIKUT PËR KATEGORITË AM, A1, A2 DHE A

1. VERIFIKIMIN E NJOHURIVE TË PËRGJITHSHME

Termat e përdorur në këtë kapitull kanë këtë kuptim:

Moped - mjet me dy ose me tri rrota, tek i cili pa marrë parasysh mënyrën se si vihet në lëvizje, shpejtësia e konstruksionit nuk i kalon 45 km/h, kapaciteti i punës së motorit me djegie të brendshme është deri në 50 cm³ ose me fuqi të vazhdueshme që vihet në lëvizje me elektromotor i cili nuk e kalon fuqinë 4 kW;

Motoçikletë - automjet me dy rrota me ose pa rimorkio anësore, i cili lëviz me fuqi të motorit të vet, me vëllim punues të motorit mbi 50 cm³ dhe me mundësi zhvillimi të shpejtësisë së lëvizjes mbi 45 km/h.

Shiriti për biçikletë

Shteg i biçikletave - sipërfaqja e trafikut e ndërtuar posaçërisht për lëvizje të biçikletave dhe të mopedëve që shtrihet përgjatë rrugës qarkulluese, që është e ndarë nga rruga dhe që është e shënuar me shenjë të caktuar të trafikut.

Ndalja dhe parkimi

Lejohet parkimi i mjetit në trotuar i motoçikletës dhe mopedit, me kusht që:

-gjerësia e trotuarit që mbetet në dispozicion të këmbësorëve të jetë e mjaftueshme për lëvizjen e lirë të këmbësorëve; ajo nuk duhet të jetë më e vogël se 1,6 metra dhe nuk duhet të jetë pranë skajit të djathtë të rrugës qarkulluese;

-mjeti, të cilit boshti i përparmë i vendoset në trotuar, nuk e pengon qarkullimin rrugor.

Shënjimi i mjetit të ndalur në defekt

Mopedi, motoçikleta pa rimorkio anësore – kur është i ndalur në rrugë qarkulluese për shkak të prishjes, aksidentit ose për ndonjë arsye tjetër, shoferi nuk duhet që ta vendosë prapa mjetit të ndalur trekëndëshin e sigurisë me të cilin shënohet ndalja e mjetit në rrugë.

Mjetet e bashkangjitura që tërhiqen nga mopedi

Në trafikun rrugor, mopedit i lejohet të tërheqë mjet të bashkëngjitur me dy rrota, të përforcuar në atë mënyrë që nuk e zvogëlon stabilitetin e mjetit.

Në pjesën e pasme duhet t'i ketë dy katadiopterë të paraparë për mjetin e bashkëngjitur.

Personit i cili drejton moped, apo motoçikletë i ndalohet:

- të drejtojë pa e mbajtur timonin me dy duar, përveç në raste kur jep shenjë me dorë;

- pa i mbajtur këmbët në pedale ose në mbështetëse të këmbëve;
- të mbahet ose të tërhiqet nga mjete të tjera;

Manovrimi me një rrotë

- ta lëvizë mjetin krahas mjetit tjetër;
- të bartë çfarëdo ngarkese nëse kështu pengohen apo rrezikohen pjesëmarrësit e tjerë në trafik;
- të përdorë dëgjuese të pajisjeve audio, duke i vendosur në dy ose në një vesh;
- të manovrojë me një rrotë.

Përdorimi i helmetës

Helmeta mbrojtjese

Shoferi i cili drejton moped apo motoçikletë si dhe personat të cilët barten në këto mjete, duhet të mbajnë helmata mbrojtëse përkatëse, të rregullta, dhe gjatë qarkullimit në rrugë t'i përdorin ato sipas udhëzimeve të prodhuesit të helmetës.

Shoferit të mjeteve të sipër shënuar nuk i lejohet të transportojë persona të cilët janë nën ndikim të alkoolit, të drogës ose të barnave që ndikojnë në aftësitë psikofizike, ose persona të cilët për ndonjë arsye tjetër nuk janë në gjendje t'i kontrollojë veprimet e veta.

Masa e mjeteve të bashkangjitura

Masa e përgjithshme e rimorkios së tërhequr nga motoçikleta apo mopedi nuk lejohet ta tejkalojë masën e përgjithshme për secilin prej këtyre mjeteve mbi 100 kg.

Transporti i sendeve në mjetin me dy rrota

Në moped dhe në motoçikletë nuk lejohet transporti i sendeve me gjerësi më të madhe se 0,5 metra nga dy anët e mjetit

Motoçikleta me rimorkio anësore

Transporti i personave

Në mjetet e bashkëngjitura përkatësisht në sëndukun e ngarkesës së mopedit e të motoçikletës nuk lejohet transporti i personave.

Në rimorkion anësore të biçikletës dhe të motoçikletës mund të transportohen persona.

Shoferit të mopedit dhe të motoçikletës nuk u lejohet transporti i personave nën ndikim të alkoolit apo të drogave.

Fëmija më i ri se 12 vjeç nuk lejohet të transportohet me moped dhe me motoçikletë.

Kushtet për drejtimin e mjetit

Mjetin me veprim motorik në trafikun rrugor mund ta drejtojë në mënyrë të pavarur vetëm personi i cili posedon patentë shoferi të vlefshme vendore ose të një vendi të huaj.

Shoferi ka të drejtë t'i drejtojë vetëm ato kategori të mjeteve të cilat i ka të shënuara në patentën e vet të shoferit.

Ndalimi i përdorimit të alkoolit

Ngasja nën ndikim alkoolit shkakton aksident

Shoferit të mjeteve të kategorisë **A1, A2, A**, ose **AM** nuk i lejohet ta drejtojë mjetin në trafikun rrugor nëse në gjak ka alkool mbi **0,5 g/kg**, respektivisht me sasi përkatëse në miligram për litër të ajrit të nxjerrë.

KAPITULLI I II

SHFRYTËZIMI I PAJISJEVE MBROJTËSE

PAJISJET MBROJTJËSE

Me rregullat e trafikut rrugor vetëm helmata mbrojtëse është pajisje obligative për mjetet me dy rrota siç është paraparë në kapitullin e sipër shënuar.

Për shkaqe sigurie, mbrojtjes nga kushtet atmosferike, komoditetit, rekomandohet përdorimi i pajisjeve si: rrobat, dorëzat dhe këpucët gjatë ngasjes së mjeteve të kategorive me dy rrota.

Helmeta mbrojtëse

Përdorimi i helmetës mbrojtëse në rast të ramjes nga motocikleta apo mopedit mbrohet koka nga lëndimet.

Sipas statistikave shumica e aksidenteve me fatalitet apo me lëndime të rënda ka qenë për shkak mos përdorimit të helmetës mbrojtëse.

Ekzistojnë modele të ndryshme të helmetës mbrojtëse të cilat ofrojnë siguri, komoditet, ajrose shumë të mire, e rezicentueshme ndaj erave, si dhe kanë folje e cila pamundëson mjegullimin e helmetës gjatë ngasjes. Tani në përdorim janë helmata të cilat nuk janë të rënda.

Helmeten duhet të përdoret sipas udhëzimeve të prodhuesit.

Dorëzat duhet t'i përshtatet madhësi të durëve, këto pajisje mbrojnë duart në rast të aksidenteve të trafikut, nga kushtet atmosferike, etj.

Sot ekzistojnë model të ndryshme të dorëzave të cilat i përdoren motoçiklistët gjatë ngasjes.

Rrobët mbrojtëse

Për shkaqe sigurie, mbrojtje nga kushtet atmosferike, komoditetit, rrobët mbrojtëse janë të domesdoshme gjatë ngasjes së motoçikletës dhe mopedit si dhe bashkudhëtarëve që transportohen në këto mjete.

KAPITULLI I III

TË VËREJTURIT E MOTOÇIKLISTËVE NGA PJESËMARRËSIT E TJERË NË TRAFIK

PËRDORIMI I DRITAVE NË TRAFIK

Në mopedi dhe motoçikletë pa rimorkio anësore duhet të jenë të ndezura dritat si vijon:

Motoçikleta [2]

- t'i kenë të paktën një dritë të bardhë në pjesën e përparme dhe;
- të paktën një dritë të kuqe në pjesën e pasme

Mopedi dhe motoçikleta e cila merr pjesë në trafikun rrugor duhet t'i ketë në rregull sistemin e sinjalizimit, të ndriçimit, dhe të pozicionit.

Mopedi dhe motoçikleta pa rimorkio anësore e cila nuk ka bateri, kur janë të ndalura ose të parkuara brenda zonës së banuar, pranë skajit të djathtë të rrugës qarkulluese, nuk kanë nevojë të kenë ndezur ç'farë do drite.

Dritat e ditës gjatë ngasjes me motoçikletë [2]

Shoferi i motoçikletës dhe mopedit duhet t'i kenë të ndezura dritat e shkurtra ose dritat e ditës gjatë tërë kohës së drejtimit

Përdorimi i dritave për ndriçimin e rrugës, pozicionit dhe sinjaleve në motoçikletë dhe moped mundsojnë t'ë verejtur lehtë dhe me kohë këto të këtyre mjeteve nga pjesemarresit tjerë në trafik apo nga mjetet tjera rrugore.

Për qëllim sigurie këto mjete, gjatë ngasjes ditën duhet t'i kenë të ndezura dritat e shkurta ose dritat e vecanta për ngasje ditën.

Nuk është e nevojshme që biçikleta, mopedi dhe motoçikleta pa rimorkio anësore e cila nuk ka bateri, kur janë të ndalura ose të parkuara brenda zonës së banuar, pranë skajit të djathtë të rrugës qarkulluese. Gjatë ngasjes natën dukshmëria e dobët është një faktor që duhet marrë parasysh, ndaj është e nevojshme të siguroheni që drejtuesit e tjerë t'ju vërjen gjatë ngasjes. Për sa i përket kësaj, zgjidhjet janë të ndryshme: disa vendosin drita shtesë LED, drita neoni etj.

KAPITULLI I IV

**FAKTORËT E RREZIKUT NË PJESËN E RRUGËS ME
MBULESA**

NGASJA NË PJESËT E RRUGËS ME MBULESA

Rrjeti i kanalizimit në rrugën qarkulluese^[3]

Shoferët e mopedëve dhe motoçikletave duhet të kenë kujdes të veçantë, posaçërisht gjatë ngasjes në pjesët e rrugës me mbulesa p.sh mbi rrjetin e kanalizimit, ujësjellsit, rrjeteve të shërbimeve të ndryshme publike, rreziku rritet në këto pjesë të rrugës pasi që mundet të humbet drejtpeshimi i shoferit të këtyre automjete, që në të shumtën e rasteve vjen deri te aksidenti rrugor.

Kapaku i rrjeti i kanalizimit në rrugën qarkulluese^[3]

Gjatë ngasjes mund të hasni në rrjetin e kanalizimit, ujësjellsit apo shërbimeve tjera publike në të cilat kapak e tyre, të cilët nuk janë vendosur si duhet në vendin e tyre, ku lëvizja mbi to mund të paraqesë rrezik për shoferët e motoçikletave dhe mopedëve.

Rrjeti i kanalizimit pa kapak në rrugën qarkulluese^[3]

Gjatë ngasjes mund të hasni në rrjetin e kanalizimit, ujësjellsit apo shërbimeve tjera publike pa kapak të tyre, të cilët janë larguar nga personat e pandërgjegjshëm duke u bërë shkaktar të aksidenteve me fatalitet apo me lëndime të rënda truopre.

Ngasja nëpër vendkalimin hekutudhor paraqet rrezik sidomos nëse është i dëmtuar.

Gjatë ngasjes në pjesët e rrugës të sipër shënuar natën si dhe ditën gjatë kushteve të dukshmërisë së zvogëluar, apo gjatë kohës kur rruga bëhet e rrëshqitshme rritet rreziku për të shkaktuar aksident në trafikun rrugor.

KAPITULLI I V

MOTOÇIKLETA NË FUNKSION TË SIGURISË RRUGORE

NGASJA ME MOTOÇIKLETË

Ngasja me motoçiklet dhe mopedi është mjaft atraktive për të rinjë, sidomos gjatë periudhës së verës. Shumë të rinjë për shkak të mungesës së përvojës duke drejtuar motoçikletën shkaktojnë aksidente me fatalitet.

Para ngasjes shoferët e mjeteve me dy rrora duhet kontrolluar gjendjen teknike të tyre, si kusht bazë për pjesëmarrje të sigurt në trafikun rrugor.

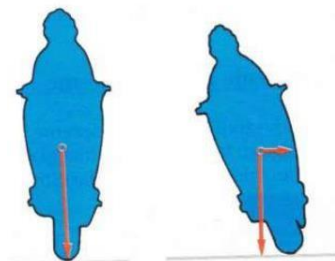

Ngasja me motoçikletë

Gjatë ngasjes së motoçikletës është më rëndësi mbajtja e drejtpeshimit dhe drejtimit ku paraqesin probleme të mëdha sidomos për shoferët fillestarë, ashtu që mundësia e rrëzimit nga motoçikleta është prezente çdo herë edhe gjatë shpejtësive të vogëla. Si pasojë e rrëzimit nga motoçikleta, lëndimet e shpeshta janë në kokë dhe në gjymtyrë të motoçiklistit.

Mbajtja e drejtë e drejtimit dhe drejtpeshimit varet sa ka njohuri motoçiklisti për qendrën e rëndesës së motoçikletës, si dhe nga aftësia dhe teknika e ngasjes së motoçikletës.

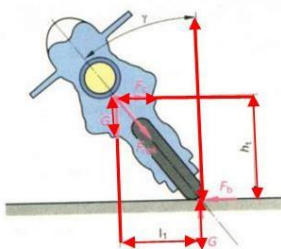
Mbajtja e drejtpeshimit vështirsohet gjatë ngasjes së motoçikletës në pjesët e rrugës së rrëshqitshme (shi, rrërë, gurët e imët, etj), nëpër rrjetet e kanalizimeve, vendkalimeve hekurudhore, si dhe gjatë frenimit të vrullshëm.

Ngasja me motoçikletë paraqet rrezik pasi që me vështirësi vëhret nga shoferët e automjeteve tjera, sidomos kur gjendet në zonën e ashtuqujtur “*kënd i vdekur*”, kur motoçiklisti me ngasje sllallom hynë ndërmjet mjeteve duke rrezikuar sigurinë në trafikun rrugor.

Gjatë ngasjes së motoçikletës në mbajtjen e drejtpeshimit ndikojnë kushtet e ndryshme të rrugës dhe veprimi i forcave si: tërheqëse, fërkimit, e masës së motoçikletës, e ajrit si dhe ajo centrifugale gjatë ngasjes në kthes.

Ndikimi i forcës centrifugale

Fërkimi i mirë ndërmjet pneumatikëve dhe rrugës arrihet në sipërfaqën e rrugës së terur, ndërsa zvogëlohet nëse sipërfaqja e rrugës është e lagët, nëse në rrugë ka ujë, që për shkak të sasis së madhe të ujit në rrugë mund të shfaqet dukuria e ashtuqujtur “*puka ujqor*”, nëse është shpejtësia e madhe humbet kontakti ndërmjet pneumatikëve të motoçikletës dhe rrugës, si pasoj mund të rrezikohet siguria në trafikun rrugor.

Stabiliteti gjatë ngasjës

Shpejtësinë motoçiklisti duhet përshtatur kushtet të rrugës, aftësive personale, përvojës së ngajës, dhe ti vlerësoj drejtë situat në trafik duke mos i rrezikuar dhe penguar pjesëmarrësit tjerë në trafik.

Ngasja me motoçikletë është me e rrezikshme gjatë natës se sa gjatë ditës, dobësohet dukshmëria, më vështërësi vërhen dëmtimet, pengesat dhe gropat në rrugë, veprimi nga mjetet me rastin e përballkalmit kur i kanë të ndezura dritat e gjata, sidomos nëse rruga është e lagur.

Motoçikleta në funksion të sigurisë rrugore

Për pjesëmarrje në trafikun rrugor motoçikleta duhet të jetë teknikisht në rregull dhe e pajisur me pajisje të parapara për motoçikletë.

Pjesët kryesore të motoçikletës janë:

- karroserija;
- mekanizimi transmetues;
- motori me pajisje;
- timoni;
- rrotat me pneumatik,
- frejët;
- ulësja;
- pasqyret.

Ekzistojnë llojet e ndryshme të motoçikletave, të lehta, të mesme, të rënd, sipas qëllimit, sipas mënyrës së transmisionit, etj.

Motori

Motori e ka për detyrë të siguroj forcën tërheqëse për lëvizjen e motoçikletës. Ekzistojë llojet e ndryshme të motorit varsisht nga vëllimi i motorit, distenimit, etj. Ndezja e motorit mund të jetë me bateri apo elektrike, ndërsa starti mekanik apo elektronike.

Transmentimi i fuqisë

Transmetuesi i fuqisë me zingjirë

Fuqia bartet nëpërmjet frikcionit deri te ndërruesi i shpejtësisë e pastaj në rrotat tërheqëse të motoçikletës. Bartja e fuqisë nga ndërruesi i shpejtësisë deri te rrota tërheqëse e motorit mund të jetë me zingjirë apo me bosht karadanik që përdoret te motoçikleta e rënda. Ndërruesi i shpejtësisë mund të jetë mekanik apo automatik, ndërsa komanda e aktivizimit mund të jetë me këmbë e më rrall me dorë. Komanda si rregull gjendet në anë e majtë por mundet të jetë edhe në anën e djathtë të motoçikletës.

Sistemi i varjes

Sistemi i varjes e ka për detyrë ti zbutë/shujë goditjet nga rrota në rram të motoçikletës, ndërmerr udhëheqjen e rrotës si dhe bartjen e forcës së frenimit dhe bartjes në rram të motoçikletës.

Sistemi i drejtimit

Pozita e durve në timon

Timoni mundëson lëvizjen e motoçikletës në kahe të dëshirueshme dhe gjatë ngasjes mbahet me dy duart. Ne timon janë të vendosura komandat e dorës nga ana e majtë e friksionit dhe nga ana e djathtë e gasit dhe tabela e instrumenteve.

Motoçiklisti gjatë ngasjes duhet marr pozitën e kalorsit, për shkak të mbajtjes së drejtëpeshimit, për lëvizjen e lehtë të trupit dhe gjymtyrëve. Pjesa e sipërme e trupit duhet të jetë e drejtë dhe lëvizet përpara. Durtët në timon duhet të jenë në pozitë të lakimit të lehtë në bryla, këmbët të mbështetura në mbajtësit e këmbëve, ndërsa gjunjët të mbledhur në rezervarin e karburantit.

Rrotat dhe pneumatikët

Rrotat e motoçikletës bartin forcën e frenimit dhe forcën e nxitimit nëpërmes rrethit dhe pneumatikëve. Ekzistojnë llojet e ndryshme të rrethit dhe pneumatikëve, përdorimi i tyre bëhet sipas udhëzimeve të prodhuesit.

Te motoçikleta shtresa shkëlqet e pneumatikëve është më e vogël se sa te vetura. Ekzistojnë llojet dhe tipet e ndryshme të pneumatikëve për rrotën e përparme dhe të pasme. Rrota e pasme për shkak të bartjes të forcës tërheqëse dhe forcave anësore të drejtuarit janë më të gjëra.

P-185- Gjerësia

75- raporti i diamterit

R-Radial

82-bartja

S-vlëra e shpejtësisë

Rregullim i pasqyrëve të motoçiklistit

Pasqyrët motoçiklisti i rregullon ashtu që të shihen mjetet që lëvizin prapa dhe anash motoçikletës.

Frenimi dhe ndalja e motoçikletës

Ngadalësimi i shpejtësisë dhe ndalja e motoçikletës arrihet me:

- frenim të motorit;
- përdorimin e frenit të përparëm
- përdorimin e frenit të pasëm;
- përdorimin e kombinimit të përparëm dhe të pasëm.

Rreziqet e mundshme gjatë frenimit jo në rregull me motoçikletë janë:

- bartja e motoçikletës në pjesën e rrugës jo të rrafshta si në vendkalimin hekurudhor, tramvaji, rrjeti i kanalizimit, ujësjellsit apo shërbimeve tjera komunale si dhe në pjesën e rrugës së rrëshqitshme;
- pozita jo e drejt e shoferit të motoçiklistit gjatë frenimit;
- bartja e motoçikletës në pjesën e rrugës e mbuluar me rërë apo gurët të imët;
- bartja e motoçikletës gjatë frenimit në kthesa apo qafë mali.

Frenimi me motoçikletë

Frenim me këmbë

Me rastin e frenimit të motoçikletës vjen deri te zhvendosja e rendëses përpara. Kjo ndodhë për shkak të hedhjes përafërsisht dy të treta e peshës në pjesën e përparme të motoçikletës. Kjo dukri është me e theksuar gjatë frenimit të vrullshëm, ku një pjesë e madhe e peshës hedhet në pjesën e përparme të motoçikletës.

Frenimi i drejtë i motoçikletës arrihet duke njohur tekniken e mirë të frenimit të këtyre pajisjeve. Intesiteti i frenimit duhet të jetë i till që mos të vijë deri te bllokimi i rrotave të motoçikletës, duke bërë koordinimin e dyja frenave.

Mënyra e frenimit vetëm me frenin e përparëm

Gjatë frenimit vetëm me frenin e përparëm, duhet të shtrehen gishtat në frejë, a shuplaka mbështet në dorzën e gasit. Pas kësaj, duke mos ndërruar pozitën, në dorzën e frenit lihet gishti i mesëm dhe ai tregues. Shtërngimi i dorzës bëhet në mënyrë graduale. Zhvendosja e peshës në pjesën e përparme,

motoçikleta mund të frenoj vullshëm maksimalisht. Nëse shtypet vullshëm dorëza shpie deri te rënia e motoçikletës. Rruga e frenimit është më e shkurt se sa me frenin e rrotës së pasme.

Nëse vjen deri te bllokimi i rrotës së përparë, duhet të lëshohet shtypja në frenin e përparëm. Është e rrezikshme dhe e gabueshme nëse nuk lëshohet dorëza e frenit të përparme majtueshëm.

Freni i përparëm

Nëse frenojm vullshëm vetëm me frenin me dorë ku freni vepron në rrotën e përparme, qendra e rëndesës së motoçikletë bartet kah pjesa e përparme, ashtu që mund të ngritet rrota e pasme. Gjatë shpejtësive të mëdha nëse frenohet vullshëm mund të bllokohet rrota e përparme me qka humbet kontrolla mbi motoçikletë dhe mund të dalë jashtë rrugës qarkulluese dhe motoçiklisti rrëzohet në rrugë apo jashtë rrugës. Nga kjo rezulton se frenimi me motoçikletë bëhet në mënyrë graduale duke terhequr frenin me dorë, me çka rritet intisiteti i frenimit, deri sa freni i dorës lëshohet menjëherë pas frenimit.

Frenimi vetëm me rrotën e pasme

Gjatë frenimit vetëm me rrotën e pasme, rëndesa e shoferit zhvendoset mbrapa. Ekziston mundësia e bllokimit të rrotës së pasme, si dhe rrëshqitja dhe bartja e motoçikletës. Rruga e frenimit është me e gjatë.

Freni i pasëm

Nëse bllokohet rrota e pasme në momentin kur është në vijë me të përparmin, duhet të lëshohet dorëza e frenit dhe të pritët “dridhja” e motoçikletës ose me kthim të timonit në kahe të rrëshqitjes, kthehet rrota e pasme në linijë me të përparme dhe lëshohet freni i rrotës së pasme.

Frenimi në rrotën e përparme dhe të pasm

Frenimi me dy frena

Gjatë frenimit me rrotën e përparme dhe të pasme, veprojnë të sinkronizuar në të dyja rrota. Frenohet me dyja rrotat, duhet pasur parasysh se intesiteti i frenimit të rrotës së përparame është më i lartë se sa rrotën e pasme, kjo arrihet me ushtrime dhe përvetsohet teknika e frenimit të sigurt me motoçikletë.

Kjo mënyrë e frenimit është më e mirë se sa vetëm me frenim të rrotës së përparme apo te pasme dhe rruga e frenimit është më e shkurtë. Te shpejtësitë e vogëla më shumë frenohet me rrotën e përparme se sa me rrotën e pasme te shpejtësit e mëdha frenimi bëhet anasjelltas.

Teknika e ngasjes me motoçikletë

Gjatë ngasjes në kthesa teknika e ngasjes së motoçikletës luan rolin kryesor nga aspekti i sigurisë rrugore, në shprehje vjen qendra e rëndësës së motoçikletës e cila duhet të jetë në vijë me motoçiklistin, ashtu që këto të dyja përbëjnë një tërësi.

Para kthesës duhet përshtatur shpejtësinë e lëvizjes varsisht nga gjendja e rrugës dhe rrezja e kthesës për shkak të ndikimit të forcës centrifugale.

Gjatë hyrje në kthesa ose gjatë kthimit ndërrohet pozita e rëndësës, atëherë me zhvendosjen e trupit të motoçiklistit, përkatësisht të përkulur djathtas ose majtas, arrihet drejtpeshimi dhe stabiliteti. Duke pasur parasysh ndikimin e forcës centrifugale në kthesa, kalimi i kthesës i sigurtë bëhet duke përkulur sipas këndit përkatës drejt qendrës së kthesës. Sa më e madhe shpejtësia dhe rrezja e kthesës sa më e vogël- përkulja më e madhe e trupit dhe motoçikletës. Për këtë shkak

shoferi nuk duhet në kthesa të lëvizë afër vijës ndarse të mesit.

Ngasja me bashkëudhëtarë

Siguria gjatë ngasjes me bashkëudhëtar varet nga sjellja e tij, i cili duhet t'i përmabahet rregullat e parapara. Duhet të ketë këmbët të mbështetura në mbajtjese, dhe të mbahet nga motoçiklisti ashtu që të jetë si një tërësi. Bashkëudhëtari duhet ta përcjell lëvizjen e trupit të motoçiklistit dhe njëjet të vepron si ai. Çdo sjellje e gabuar ndikon në ç'rregullimin e stabilitetit motoçikletës dhe rrezikohet siguria në trafikun rrugor.

Ngasja me bashkëudhëtarë

PJESA E KATËRT

KATEGORIA C1, C ,D1, D2

KAPITULLI I I

RREGULLAT PËR KOHËZGJATJEN E DREJTIMIT TË AUTOMJETIT DHE PERIUDHËN E PUSHIMIT

Kategoritë C1, C, D1, D, C1E,CE, D1, DE

KOHËZGJATJA E DREJTIMIT TË AUTOMJETIT DHE PERIUDHA E PUSHIMIT

Shprehjet e përdorura që kanë të bëjnë me rregullat e kohëzgjatjes së drejtimit kanë këtë kuptim:

Java - periudha ndërmjet orës 00:00 të së hënës dhe 24:00 të së dielës;

Pushimi - çdo periudhë e pandërprerë gjatë së cilës shoferi (voztësi) përdor kohën e lirë sipas dëshirës;

Ndërprerja - çdo periudhë gjatë së cilës shoferi nuk ka drejtë të vozisë apo të kryejë ndonjë detyrë tjetër e që i lejon vetëm pushim;

Koha e pushimit ditor - pjesa e ditës gjatë së cilës shoferi mund të kalojë kohën e lirë sipas dëshirës së tij, dhe e cila mund të jetë: “pushim ditor normal” apo “pushim ditor i reduktuar”.

Kohëzgjatja e drejtimit të automjetit - është kohëzgjatja e ngasjes së ekuipazhit sipas rregullave të transportit rrugor.

Vozitja e kamionit

Kohëzgjatja ditore e vozitjes - kohëzgjatja e përgjithshme e akumuluar prej mbarimit të pushimit ditor dhe fillimit të pushimit tjetër ditor ose prej mbarimit të pushimit ditor dhe fillimit të pushimit javor;

Kohëzgjatja e vozitjes - koha totale e vozitjes e regjistruar në mënyrë automatike, gjysmë-automatike ose manuale në kushte të përcaktuara me rregulla të parapara.

Koha e ngasjes

Kohëzgjatja e ngasjes ditore, **nuk tejkalon 9 orë**.

Kohëzgjatja e ngasjes ditore mund të zgjatet në maksimalisht **10 orë**, por jo më shumë se **2 herë** gjatë javës.

Kohëzgjatja e ngasjes javore, **nuk tejkalon 56 orë**.

Kohëzgjatja e ngasjes totale të akumuluar gjatë **dy javëve** të njëpasnjëshme **nuk tejkalon 90 orë**.

Koha e ngasjes përbëhet (llogaritet) nga e tërë kohëzgjatja e ngasjes e kryer në çfarëdo territori.

Pauza (ndërprerjet)

Pas ngasjes prej **4, 5 orë** ngasësi bën një pauzë të pandërprerë prej së paku **45 minutash**, përveç nëse e shfrytëzon pushimin.

Kjo pauzë mund të zëvendësohet me një ndërprerje prej **pesëmbëdhjetë (15) minutash**, duke vazhduar me një ndërprerje tjetër prej së paku **tridhjetë (30) minutash**, ku që të dyja shpërndahen në kohën e ngasjes apo merren menjëherë pas saj, në atë formë që respektohet pauza prej **së paku dyzetepesë (45) minutash**.

Pauza e shoferit të kamionit

Koha e pritjes dhe koha që nuk kalohet në ngasje, koha e kaluar në mjet, anije apo tren në lëvizje nuk konsiderohet si punë tjetër por mund të cilësohet si “*ndërprerje*”.

Koha e pushimit

Shoferi (ngasësi) e shfrytëzon kohën e pushimit ditor dhe javor të përkufizuar me rregullat e transportit rrugor.

Në secilën periudhë kohore **prej 24 orëve** pas përfundimit të kohës së pushimit ditor apo javor, shoferi duhet të merr një kohë të re të pushimit ditor.

Nëse një pjesë e pushimit ditor e që bie brenda asaj periudhe prej **njëzetekatër (24) orëve** është së paku **nëntë (9) orë** por më pak se **11 orë**, koha e pushimit ditor në fjalë konsiderohet si kohë e shkurtuar e pushimit ditor.

Pavarësisht nga ajo që u cekë më lartë, shoferi i përfshirë në trajtimin e mjetit duhet të ketë shfrytëzuar periudhën e re të kohës së pushimit ditor prej së paku **nëntë (9) orë** në **tridhjetë (30) orë**, pas **përfundimit të pushimit ditor** apo **javor**.

Koha e pushimit ditor mund të zgjatet për t’u bërë kohë **normale e pushimit javor** apo **kohë e pushimit të shkurtuar javor**.

Një shofer nuk mund të shfrytëzojë më shumë se **tri periudha të kohës së pushimit të shkurtuar ditor ndërmjet dy periudhave të pushimit javor**.

Gjatë **dy (2) javëve të njëpasnjëshme**, shoferi shfrytëzon pushimet e parapara me rregullat e transportit rrugor.

Shoferi që ofron vetëm një shërbim të transportit ndërkombëtar të udhëtarëve, duhet t’i zbatojë rregullat për pushime siç janë të parapara në transportin rrugor.

Fletëza e tahografit

Shoferi që merr pjesë në ekuipazh shfrytëzon pushim javor prej së paku **45 orëve**, kjo kohë mund të shkurtohet në së paku **24 orë** (kohë e shkurtuar e pushimit javor), megjithatë, çdo shkurtim kompensohet me periudhë të barabartë pushimi të shfrytëzuar si tërësi së paku gjatë javës së tretë pas javës kur është bërë shkurtimi, **koha e pushimit javor, fillon së paku në fund të gjashtë periudhave 24 orëshe**, nga periudha e mëparshme e pushimit javor.

Çdo pushim i marrë me anë të kompensimit të pushimit javor bashkohet me një tjetër kohë pushimi prej së paku **9 orëve**.

Sipas parapëlqimit të shoferit (ngasësit), koha e pushimit ditë dhe koha e shkurtuar e pushimit javor, e marrë jashtë pikës së ndalimit, mund të shfrytëzohen brenda mjetit, me kusht që mjeti në fjalë është i pajisur me krevat të përshtatshëm për secilin ngasës, siç është paraparë nga prodhuesi gjatë planifikimit të mjetit dhe mjeti duhet të jetë i palëvizshëm.

Koha e pushimit javor që bie ndërmjet **2 javëve** mund të llogaritet në cilëndo javë, por jo në të dyja.

Shmangiet

Me kusht që nuk e cenon sigurinë rrugore dhe që i lejohej arritja e një ndalimi të përshtatshëm, shoferi mund t'i shmang rregullat e transportit rrugor nëse është e nevojshme për t'u ofruar siguri personave, mjetit apo ngarkesës së tij. Shoferi duhet të cekë natyrën dhe qëllimin e shmangies në një fletë të të dhënave ose në fletë të shtypur të aparatit të kontrollit ose në regjistër të shërbimit, më së voni në kohën e arritjes në vendndalimin e përshtatshëm apo para saj.

Aparati i kontrollit

Aparati i kontrollit

Të gjitha mjetet e transportit të udhëtarëve dhe mallrave me masën më të madhe të lejuar **mbi 5 tonë** dhe të regjistruara në territorin e Kosovës duhet të pajisen me aparat kontrolli në pajtueshmëri me dispozitat e transportit rrugor.

Kushtet e shfrytëzimit

Pajisja digjitale

Punëdhënësi dhe shoferi sigurojnë funksionimin e duhur dhe përdorimin adekuat të pajisjes së kontrollit, si dhe të kartelës së shoferit.

Punëdhënësi lëshon për shoferët e mjeteve të pajisura me pajisje regjistrimi tahograf analog një numër të mjaftueshëm të fletëve të të dhënave, duke pasur parasysh ***natyrën personale të këtyre fletëve, kohëzgjatjen e shërbimit dhe detyrimin për ndërrimin eventual të fletëve të dëmtuara apo atyre të marra nga zyrtari për kontroll.***

Në rast se mjeti është i pajisur me aparat kontrolli tahograf digjital, punëdhënësi dhe shoferi sigurojnë se, duke pasur ***parasysh kohëzgjatjen e shërbimit, shtypja sipas kërkesës mund të bëhet në mënyrë adekuate në rast të kontrollit.***

Vlefshmëria e kartelës së shoferit nuk mund të jetë më e gjatë ***se 5 vite***, shoferi mund të ketë në posedim vetëm një kartelë të vlefshme.

Shoferi është i autorizuar të shfrytëzojë vetëm kartelën e tij të personalizuar, nuk mund të shfrytëzohet kartela e dëmtuar apo e skaduar.

Fletëza e tahografit

Shoferët përdorin fletë të të dhënave apo kartela të shoferit çdo ditë që ata ngasin, prej momentit që ata marrin mjetin nën drejtim.

Fleta e të dhënave apo kartela e shoferit nuk tërhiqet para fundit të periudhës ditore të punës, përveç nëse ajo tërheqje është e autorizuar. Asnjë fletë e të dhënave apo kartelë shoferi nuk mund të përdoret për një periudhë kohore më të gjatë sesa për atë që është synuar.

Nëse në kabinë të mjetit me aparat kontrolli tahograf digjital gjenden më shumë se një shofer ata sigurojnë se kartela e tyre është futur në vendin e saktë në tahograf.

Çdo anëtar i ekuipazhit duhet të mbajë në fletë të regjistrimit informatat sipas rregullave të përcaktuara me transport rrugor.

KAPITULLI I II

RREGULLAT PËR TRANSPORT TË UDHËTARËVE DHE MALLRAVE

TRANSPORTI I UDHËTARËVE (Kategoritë D1 , D, D1, DE)

Shprehjet e përdorura që kanë të bëjnë me transportin e udhëtarëve kanë këtë kuptim:

Autobus - mjet motorik që shërben për transport të udhëtarëve, dhe i cili përveç ulëses së shoferit i ka së paku edhe tetë ulëse të tjera;

Autobus i shkollës - mjet motorik që shërben për transport të fëmijëve, përkatësisht të nxënësve;

Transport publik - transport të cilin në kushte të njëjta mund ta shfrytëzojnë të gjithë shfrytëzuesit e shërbimeve të transportit;

Transport publik linjor i udhëtarëve - transport i cili kryhet në relacione të caktuara dhe sipas rendit të udhëtimit, çmimeve dhe kushteve të përgjithshme të transportit të përcaktuara paraprakisht;

Vendndalim i autobuësve

Linjë - relacion ose tërësi relacionesh të kryerjes së transportit në komunikacionin rrugor, prej stacionit fillestar deri në stacionin, përkatësisht deri në vend-ndaljen përfundimtare, në të cilën transportohen udhëtarët sipas rendit të udhëtimit të regjistruar dhe të publikuar me një ose me më shumë nisje;

Linjë ndër-urbane - linjë e cila zhvillohet në rrugët publike magjistrale dhe rajonale të Kosovës dhe që lidh dy apo më shumë komuna;

Linjë ndërkombëtare - linjë e cila stacionin fillestar e ka në territorin e Kosovës ndërsa atë përfundimtar jashtë territorit të Kosovës;

Linjë urbane - linjë e cila i lidh dy e më tepër stacione, gjegjësisht vendndalje brenda kufijve urban të një komune - qyteti;

Linjë urbane-periferike - linjë e cila i lidh dy e më tepër stacione, gjegjësisht vendndalje brenda territorit të një komune;

Linjë udhëtarësh - linjë në të cilën kryhet transporti ndërmjet stacionit fillestar dhe përfundimtar, përkatësisht vendndaljes së autobusëve me ndalje të detyrueshme në të gjitha stacionet, përkatësisht vendndaljet e autobusëve përgjatë rrugës së përcaktuar në rend të udhëtimit;

Linjë e drejtpërdrejtë - linjë në të cilën kryhet transporti ndërmjet stacionit fillestar dhe përfundimtar të autobusëve, përkatësisht të vendndaljes së autobusëve, e përcaktuar në rend të udhëtimit pa u ndalur nëpër vendndalje përgjatë rrugës;

Linjë ekspres - linjë në të cilën kryhet transporti ndërmjet stacionit fillestar dhe përfundimtar të autobusëve, përkatësisht vendndaljes së autobusëve të përcaktuara në rend të udhëtimit duke u ndalur edhe në ndonjë stacion të rëndësishëm të autobusëve, përkatësisht në vendndalje të autobusëve të përcaktuara në rend të udhëtimit;

Transport linjor ndër-urban - transport publik i udhëtarëve ndërmjet dy ose më tepër komunave, kurse mund të kryhet si transport linjor i udhëtarëve, ekspres ose i drejtpërdrejtë;

Transport në linja ndërkombëtare - transport publik rrugor të udhëtarëve ndërmjet Kosovës dhe shteteve të tjera;

Udhëtar – person fizik i cili transportohet nga operatorët e transportit rrugor me kompensim dhe i cili në bazë të kontratës ka të drejtë transporti;

Transport i veçantë linjor - transport i vetëm një numri të caktuar të udhëtarëve i cili kryhet në bazë të kontratës me shkrim ndërmjet operatorit të transportit dhe porositisit të transportit, me ç'rast transportin e paguan porositesi;

Relacion - distancë ndërmjet dy vendeve të linjës të cilat në rend të udhëtimit janë shënuar si stacione të autobusëve, përkatësisht si vendndalje të autobusëve.

Transporti rrugor i udhëtarëve ushtrohet si:

- transport i rregullt i udhëtarëve me autobus,
- transport i lirë i udhëtarëve me autobus,
- transport taksi i udhëtarëve,
- transport i udhëtarëve për nevoja vetanake.

Transporti i rregullt i udhëtarëve me autobus, transporti i lirë i udhëtarëve me autobus, dhe transporti për nevoja vetanake i udhëtarëve me autobus ushtrohet si:

- transport brenda territorit të Kosovës,
- transport jashtë territorit të Kosovës,
- transport për qasje dhe kalim transit nëpër territorin e Kosovës.

Transporti i rregullt i udhëtarëve brenda Kosovës

Transporti i rregullt i udhëtarëve me autobus, kryhet në relacione të caktuara (linja), sipas rendit të udhëtimit të përcaktuar dhe vërtetuar më parë, çmimit të caktuar e të shpallur dhe kushteve tjera të transportit.

Transporti i rregullt i udhëtarëve me autobus brenda territorit të Kosovës mund të ushtrohet si:

- *transport urban dhe urban-periferik,*
- *transport ndër-urban,*
- *transport i veçantë i udhëtarëve,*
- *transport për nevoja vetanake.*

Transporti urban dhe urban-periferik mund të kryhet si transport i rregullt.

Transporti ndër-urban mund të kryhet si transport i rregullt, transport i drejtpërdrejtë dhe ekspres.

Anëtarët e ekuipazhit të autobusit me të cilën kryhet transporti rrugor i udhëtarëve duhet të kenë veshje zyrtare (uniformë).

Transporti ndërkombëtarë i udhëtarëve

Transporti ndërkombëtarë i udhëtarëve me autobus, ndërmjet Kosovës dhe shteteve tjera dhe transporti transit nëpërmjet territorit të Kosovës bëhet në pajtim me dispozitat e Ligjit për transportin rrugor dhe aktet nënligjore, marrëveshjet dhe rregullat tjera ndërkombëtare.

Autobusi në transportin ndërkombëtar

Transporti i lirë i udhëtarëve

Transport i lirë i udhëtarëve, në transportin e brendshëm dhe atë ndërkombëtar, është transporti i grupit të njohur që më parë i udhëtarëve i krijuar me iniciativë të klientit apo agjencive turistike, pa hyrje dhe dalje të udhëtarëve përgjatë rrugëtimit, për të cilin relacioni, çmimi i transportit dhe kushtet tjera përcaktohen me kontratë ndërmjet operatorit të transportit dhe porositësit të transportit.

Transporti për nevoja vetanake të udhëtarëve

Transporti për nevoja vetanake të udhëtarëve është operacion që kryhet për qëllime jo-komerciale dhe jo-fitimprurëse nga një person fizik ose juridik.

Detyrimet e operatorit-shoferit

Operatori transportues përkatësisht shoferi i cili e drejton autobusin është i detyruar që transportin ta kryejë sipas dispozitave të transportit rrugor dhe akteve nënligjore.

Operatori i transportit përkatësisht shoferi i cili e drejton autobusin është i detyruar që të shfrytëzojë stacionet e autobusëve që janë të licencuara nga Ministria dhe vendndaljet e sinjalizuara me shenja horizontale dhe vertikale dhe të caktuara për transport ndër-urban:

- hyrja dhe dalja e udhëtarëve bëhet vetëm në stacionet e autobusëve dhe vendndalimeve të caktuara dhe regjistruara në rendin e udhëtimit;
- operatori i transportit-shoferi është i detyruar të ndalet në të gjitha vendndaljet të cilat i ka të regjistruara në rendin e udhëtimit.

Automjeti me të cilin kryhet transporti i rregullt i udhëtarëve duhet të ketë:

- të vënë në pjesën anësore emrin e operatorit transportues të udhëtarëve,
- në këndin e poshtëm të djathtë të xhamit ballor (parafango) linjën me kohën e nisjes nga stacioni i nisjes dhe kohën e arritjes në stacionin e fundit, duke e shënuar me së paku tri vendndalje të caktuara për marrjen dhe zbritjen e udhëtarëve.

Automjeti duhet t'i plotësojë kushtet tekniko-eksplotuese si dhe kushtet tekniko-sanitare dhe higjienike.

Transporti i udhëtarëve me autobusë

Transporti urban me autobus

Në automjet dhe në mjetin e bashkëngjitur për transport të udhëtarëve në transportin publik urban me autobusë, lejohet transporti i personave edhe duke qëndruar në këmbë.

Në këtë rast, përdorimi i rripit të sigurisë nuk është i domosdoshëm.

Në autobusët me të cilët bëhet transporti publik në transportin ndër-urban, mund të transportohen vetëm aq persona sa ka ulëse të montuara në autobus.

Transporti ndër-urban me autobus

Rimorkiot për bartje të udhëtarëve mund t'iu bashkëngjiten vetëm autobusëve në transportin urban.

Autobusët që përveç ulëseve kanë vende për qëndrim në këmbë, janë të obliguar të jenë në përputhje me dispozitat për transportin rrugor.

Nuk lejohet që udhëtarët të dalin nga mjeti për transport të udhëtarëve pa u ndalur mjeti dhe pa i hapur dyert shoferi i autobusit.

Transporti i organizuar për fëmijë/nxënës

Nëse me mjet/autobus transportohen fëmijë në mënyrë të organizuar, mjeti duhet t'i plotësojë kushtet e veçanta dhe të jetë i shënuar me shenjë të veçantë, ndërsa gjatë kohës së hyrjes dhe daljes së fëmijëve nga mjeti, shoferi duhet t'i ndezë të gjithë treguesit e drejtimit të mjetit.

Autobusi që transporton vetëm fëmijë/nxënës

Ndalohet të shënohet mjeti me shenjë të veçantë nëse nuk transportohen fëmijë në mënyrë të organizuar.

Nëse mjeti nuk transporton fëmijë, atëherë shenja e veçantë duhet mbuluar ose hequr.

Hyrja e autobusit në trafik-brenda zonës urbane

Shoferi i autobusit nga vendndalja e autobusit brenda vendbanimit mund të hyjë në shiritin e afërt të trafikut ose të lëvizë në rrugë, vetëm pasi të sigurohet se veprimi i tillë nuk do të shkaktojë kurrfarë pengese apo rreziku në trafik. Shoferi duhet të sinjalizojë me treguesit e drejtimit.

Ndalohet ndalja e autobusëve për marrje apo zbritje të udhëtarëve jashtë vendndalimit për autobusë.

Shoferi i autobusit nga vendndalja e autobusit jashtë vendbanimit mund të hyjë në shiritin e afërt të trafikut ose të lëvizë në rrugë vetëm pasi t'i lëshojë të gjitha mjetet rrugore. Shoferi duhet të sinjalizojë me treguesit e drejtimit.

Hyrja e autobusit në trafik-jashtë vendbanimit

Kufizimi i shpejtësisë

Shpejtësia e lëvizjes sipas kategorive të mjeteve në rrugë të tjera, përveç në autostradë e motoudhë, kufizohet në:

- **80 km/h**, për autobusë,
- **80 km/h**, për autobusë me rimorkio të lehtë dhe për automjete të cilat tërheqin rimorkio për kampim;
- **70 km/h**, për autobusë që kryejnë transport të organizuar të fëmijëve,

Autobusët nyjorë pa vendqëndrim në këmbë

- **70 km/h**, për autobusë nyjorë pa vendqëndrim në këmbë,

- **50 km/h**, për autobusë me rimorkio për transportim të udhëtarëve,
- **50 km/h**, për autobusë urbanë,
- **50 km/h**, për autobusë në të cilët përpos ulëseve të montuara, ka vende për qëndrim në këmbë.

Në rastet kur automjetet për udhëtarë lëvizin në autostradë dhe motoudhë, shpejtësia për këto automjete kufizohet në 100 km/h, për autobusë me masën më të madhe të lejuar mbi 12000 kg, përveç autobusëve të cilët transportojnë grupe të organizuara fëmijësh.

Shoferët e mjeteve të cilat e kanë kufizimin e shpejtësisë sipas kategorisë së mjeteve, janë të obliguar që ta vendosin shenjën e kufizimit të shpejtësisë në anën e prapme të mjetit, në vend të dukshëm.

Autobusët, duhet ta kenë kufizuesin e shpejtësisë, siç parashihet në legjislacionin përkatës.

Shoferët e autobusëve duhet t'u përmbahen kufizimeve të autobusëve për atë kategori që i takojnë edhe kur me rregulla apo me shenjë të trafikut lejohet shpejtësi më e madhe.

TRANSPORTI I MALLRAVE (Kategoritë C1, C, C1, CE)

Shprehjet e përdorura që kanë të bëjnë me transportin e mallrave kanë këtë kuptim:

Operator i transportit rrugor të mallrave - çdo operator transportues i mallrave që kryen transport për nevoja personale dhe palë të tretë, me mjete motorike ose mjete të kombinuara;

Transport për palë të tretë - transport i mallrave me automjet transportues apo tërësi të mjeteve të transportit, i kryer me qëllime komerciale për persona të tjerë fizikë dhe juridikë.

Transporti rrugor i mallrave

Transporti rrugor vendor dhe ndërkombëtar i mallrave kryhet si transport i mallrave për nevoja vetanake (për llogari të vet) dhe transport i mallrave me qira dhe pagesë (për palë të tretë).

Transporti i mallrave për nevoja vetanake

Transport i mallrave për nevoja vetanake konsiderohet transporti të cilin e kryen personi fizik apo juridik pa kompensim.

Transporti i mallrave me qira dhe pagesë (për palë të tretë)

Kamioni

Transporti i mallrave me qira dhe pagesë (për palë të tretë) kryhet në bazë të marrëveshjes me shkrim ose me gojë në mes të dërguesit dhe marrësit të mallit i cili kontraktin transportin e mallrave.

Lejet për transport ndërkombëtar për operatorët rezidentë në Kosovë

Lejet për transport ndërkombëtar për operatorët rezidentë për transportin e mallrave kryhet në bazë të lejes për transport ndërkombëtar, përveç nëse është përcaktuar me marrëveshje ndërkombëtare që transporti të kryhet pa leje.

Transporti i personave në kamion (mjet transportues)

Në kamion nuk mund të transportohen më së shumti 5 persona të cilët punojnë në ngarkim-shkarkim të ngarkesës, si dhe kur kryhen punë bujqësore ose punë të tjera.

Në mjetin kamion në hapësirën për vendosje të ngarkesës me leje të veçantë mund të transportohen më shumë se 5 persona të cilët punojnë në ngarkim-shkarkim ose punë të tjera. Shoferi duhet ta ketë me vete lejen e veçantë dhe ta tregojë atë kur i kërkohet nga personi i autorizuar.

Në rast të evakuimit ose të dhënies së ndihmës gjatë fatkeqësive elementare, në kamion mund të kryhet transport i personave edhe pa leje paraprake.

Personi i cili nuk i ka mbushur 14 vjeç lejohet të transportohet në kamion vetëm nëse përcillet nga personi i moshës madhore.

Personave të cilët transportohen në hapësirën e kamionit për vendosje të ngarkesës ose në makinën e punës, nuk iu lejohet:

Nuk lejohet qëndrimi në këmbë

- të qëndrojnë në këmbë,
- të ulen në anësoret e mjetit,
- të ulen mbi ngarkesë jo stabile,
- të ulen në ngarkesë e cila e kalon lartësinë e anësorës së mjetit.

Në trafikun rrugor ndalohet transporti i personave:

- në mjetin i cili nuk ka anësore,
- në mjetin me shkarkues automatik, nëse mekanizmi është i aktivizuar,
- në mjetin e bashkëngjitur për transport të ngarkesës të cilën e tërheq kamioni.

Në qoftë se ngarkesa që transportohet kalon më tepër se 1 metër pikën më të skajshme në pjesën e mjetit transportues ose rimorkios, duhet të shënohet me tabelë. Kjo tabelë ka formë katrore me përmasa 50 cm x 50 cm, e ngjyrosur në mënyrë alternative me shirita të pjerrët me ngjyrë reflektuese portokalli dhe të bardhë, e vendosur pingul mbi boshtin gjatësor të mjetit.

Transporti i kafshëve

Transporti i kafshëve lejohet në mjetin transportues i cili i plotëson kushtet e parapara për këtë lloj transporti si dhe nuk rrezikon sigurinë në rrugë.

Në qoftë se në kamion dhe rimorkio transportohen kafshë, në ato mjete nuk lejohet transporti i personave.

Kamioni për transport të kafshëve

Në qoftë se në automjet barten kafshë shtëpiake, nuk lejohet vendosja e tyre në ulësen e përparme.

Lëvizja e kamionit brenda vendbanimit

Në rrugë brenda vendbanimit me 2 apo më tepër shirita për një kah, shoferit të kamionit me masën më të madhe të lejuar mbi tremijëepesëqind (3500) kg, i lejohet të shfrytëzojë vetëm shiritin e trafikut të djathtë të skajshëm, përveç në pjesën e rrugës para kryqëzimit ose para vendit tjetër në të cilin mjeti kthehet në të majtë.

Kamion gjatë lëvizjes vendbanimit

Kamionit i lejohet lëvizja në shiritin e majtë të skajshëm vetëm për kthim majtas.

Drejtimi në autostradë me shumë shirita të trafikut

Kamioni gjatë nagsjes në autostradë

Në autostradë me 3 ose më tepër shirita të trafikut që shërbejnë për lëvizje të automjeteve në një drejtim, shoferi i automjetit me masën më të madhe të lejuar se 5000 kg, ose të automjetit me rimorkio me gjatësi mbi 7 metra mund të shfrytëzojë vetëm 2 shirita të trafikut që ndodhën pranë skajit të djathtë të sipërfaqes së rrugës.

Kufizimi i shpejtësisë

Shpejtësia e lëvizjes sipas kategorive të mjeteve në rrugët tjera, përveç në autostradë e motoudhë, kufizohet në:

- 80 km/h për kamiona me masën më të madhe të lejuar deri në 7500 kg,

Kamioni me masën më të madhe të lejuar mbi 7500kg.

- 70 km/h për kamiona me masën më të madhe të lejuar mbi 7500 kg,

- 70 km/h për kamion me mjete të bashkëngjitura;

- 70 km/h për mjete të cilat transportojnë materie të rrezikshme,

- 50 km/h për kamiona që kryejnë transport grupor të njerëzve.

Në rastet kur mjetet lëvizin në autostradë dhe motoudhë, shpejtësia për kamiona kufizohet:

Kamion me masë mbi 12000 kg

- 85 km /h për kamion me masën më të madhe të lejuar mbi 12000 kg, përveç mjeteve të cilat transportojnë materie të rrezikshme,

Bashkësi mjete

- 80 km/h për mjetet e transportit me mjete të bashkëngjitura.

Shoferët janë të detyruar t'i përmbahen shpejtësisë së lëvizjes sipas kufizimeve të mjeteve të tyre edhe në rrugën në të cilën lëvizin me rregulla të trafikut ose shenjë të trafikut që lejon shpejtësi më e madhe.

Shoferët e mjeteve (me masë më të madhe të lejuar mbi 3500 kg) të cilat kufizimi i shpejtësisë bëhet sipas kategorisë së tyre, janë të obliguar që ta vendosin shenjën e kufizimit të shpejtësisë në anën e prapme të mjetit, në vend të dukshëm.

Përballkalimi

Në rrugë me pjerrtësi në të cilën përballëkalimi është i vështirësuar ose i pamundur, dhe njëri nga mjetet detyrohet të lëvizë prapa me qëllim të mundësimin të qarkullimit, këtë duhet ta bëjë:

Autobusi duhet të lëvizë mbrapa

- mjeti transportues i cili takohet me autobusin,
- autobusi nëse takohet me mjetin bashkëngjitës,
- mjeti i cili lëviz teposhtë, në qoftë se mjetet janë të së njëjtës kategori.

Tërheqja e kamionit dhe e bashkësisë së mjeteve në defekt

Tërheqja e mjetit të transportit ose e bashkësisë së mjeteve të ngarkuara në defekt lejohet deri te vendi i parë i përshtatshëm për ngarkim-shkarkim, ndërsa në raste të jashtëzakonshme deri te vendi i parë ku mund të mënjanohet defekti i mjetit.

Në rast të tërheqjes së një mjeti në mënyrë të tillë që nuk ka nevojë për ta drejtuar ose për t'i përdorur frenat, masa e përgjithshme e mjetit që tërhiqet nuk mund të jetë më e madhe se masa e përgjithshme e mjetit që e tërheq.

Tërheqja e autobusit në defekt

https://www.google.com/search?q=slepanje+vozila+u+kvaru&sca_

Mjetet bashkëngjitëse

Automjetit të transportit në trafikun rrugor i lejohet t'i tërheq dy mjete bashkëngjitëse në rrugë nacionale dhe një mjet bashkëngjitës në autoudhë.

Mjetit për transportin e udhëtarëve i lejohet ta tërheq vetëm një mjet bashkëngjitës në cilëndo rrugë që lëviz.

Pajisjet rezervë dhe shtesë të automjetit

Pajisjet shtesë dhe rezervë

Kamionët dhe autobusët në trafikun rrugor duhet t'i posedojnë pajisjet rezervë dhe shtesë: kutinë e ndihmës së parë, trekëndëshin e sigurisë, pajisjen për tërheqje të mjetit në defekt, jelekun reflektues, ndërsa aparatin për fikje të zjarrit në rastet kur përdorimi i tij parashihet me rregullat e përcaktuara. Të gjitha këto pajisje duhet të jenë të kompletuara dhe me afat të përdorimit.

KAPITULLI I III

DOKUMENTACIONI I NEVOJSHËM PËR TRANSPORT TË BRENDSHËM DHE NDËRKOMBËTAR

DOKUMENTACIONI I NEVOJSHËM PËR TRANSPORT TË BRENDSHËM DHE NDËRKOMBËTAR (Kategoritë D1, D, D1E, DE)

Shprehjet e përdorura që kanë të bëjnë me dokumentacionin e nevojshëm për transport të brendshëm dhe ndërkombëtar të udhëtarëve, kanë këtë kuptim:

Leje e transportit - akt i caktuar me këtë ligj ose me marrëveshje ndërkombëtare në bazë të së cilit kryhet transporti rrugor i udhëtarëve ose i mallrave;

Fletudhëtim - formular i përcaktuar të cilin operatori i transportit duhet ta ketë gjatë kryerjes së transportit rrugor të lirë të udhëtarëve në transportin e brendshëm dhe në atë ndërkombëtar;

Fleturdhëresë e rrugës - formular i përcaktuar i cili përmban numrin e regjistrimit të autobusit me të cilin kryhet transporti linjor i udhëtarëve, emërtimin e linjës, kohën e fillimit dhe të mbarimit të udhëtimit, të dhënat për personelin e automjetit dhe drejtimin e qarkullimit të tij, nënshkrimin e personit të autorizuar për lëshimin e fleturdhëresës së rrugës si dhe rubrikën për shënimin e arritjes dhe të nisjes nga stacioni i autobusëve ose nga vendndalja e autobusëve në transportin linjor.

Rendi i udhëtimit

Rendi i udhëtimit - akt i cili përmban: emërtimin e operatorit të transportit, linjën në të cilën kryhet transporti, llojin e linjës, radhitjen e stacioneve të autobusëve, përkatësisht të vendndaljeve të autobusëve, pastaj distancën nga vendi ku fillon linja, kohën e arritjes dhe të nisjes nga stacioni i autobusëve, përkatësisht në vendndaljet e autobusëve, regjimin e mbajtjes së linjës, periudhën brenda të cilës mbahet linja dhe afatin e vlefshmërisë së rendit të udhëtimit.

<https://www.google.com/search?q=prijevoz+autobusa&tbm=isch&ved=>

Dokumentet e nevojshme gjatë operimit në transportin rrugor vendor dhe ndërkombëtar të udhëtarëve

Gjatë transportit të rregullt ndër-urban të udhëtarëve operatori është i detyruar që në autobus të ketë këto dokumente;

- rendin e udhëtimit,
- fleturdhëresën e rrugës,
- certifikatën e autobusit sipas licencës përkatëse.

Gjatë transportit të rregullt të udhëtarëve në transportin ndërkombëtar operatori është i obliguar që në autobus të ketë këto dokumente:

- lejen dhe dokumentet përcjellëse të lejes në origjinal,
- fleturdhëresën e rrugës,
- certifikatën e autobusit sipas licencës përkatëse,
- certifikatën e shoferit (CPC).

Gjatë transportit të lirë të udhëtarëve, operatori është i obliguar që në autobus të ketë këto dokumente:

- lejen dhe dokumentet përcjellëse të lejes në origjinal,
- fletudhëtimin e rrugës në origjinal të vërtetuar nga operatori dhe Policia Kufitare,
- certifikatën e autobusit sipas licencës përkatëse,
- fletëurdhëresën e rrugës.

Gjatë transportit të udhëtarëve operatori është i obliguar të ketë edhe dokumentet tjetra shitesë të përcaktuara me rregullat e transportit rrugor, aktet nënligjore dhe marrëveshjet ndërkombëtare.

Fletudhëtimi

Libri i fletudhëtimit është i domosdoshëm gjatë kryerjes së transportit të lirë të udhëtarëve.

Kategoritë C1 dhe C

Shprehjet e përdorura që kanë të bëjnë me dokumentacionin e nevojshëm për transport të brendshëm dhe ndërkombëtar të mallrave kanë këtë kuptim:

Leje e transportit - akt i caktuar me dispozitat e transportit rrugor ose me marrëveshje ndërkombëtare në bazë të së cilit kryhet transporti rrugor i udhëtarëve ose i mallrave;

Leje (CEMT) - leje multilaterale për kryerjen e transportit rrugor ndërkombëtar të mallrave në territorin e shteteve anëtare të CEMT-it, me automjetet e regjistruara në një nga tri shtetet anëtare të CEMT-it - Konferenca Evropiane e Ministrave të Transportit.

Leja CEMT

Transport për palë të tretë - transport i mallrave me kamion apo tërësi të mjeteve të transportit i kryer me qëllime komerciale për persona të tjerë fizikë dhe juridikë;

Fletëngarkesë - akt i cili shoqëron mallin dhe duhet të përmbajë: datën dhe vendin e lëshimit, emrin dhe mbiemrin ose emërtimin e dërguesit, pastaj adresën e tij, emrin dhe mbiemrin ose emërtimin e operatorit të transportit, shenjen e regjistrimit të automjetit, datën dhe vendin e ngarkimit të mallit, emrin dhe

mbiemrin ose emërtimin e marrësit dhe vendin e shkarkimit, shënimin e sasisë dhe të llojit të ngarkesës, listën e dokumenteve që i bashkëngjiten fletëngarkesës, shpenzimet e transportit dhe shpenzimet e tjera;

CMR - akt që e shoqëron mallin në transportin rrugor ndërkombëtar.

Dokumentet e nevojshme gjatë transportit rrugor vendor dhe ndërkombëtar të mallrave

Gjatë transportit të mallrave operatori në automjet duhet të posedojë këto dokumente:

a) për transport vendor në Kosovë:

- *certifikata e automjetit (ekstrakt nga Licenca),*
- *fletëurdhëresën e rrugës.*

b) për transport ndërkombëtar:

- *certifikata e automjetit (ekstrakt nga Licenca);*
- *fletëngarkesën CMR;*
- *lejen për transport ndërkombëtar, nëse me marrëveshje ndërkombëtare nuk është përcaktuar ndryshe,*
- *fleturdhëresën e rrugës,*
- *certifikatën e shoferit (CPC).*

Gjatë transportit të mallrave operatori në automjet duhet të posedojë edhe dokumentet tjera shtesë të përcaktuara me rregullat e transportit rrugor dhe aktet tjera nënligjore.

Kategoritë C1, C, D1 dhe D

Sipas ligjit për rregullat e trafikut rrugor dokumentet e nevojshme gjatë ngasjes janë:

- *patentë shoferi;*
- *certifikata e regjistrimit të automjetit;*
- *autorizimi, nëse mjeti shfrytëzohet për drejtim jashtë vendit. Autorizimi duhet të nxirret nga organi kompetent i autorizuar, nëse shoferi nuk është pronar i mjetit ose pronari i mjetit nuk është në mjet;*
- *urdhëresa e punës ose autorizimi, të lëshuara nga institucionet publike apo private për drejtim të mjetit brenda vendit, nëse mjeti përdoret si mjet komercial, si: mjetet publike dhe private të kompanive, të ndërmarrjeve, të firmave, taksitë, autoshkollat, autobusët, mjetet transportuese apo të ngjashme;*
- *polica e sigurimit;*
- *raporti evropian i aksidenteve;*
- *dokumentet për kualifikim të shoferëve, siç parashihet me rregullat e parapara;*
- *certifikata e vlefshme shëndetësore, kur me ligj parashihet posedimi i saj.*

KAPITULLI I IV

RREGULLAT PËR MASËN, DIMENSIONET, NGARKESËN BOSHTORE, RREGULLAT MBI PAJISJET PËR KUFIZIM TË SHPEJTËSISË

Kategoritë C1, C, D1, D, C1E,CE, D1, DE

MASA, DIMENSIONET DHE NGARKESA BOSHTORE

Shprehjet e përdorura që kanë të bëjnë me këtë kapitull kanë këtë kuptim:

Kamion/mjet transportues - çdo automjet që shërben për transportim të ngarkesës;

Kapacitet i mjetit - masa e lejuar deri në të cilin mjeti rrugor lejohet të ngarkohet, sipas deklaratës së prodhuesit të mjetit;

Masë e mjetit të zbrazët - masa e mjetit të zbrazët pa ekuipazh, pa udhëtarë, pa ngarkesë, me rezervuar të plotë të karburantit, si dhe me veglat e pajimet e detyruara për mjetin;

Masë e përgjithshme - masa efektive e mjetit rrugor së bashku me masën e ngarkesës që transportohet me mjet, duke përfshirë edhe masën e personave që gjenden në mjet, si dhe masën e mjetit të bashkëngjitur me ngarkesë, në qoftë se i është shtuar mjetit tërheqës;

Masë më e madhe e lejuar - masa më e madhe e lejuar e mjetit bashkë me ngarkesën e mjetit;

Gjatësia e kamionit-rimorkiatorit

Gjatësia më e madhe e lejuar e automjetit - është distanca ndërmjet pjesës më të skajshme të përparme dhe të pasme të automjetit pa ngarkesë;

Gjerësia më e madhe e lejuar e automjetit - është distanca ndërmjet pjesës më të skajshme të përparme dhe të pasme të automjetit pa ngarkesë;

Lartësia më e madhe e lejuar e automjetit - është distanca ndërmjet bazës horizontale dhe pjesës më të lartë të automjetit të pangarkuar kurse presioni i gomave është në përputhje me presionin e përcaktuar nga prodhuesi i automjetit.

Lartësia e autobusit

Lartësia më e madhe e lejuar e mjetit të kategorive C dhe D është 4 metra.

Rrotave tërheqëse të kamionëve dhe autobusëve u takon të paktën **1/4** e masës së përgjithshme të mjetit ose bashkësisë së mjeteve.

Rrotave të boshteve drejtuese të autobusëve dhe kamionëve, nëse mjeti është në qetësi në bazë horizontale, u takon të paktën **1/5** e masës së përgjithshme të mjetit.

Mjeti për transport me masën më të madhe të lejuar deri në **3.5 tonë apo autobusi**, nuk lejohet që ta tejkalojë masën e përgjithshme të mjetit tërheqës.

Masa e përgjithshme e rimorkios së tërhequr nga mjeti i transportit me masën më të madhe të lejuar mbi **3.5 tonë** mund ta tejkalojë masën e përgjithshme të mjetit tërheqës deri në **40 %**.

Rimorkiotori

Kufizimet e sipër shënuara nuk zbatohen për kokën tërheqëse (rimorkiatorin).

SISTEMI I FRENIMIT

Sistemi i frenit të parkimit duhet të vendoset në mjetin bashkëngjitës, në atë mënyrë që të mund të aktivizohet jashtë mjetit.

Sistemi i frenit punues të mjeteve dhe rimorkiove duhet të veprojë në të gjitha rrotat.

Pajisja për ngadalësim afatgjatë

Gjatë ngasjes në pjerrtësi të madhe gjatësore - në teposhtëze të gjata nevojitet frenim i vazhdueshëm i automjetit, andaj edhe përdoren pajisjet për ngadalësim (ngadalësuesit) të cilat mundësojnë ngadalësimin e automjetit pa e përdorur shpesh frenin punues.

Kamionët dhe autobusët me masë maksimale të lejuar mbi 5 tonë, të projektuar për të tërhequr një rimorkio me masë maksimale të lejuar mbi 7 tonë, duhet të kenë të vendosur dhe të instaluar pajisjen për ngadalësim afatgjatë të automjetit.

Edhe në gjysmërimorkiot me shalë të cilat masa maksimale e lejuar për bosht tejkalon **9 tonë**, si dhe në mjetet e transportit dhe autobusët me masë maksimale të lejuar mbi **9 tonë**, duhet të jenë të vendosura dhe të instaluar pajisjet që sigurojnë ngadalësim afatgjatë të automjetit.

Mjetet e lartëcekura duhet të ketë mundësi (ngadalësimi) të mbajtjes së shpejtësisë konstante prej 30 km/h, në një shkallë të përshtatshme të transmisionit në tatëpjetë prej 7% dhe gjatësisë rrugore prej 6 km.

Llojet e ngadalësuesve janë:

Ngadalësuesi motorik - funksionon duke ndërprerë plotësisht sjelljen e karburantit në motor dhe duke mbyllur gypin shfryrës.

Ngadalësuesi hidrodinamik - funksionon në bazë të fluidit, ndërsa ngadalësuesi elektrodinamik funksionon në bazë të rrymës - gjeneratorit.

Retarder - kjo pajisje instalohet në automjete të rënda transportuese, përparësia e së cilës qëndron në kursimin e pllakës frenuese, tamburit dhe lëndës djegëse, si dhe në rritjen e qëndrueshmërisë së pneumatikëve që ofron siguri më të madhe rrugore. Në komandën elektrike që instalohet në retarder përkatësisht në pozitën e caktuar të dorezës së timonit mund të memorizohet shpejtësia e përshtatshme e zbritjes në teposhtëze të gjatë, ku zbritja realizohet me një shpejtësi konstante prej p.sh. 40 km/h, që nënkupton efektin e moslejimit të rritjes së shpejtësisë së automjetit.

Pajisjet për frenim në mjetin e bashkëngjitur, masa më e madhe e lejuar e të cilit nuk kalon mbi **0,75 t**, nuk është e domosdoshme të jenë të instaluar sipas rregullave të parapara.

Sistemi i frenit punues në mjetin e bashkëngjitur, masa më e madhe e lejuar e të cilit tejkalon **0,75 t**, duhet të jetë i vendosur dhe i instaluar në atë mënyrë që të funksionojë në të gjitha rrotat e rimorkios.

Në një mjet të bashkëngjitur, masa maksimale e lejuar e të cilit nuk i kalon **3.5 t**, frenimi punues mund të kryhet me komandë inercie.

Sistemi i frenimit të parkimit të mjeteve transportuese, autobusëve dhe mjeteve bashkëngjitore, kur është i ndarë nga mjeti tërheqës, duhet të sigurojë palëvizshmërinë e automjetit të ngarkuar deri në masën më të madhe të lejuar në një pjerrtësi prej **18%** gjatë së cilës automjeti nuk është frenuar në një mënyrë tjetër.

Sistemi i frenimit të parkimit të bashkësia e mjeteve duhet të sigurojë palëvizshmërinë e tërë grupit të mjeteve në pjerrtësinë prej **12%**, dhe gjatë kësaj bashkësia e mjeteve nuk është frenuar në një mënyrë tjetër.

Pajisja për ngadalësim afatgjatë të kamionit, autobusit, pa ose me mjetin e bashkëngjitur dhe me masë më të madhe të lejuar duhet të ketë mundësi (ngadalësimi) të mbajtjes së shpejtësisë konstante prej **30 km/h**, në një shkallë të përshtatshme të transmisionit në tatëpjetë prej 7% dhe gjatësisë rrugore prej **6 km**.

Nëse automjeti tërheqës nuk e ka të instaluar ngadalësuesin afatgjatë, mund të tërheq mjetin e bashkëngjitur, vetëm nëse mjeti i bashkëngjitur posedon ngadalësuesin e vet dhe nëse shoferi i mjetit tërheqës mund ta aktivizojë atë gjatë ngasjes.

Pajisjet për ndriçim të rrugës, sinjalizimit dhe pozicionit

Kamionët dhe autobusët që marrin pjesë në trafikun rrugor duhet t'i kenë të ndezura dritat si në vijim:

- së paku dy drita të bardha në pjesën e përparme dhe dy drita të kuqe në pjesën e pasme,

Dritat e pasme të mjetit bashkëngjitur

- kur tërheq një ose dy mjete të bashkëngjitura, në pjesën e pasme të mjetit të fundit të bashkëngjitur duhet të jenë të ndezura të paktën dy drita të kuqe,
- në qoftë se gjerësia e mjetit të bashkëngjitur është më e madhe se 1,60 metra, në pjesën e përparme të mjetit të parë të bashkëngjitur duhet të jenë të ndezura dy drita të bardha.

Automjeti i cili merr pjesë në trafikun rrugor duhet ta ketë në rregull sistemin e sinjalizimit dhe të ndriçimit, dhe të pozicionit.

Përdorimi i dritave në automjetin i cili është i pajisur me teknologji të avancuar bëhet siç parashihet nga prodhuesi.

Pajisjet për ndriçim të rrugës janë:

- dritat e gjata kryesore,
- dritat e shkurta kryesore,
- dritat e përparme të mjegullës,
- ngasja prapa.

Pajisjet për sinjalizim ndriçues të mjeteve dhe mjeteve të bashkëngjitura janë: treguesit e drejtimit, sinjali për paralajmërim të rrezikut (vezullim, ndezje e njëkohshme e të gjithë treguesve të drejtimit) dhe dritat e frenave.

Pajisjet e pozicionit (pajisjet për shënim të mjeteve dhe mjeteve të bashkëngjitura) janë: drita e targës së pasme të regjistrimit, drita e përparme e pozicionit, drita e pasme e pozicionit, drita e pasme e mjegullës, drita e parkimit, drita anësore e pozicionit, drita gabarite, drita për ngasje gjatë ditës (drita e ditës), katadiopteri i pasmë jo-trekëndësh, katadiopteri i pasmë trekëndësh, katadiopteri i përparmë jo-trekëndësh, katadiopteri anësor jo-trekëndësh, shënjimi i dukshmërisë së lartë (shiritat retro-reflektues për shënjimin e kornizës, konturave të automjetit), drita lëvizëse (reflektori), pajisjet për dhënie të shenjave të posaçme të ndriçimit (dritat rrotulluese dhe vezulluese), pllakat retro-reflektuese dhe sinjalet reflektuese që duhet përdorur në ADR, pllakat retro-reflektuese dhe sinjalet reflektuese për transport të ngarkesave specifike dhe të ngjashme.

Mjetet të cilat në një rrugë të rrafshët nuk mund të lëvizin me shpejtësi më të madhe se 25 km/h nuk është e domosdoshme të kenë dritat e gjata kryesore.

Dritat e përparme dhe të pasme të pozicionit, dritat gabarite, dritat anësore për shënim dhe dritat e targave të pasme të regjistrimit, ndizen ose fiken në të njëjtën kohë.

Në automjete duhet të instalohen dy katadioptere të pasmë jo-trekëndësh.

Në mjete të bashkëngjitura instalohen dy katadioptere të pasmë trekëndor, ndërsa ndalohet instalimi i tyre në automjete.

Mjetet në një rrugë të rrafshët që nuk mund të lëvizin me shpejtësi më të madhe se 25 km/h, nuk duhet të kenë dritën e frenimit.

Hapësira për shoferin dhe pasagjerët në mjetet dhe mjete të bashkëngjitura duhet të ketë ndriçim të brendshëm.

Automjet i ngadalshëm

Shenja »Automjet i ngadalshëm«

Mjeti dhe mjeti i bashkëngjitur i cili për shkak të konstruksionit, nuk mund të lëvizë me shpejtësi më të madhe se 30 km/h ose në rrugë lëviz me shpejtësi më të vogël se 30 km/h, kur kryen punë të caktuar në trafik, duhet të shënohet me një shenjë **»Automjet i ngadalhtë«**, në përputhje me dispozitat e parapara.

Automjeti duhet të ketë së paku një shenjë »Automjet i ngadalshëm«, të vendosur në pjesën e pasme të automjetit.

Nëse automjeti ka vetëm një shenjë »Automjet i ngadalshëm«, shenja duhet të vendoset ashtu që të jetë në anën e majtë të automjetit.

Automjet i rëndë

Automjet transportues me masë maksimale të lejuar që kalon 12 000 kg, përveç mjetit tërheqës të përcaktuar për tërheqje të gjysmërimorkiove, duhet të shënohet me tabelë/a »Automjet i rëndë« në përputhje me dispozitat e parapara.

Tabelat për automjete të rënda

Tabelat për automjete e gjata

Mjeti i bashkëngjitur me masë maksimale të lejuar prej 10.000 kg ose më pak, gjatësia e së cilit përfshirë gjatësinë e boshtit për tërheqje kalon 8 m dhe mjeti i bashkëngjitur me një masë maksimale të lejuar më të madhe se 10.000 kg, pavarësisht nga gjatësia, duhet të shënohet me një tabelë »Automjet i gjatë«, në përputhje me dispozitat e parapara.

Mjeti i rëndë dhe i gjatë duhet të ketë një, dy ose katër tabela »Automjet i gjatë« ose »Automjet i rëndë«, ndërsa numri i tabelave varet nga mundësia e montimit të tyre në pjesën e prapme të automjetit.

Tabela për shënimin e kamionit

Autobusi

Në mjetin me të cilin barten udhëtarët shkallët duhet të sigurojnë hyrje dhe dalje të sigurt të udhëtarëve.

Sipërfaqja e korridorit, qasja në hyrje dhe shkallët e mjetit të udhëtarëve duhet të jenë jo-rrëshqitëse.

Shkallët në autobus

Hapësira e brendshme e kabinës së shoferit dhe hapësira e udhëtarëve duhet të jenë e pajisura ashtu që shoferi, respektivisht udhëtarët në automjet të mos mund të lëndohen.

Hapësira për shoferin dhe udhëtarët në automjet motorik dhe të bashkëngjitur duhet të ketë ndriçim të brendshëm.

Autobusi dykatësh

Në mjet dhe mjet të bashkëngjitur për bartje të udhëtarëve duhet të ekzistojë pajisja për ventilim.

Autobusët dhe trolejbusët me më shumë se 25 vende me të cilët barten udhëtarët duhet të kenë një ndërprerës me të cilën shkyçen të gjitha qarqet elektrike në automjet përveç tahografit. Dorëza e ndërprerësit duhet të jetë lehtë e arritshme për dorën e shoferit.

Baltëpritisit*Baltëpritisit në kamion*

Baltëpritisit në mjete dhe ato të bashkangjitura të cilat mund të zhvillojnë një shpejtësi më të madhe se 30 km/h, përveç mjeteve për terren dhe kamiona të cilat shkarkohen automatikisht, duhet të vendosen dhe të instalohen mbi të gjitha rrotat.

Matësi i shpejtësisë

Matësi i shpejtësisë (ang. speedometer) me matësin e rrugës së kaluar (ang. odometer) duhet të jetë i pajisur me një dritë ndezëse kur dritat e pozicionit ndezën, për të siguruar lexueshmëri të besueshme në kushte të reduktuara të dritës.

Kufizuesi i shpejtësisë

Në mjete të transportit dhe autobusë duhet të ekzistojë kufizuesi i shpejtësisë.

Mjetet e kategorisë së autobusëve mbi 12 000 kg (me përjashtim të autobusëve që transportojnë fëmijë/nxënës në mënyrë të organizuar) duhet të kenë të instaluar kufizuesin e shpejtësisë në një shpejtësi maksimale të lejuar prej 100 km/h.

Kamionët me masën më të madhe të lejuar mbi 12.000 kg (me përjashtim të kamionëve që transportojnë materie të rrezikshme) duhet të kenë një kufizues të brendshëm të shpejtësisë me një shpejtësi maksimale të lejuar prej 85 km/h.

Treguesi i presionit në dispozicion të pajisjes pneumatike të frenit punues nëse kjo pajisje është çdo herë nën presion.

Pajisje sinjalizimi - dritë për kontrollin e mbylljes së derës dhe një pajisje për dhëniën dhe marrjen e shenjave nga udhëtarët me të cilat duhet të pajisen autobusët e trafikut urban (të qytetit).

Pajisja për lidhjen e mjeteve tërheqëse dhe të bashkëngjitura duhet të jetë e miratuar dhe e instaluar në përputhje me dispozitat e parapara.

Pajisjet rezervë dhe shtesë të mjeteve

Mjetet e transportit të udhëtarëve dhe mallrave me përjashtim të rimorkiove me një bosht, autobusëve për trafik urban dhe mjeteve të përcaktuara për shërbime komunale, duhet të kenë

një rrotë rezervë me pajisje përcjellëse.

Rrotë rezervë nuk duhet të kenë mjetet e lartshënuara nëse gomat ose rimat – fellnet e tyre janë të pajisura me një sistem sigurie për ngasje të sigurt me gomë të shfryrë ose nëse automjeti ka mjet të duhur për rregullim të përkohshëm të gomës së shfryrë (p.sh. sprej ose shkumë në shishe me presion, etj.).

Rrota rezervë e automjetit tërheqës mund të vendoset në mjetin e bashkëngjitur.

Aparati për fikjen e zjarrit

Mjetet e transportit të udhëtarëve dhe mallrave duhet të pajisen me aparat zjarrfikës të mbushur me pluhur të përcaktuar me akte normative varësisht nga kategoria e automjetit.

Aparati për fikjen e zjarrit

Trekëndëshi i siguri

Mjetet e transportit të udhëtarëve dhe mallrave duhet të posedojnë një shenjë për të shënuar një automjet që ndalon në rrugë (trekëndëshi i siguri), të cilën shoferi mund ta përdorë nëse është e nevojshme.

Dy trekëndëshin e siguri duhet ta kenë: automjeti transportues dhe autobusi – nëse tërheqin automjetin e bashkëngjitur;

Automjeti që gjendet në pjesën e pasme të kolonës - nëse mjetet lëvizin në një kolonë të organizuar.

Trekëndëshi i siguri

Kutia e ndihmës së parë

Kutia e ndihmës së parë

Mjetet e transportit të udhëtarëve dhe mallrave duhet të kenë një kuti të ndihmës së parë ndërsa autobusi me më shumë se 25 ulëse dy kuti.

Pykat e sigurisë

Kutia e ndihmës së parë

Mjetet e transportit të udhëtarëve dhe të ngarkesës me masën më të madhe të lejuar mbi 5000 kg, duhet të jenë të pajisura me tahograf ose me sistem të mbikëqyrjes, si dhe me pykën e sigurimit të moslëvizjes.

Autobusi duhet të pajiset me një numër të mjaftueshëm të çekanëve për thyerje të xhamit të vendosur në mënyrë të përshtatshme ashtu që të mund të përdoren në rast rreziku.

Poçat rezervë

Mjetet e transportit të ngarkesës dhe të udhëtarëve me përjashtim të autobusëve të trafikut urban, duhet të kenë llamba rezervë për së paku gjysmën e vendeve të ndriçimit në automjet.

Mjetet e pajisura me mjete të ndriçimit pa fije të ndriçimit (Xenon, Neon, LED, etj.) nuk është e nevojshme të pajisen me llamba rezervë.

Gjatësia maksimale e lejuar e mjeteve:

- mjetet, përveç autobusëve -12 m
- mjetet e bashkëngjitura me kokë -12 m
- gjysmërimorkiot sipas rregullave të parapara - 12 m
- rimorkiatorët - 16.50 m
- autobusët me dy boshte - 13,50m
- autobusët me më shumë se dy boshte - 15 m
- autobusët nyjorë - 18,75 m.

Masa më e madhe e lejuar (maksimale) dhe masa e përgjithshme e mjeteve:

- rimorkio njëboshtore - 10 t
- rimorkio dyboshtore - 18 t
- rimorkio treboshtore - 24 t.

Bashkësia e mjeteve me pesë (5) apo gjashtë (6) boshte - automjeti dyboshtor me rimorkion treboshtore – dyzet (40) tonë.

KAPITULLI I V

MASAT GJATË NDËRRIMIT TË RROTËS

Kategoritë C1, C, D1, D, C1E, CE, D1, DE

MASAT GJATË NDËRRIMIT TË RROTËS

Gjatë ndërrimit të rrotës, shoferi duhet t'i ndërmarrë të gjitha masat e sigurisë, duke i zbatuar udhëzimet e parapara.

Në vazhdim është paraqitur njëra prej mënyrave të sigurta të ndërrimit të rrotës.

1. Përgatitja e automjetit për ndërrimin e gomave

Fillimi i lirim të rrotës

Nëse gjatë ngasjes vjen deri te shfryrja/dëmtimi i gomës, fillimisht automjeti duhet të zhvendoset nga rruga në një parking ose vend tjetër të sigurt, të fiket motori, të lihen dritat ndezur dhe të aktivizohet freni i dorës, ndërruesi i shpejtësisë të pozicionohet në shkallë adekuate të transmisionit dhe të vendosen pykat e sigurisë për të penguar vetëlëvizjen e automjetit. Nëse shoferi është i detyruar që ta ndalë automjetin në vendin ku nuk lejohet ndalja dhe parkimi i tij, atëherë vendoset trekandëshi i sigurisë prapa mjetit të ndalur në distancë dhe ndizen të gjithë treguesit e drejtimit, ashtu siç parashihet me rregulla e trafikut rrugor.

Rekomandohet dalja e të gjithë udhëtarëve nga automjeti. Duhet pasur parasysh se automjeti duhet të qëndrojë në një sipërfaqe të rrafshët dhe jo të rrëshqitshme, ashtu që rrota të mund të ndërrohet në mënyrë të sigurt. Rrota rezervë zakonisht ndodhet në bagazh dhe në disa mjete në derën e pasme.

Përpara se të fillohet me ndërrimin e saj, kontrollohet nëse rrota rezervë është në rregull, pra, nëse presioni i gomave është sipas rregullave të parapara.

Një gabim i rëndomtë që bëhet nga ana e shoferit është ngritja e automjetit para heqjes së bulonave. Bulonat në rrotë lirohen përpara se të ngritet automjeti, sepse kështu ai do të jetë më stabil. Lirimi i bulonave bëhet në drejtim të kundërt të akrepave të orës. Nëse zhblokimi i bulonave me duar është i vështirë, atëherë vendoset këmba në çelës duke peshuar në të.

2. Ngritja e automjetit

Vendosja e vinçit në dërrasë

Rekomandohet vendosja e vinçit në një sipërfaqe të fortë. Nëse automjeti është në një sipërfaqe të butë, atëherë vendoset ndonjë gjë e fortë nën vinç, mund të jetë kjo një pllakë metalike e fortë, pllakë betoni, ose një dërrasë, apo çfarëdo gjësendi tjetër që gjendet në dispozicion në këto rrethana. Përndryshe, vinçi dhe automjeti mund të dëmtohen.

Vendosja e vinçit nën automjet bëhet në vendin e paraparë nga prodhuesi, më shpesh, pozicionet shënohen në pjesën e poshtme të karrocerisë së automjetit. Pas vendosjes së vinçit në vendin e duhur fillon ngritja e automjetit.

3. Masat e sigurisë

Lirimi i rrotës nga bulona

Kur ngritet automjeti, lirohen të gjithë bulonat, paraprakisht rekomandohet vendosja e rrotës rezervë nën automjet për ta mbajtur atë në vend nëse bie nga vinçi. Është e rrezikshme futja e saj nën automjet nëse ajo mbahet vetëm nga një vinç dhe nuk ka tjetër masë sigurie.

4. Heqja e rrotës

Heqja e gomës

Lirohen bulonat dy nga dy në çifte diagonale dhe hiqet rrota.

5. Ndërrimi i rrotës

Ndërrimi i gomës

Rekomandohet, për shkaqe sigurie, futja e gomës së dëmtuar nën automjet në rast të lëshimit të vinçit. Rrota rezervë vendoset në vend të vetë. Vendoset në vrimën qendrore në mesë të rrotës (tubi që kalon përmes vrimës qendrore në felne), më pas lëvizet rrota me dorë për të rreshtuar të gjitha vrimat e bulonave. Vendosen bulonat nëpër vrima dhe shtrëngohen me dorë sa mundet. Pasi lëshohet automjeti poshtë, vetëm atëherë shtrëngohen fort bulonat me çelës, në drejtim të kundërt të akrepave të orës.

KAPITULLI I VI

***KUFIZIMI I DUKSHMËRISË PËR SHKAK TË KONSTRUKSIONIT TË
AUTOMJETIT***

KATEGORIA: C1, C, D1, D

KUFIZIMI I DUKSHMËRISË PËR SHKAK TË KONSTRUKSIONIT TË AUTOMJETIT

Sipas rregullave të trafikut rrugor “Fushëpamje e kufizuar” – konsiderohet hapësira e kufizuar të cilën pjesëmarrësi në trafik mund ta shohë nga vendi ku gjendet, për shkak të rrugës me kthesa të padukshme, me kurrize apo për shkak të ndonjë pengese fizike, të ndonjë objekti apo të ngjashme.

Këndi i vdekur

Mirëpo kufizimi i dukshmërisë (fushëpamjes) mund të jetë për shkak të konstruksionit të automjetit, posaçërisht në pjesën anësore kur nuk mund të vërehet automjeti i cili gjendet në të ashtuquajturin **“Kënd i vdekur”**, dhe shoferi i automjetit është i detyruar të shikojë mbi supe për të konstatuar se mos ka ndonjë automjet anash i cili nuk vërehet me anën e pasqyrave të jashtme. Kjo është e domosdoshme para ndërrimit të shiritit të trafikut, gjatë kthimit majtas, tejkalimit, anashkalimit apo ndonjë veprimi tjetër me automjet.

Sipërfaqja drejtkëndore e kamionit

Konstruksioni i përparëm këndor i kamionëve dhe autobusëve i mundëson shoferit shikueshmëri të mirë ku pozita e drejtë në timon luan rol të madh.

Shoferi i kamionit dhe autobusit ose i bashkësive të mjeteve duhet ta ketë parasysh se për shkak të gabariteve të mëdha që kufizojnë fushëpamjen e mjeteve rrugore që lëvizin prapa tij, nëse lejojnë rrethanat e trafikut apo të rrugës t’ua lehtësojë veprimet këtyre mjeteve sidomos nëse ato për ndonjë arsye janë të detyruara të lëvizin ngadalë.

Te kamionët dhe autobusët e tipit të ri, për të eliminuar efektet e të ashtuquajturit **“Kënd i vdekur”**, janë të vendosura pajisje teknologjike të avancuara që mundësojnë shikueshmëri të plotë anash këtyre mjeteve, me çka rritet siguria në trafikun rrugor.

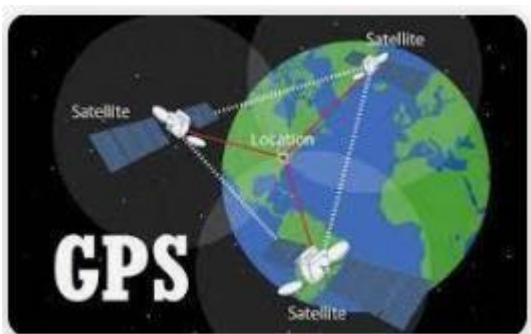
Shoferi i kamionit duhet pasur parasysh se gjatë transportit nuk i lejohet që ngarkesa të mbulojë fushëpamjen e rrugës, sepse kjo do të rrezikonte sigurinë rrugore.

KAPITULLI I VII

LEXIMI I AUTOKARTËS, PLANIFIKIMI I ITINERARIT, SHFRYTËZIMI I PAJISJEVE ELEKTRONIKE PËR UDHËHEQJE (GPS)

LEXIMI I AUTOKARTËS, PLANIFIKIMI I ITINERARIT, SHFRYTËZIMI I PAJISJEVE ELEKTRONIKE PËR UDHËHEQJE (GPS)

Në të kalurën janë përdorur autokartat, por me fillimin e përdorimit të Sistemit global të pozicionimit GPS (ang. Global Positioning System), përdorimi i tyre më nuk ka kurrfarë rëndësie.

GPS - është sistem i bazuar në satelitë që rrotullohen rreth tokës dhe transmetojnë radio sinjale të pranuesit në tokë tek automjetet të cilat janë të pajisura me sistemin GPS.

GPS - mundëson dhe tregon saktë vendndodhjen e **automjetit**, dhe trajektoren e rrugëtimit në drejtim të caktuar.

GPS – tregon gjendjen në trafik, nëse në një segment rrugor ka ardhur deri te bllokimi i trafikut.

KAPITULLI I VIII

FAKTORËT E SIGURISË NË LIDHJE ME NGARKIMIN E AUTOMJETIT, MBIKËQYRJEN E NGARKESËS

Kategoritë C1, C, C1, CE

FAKTORËT E SIGURISË NË LIDHJE ME NGARKIMIN E AUTOMJETIT, MBIKËQYRJEN E NGARKESËS (Kategoritë C1, C, C1, CE)

Sipas rregullave të trafikut rrugor është paraparë që ngarkesa në mjet duhet të vendoset dhe, sipas nevojës të përforcohet e të mbulohet, që të mos pengohet apo rrezikohet siguria në trafikun rrugor.

Shoferi i kamionit është përgjegjës për pranimin, transportin dhe dorëzimin e mallit. Ngarkesa në mjet nuk lejohet të tejkalojë dimensionet e parapara, kapacitetin e mjetit, ngarkesën boshtore, masën më të madhe të lejuar dhe vetitë teknike të rrugës, dhe për të gjitha këto përgjegjës është shoferi i kamionit.

Para pranimit të mallit që nënkupton ngarkimin e tij, shoferi i kamionit duhet ta kontrollojë dokumentacionin në tërësi, se a është në rregull, pastaj sasia a është siç është e shkruar në dokumentacion, apo eventualisht mos ka ndonjë dëmtim ose të ngjashme.

Ngarkesa në kamion

Pas konstatimit të shoferit të kamionit se dokumentacioni është në rregull, gjatë ngarkimit kujdeset për sigurinë e mallit dhe sasinë e tij.

Për ngarkesën e cila mund të dëmtohet gjatë ngarkimit, duhet të merren masa shtesë duke iu përmbjtur udhëzimeve që kanë të bëjnë me ngarkesën, dhe të sigurohet që ajo të mos lëvizë brenda hapësirës së saj e të dëmtohet. Nëse ekziston rreziku se ngarkesa mund të derdhet gjatë transportit, duhet të mbulohet dhe të sigurohet që të mos rrjedhë në rrugë.

Nëse kamioni ka pajisje të instaluar për ngarkim dhe shkarkim të mallit, shoferi i kamionit i ndërmerret të gjitha masat e sigurisë para se t'i përdorë këto pajisje.

Materiet e rrezikshme

Nëse ngarkesa me materiale të rrezikshme është e lëngët apo e ngurtë, shoferi i kamionit duhet t'i zbatojë kërkesat për transportin e disa kategorive të mallrave siç janë ato që mbulohen nga Marrëveshja Evropiane për Transportin Ndërkombëtar të Mallrave të Rrezikshme Rrugore (ADR).

Pas pranimit të mallit dhe konstatimit se çdo gjë është në rregull, shoferi nënshkruan pranimin e mallit dhe merr dokumentacionin përkatës të mallit sipas rregulloreve në fuqi dhe është i detyruar të tregojë me kërkesë të personit të autorizuar.

Pas pranimit të mallit shoferi i kamionit bënë transportin deri në pikën e përcaktuar duke pasur parasysh kohëzgjatjen e drejtimit, duhet që ngarkesa e cila transportohet është siguruar në atë mënyrë që nuk ndikon në ngasje të sigurt, ose nuk paraqet kërcënim për jetën, shëndetin, pronën ose mjedisin.

Duke marrë parasysh llojet e operimit të automjetit, përfshirë edhe situatat emergjente apo manovrat e nisjes përpjetë:

- *ngarkesat mund të ndryshojnë vetëm minimalisht pozicionin e tyre në raport me njëra-tjetrën kundrejt anësoreve apo sipërfaqeve të automjetit, dhe,*
- *ngarkesa nuk mund të largohet nga hapësira e saj apo të lëvizë jashtë sipërfaqes së ngarkimit, përveç nëse me rregullore parashihet ndryshe.*

Pas arritjes në pikën përfundimtare nëse shkarkimi i mallit bëhet me mekanizma që janë të instaluar në kamion, shoferi duhet të ndërmarrë të gjitha masat e sigurisë para se të bëhet shkarkimi i ngarkesës varësisht sipas llojit i mallit. Pas dorëzimit të mallit nënshkruhet dokumentacioni i palëve dhe me këtë përfundon transporti i ngarkesës.

PËRGJEGJËSITË E SHOFRIT PËR TRANSPORT TË UDHËTARËVE

(Kategoritë D1, D, D1E, DE)

Shoferi i cili kryen transportin publik të udhëtarëve me autobus duhet t'i zbatojë rregullat për cilin do lloj të transportit të udhëtarëve që parashihet me rregullat e transportin rrugor.

Shoferi i autobusit duhet të kujdeset për sigurinë e udhëtarit dhe rehatinë e tij sidomos në relacione të gjata, duke pasur parasysh kohëzgjatjen e drejtimit dhe pushimet/pauzat e parapara me rregullat e transportit rrugor.

Shoferi i autobusit nuk lejon hyrjen në autobus linjor të:

- *fëmijës nën moshën gjashtë (6) vjeçare pa përcjellës,*
- *personave me sëmundje ngjitëse,*
- *kufomave,*
- *personave të dehur apo nën ndikimin e narkotikëve,*
- *materieve të rrezikshme që janë të dëmshme dhe të rrezikshme për shëndetin apo mjedisin,*
- *personave me rroba të përlyera ose me bagazh të dëmtuar apo të cilët kundërmojnë nga era e keqe.*

Para pranimit të udhëtarëve shoferi i autobusit duhet të përkujdeset për kushtet higjienike të autobusit, gjatë pranimit të udhëtarëve t'u jep përparësi personave me aftësi të kufizuara, të verbërve, të moshuarve, kujdes të veçantë duhet të ketë ndaj fëmijëve që nuk janë nën përcjellje të personit të moshës madhore dhe këtyre personave u sigurohen ulëset sipas mundësive. Pas pranimit të udhëtarëve sigurohet se të gjitha dyert janë të mbyllura, jep udhëzimë për vendosjen e rripave të sigurisë nëse autobusi është pajisur me ta. Verifikon se çdo udhëtarë është pajisur me biletë udhëtimit apo me ndonjë dokument të vlefshëm për transport.

Planifikon ngasjen nëse kryen transport linjor të rregullt dhe sipas rendit të udhëtimit të mbërrijë më kohë. Jep informacione me kohë për stacionin e ardhshëm përkatësisht të vendndaljes së autobusit. Pasi ndalet në vendndalje i hap dyert e autobusit për dalje përkatësisht pranim të udhëtarëve, duke u mundësuar udhëtarëve çasje të lehtë në autobus.

Pas përfundimit të ngasjes shoferi i autobusit i hapë dyert e autobusit për zbritjen e udhëtarëve duke ia dhënë bagazhin nëse ndonjë udhëtarë e ka lënë atë. Pas zbritjes së udhëtarëve shoferi i autobusit shikon se mos ka harruar dikush ndonjë gjë, nëse po, atëherë ia dorëzon operatorit bashkë me një dëshmi ose zyrtarit të stacionit të autobusëve.

Autobusët me dimensione të veçanta me katër boshte e me tri pjesë përdoren në transportin urban ku ka numër të madh të udhëtrëve ku dyert janë të gjera që mundësojnë hyrjen dhe daljen shumë të lehtë të udhëtarëve nëpër vendndalje të autobusëve.

Shoferi i cili me autobusë transporton udhëtarë për nevoja personale duhet t'i zbatojë rregullat që parashihen me transportin rrugor. Autobusi për nevoja personale duhet ta ketë mbishkrimin për këtë lloj të transportit. Shoferit nuk i lejohet të marrë udhëtarë të tjerë përveç atyre që i ka në evidencë dhe të pajisur me dokumentacion përkatës.

Transporti i orgnizuar i fëmijëve/nxënësve me autobusë

Shoferi i cili transporton fëmijë/nxënës në mënyrë të organizuar është përgjegjës për sigurinë e tyre gjatë hyrjes, transportit dhe daljes. Autobusi duhet të jetë i shënuar me tabelë përkatëse dhe duhet të largohet apo të mbështillet nëse nuk transporton fëmijë. Gjatë hyrjes dhe daljes duhet të ndezë të gjithë treguesit e drejtimit.

Rehatia dhe siguria e udhëtarëve, kontrollimet e nevojshme para nisjes, provimi i njohurive duhet të jenë prioritet dhe të vlejné për të gjithë autobusët (autobusët për transport publik dhe për nevoja personale, autobusët me dimensione të veçanta, vetëm për kategoritë D, DE, D1, D1E).

KAPITULLI I IX

VERIFIKIMI I DUHUR I NJOHURIVE TË PËRGJITHSHME PËR RREGULLAT SHITESË NË LIDHJE ME KATEGORITË

Kategoritë C1, C, D1, D, C1E, CE, D1, DE

KONSTRUKSIONI DHE PUNA E MOTORIT ME DJEGIE TË BRENDSHME

Motori me djegie të brendshme e ka për detyrë që energjinë kimike të lëndës djegëse ta shndërrojë në punë mekanike që shërben për lëvizjen e automjetit.

Llojet e motorëve me djegie të brendshme

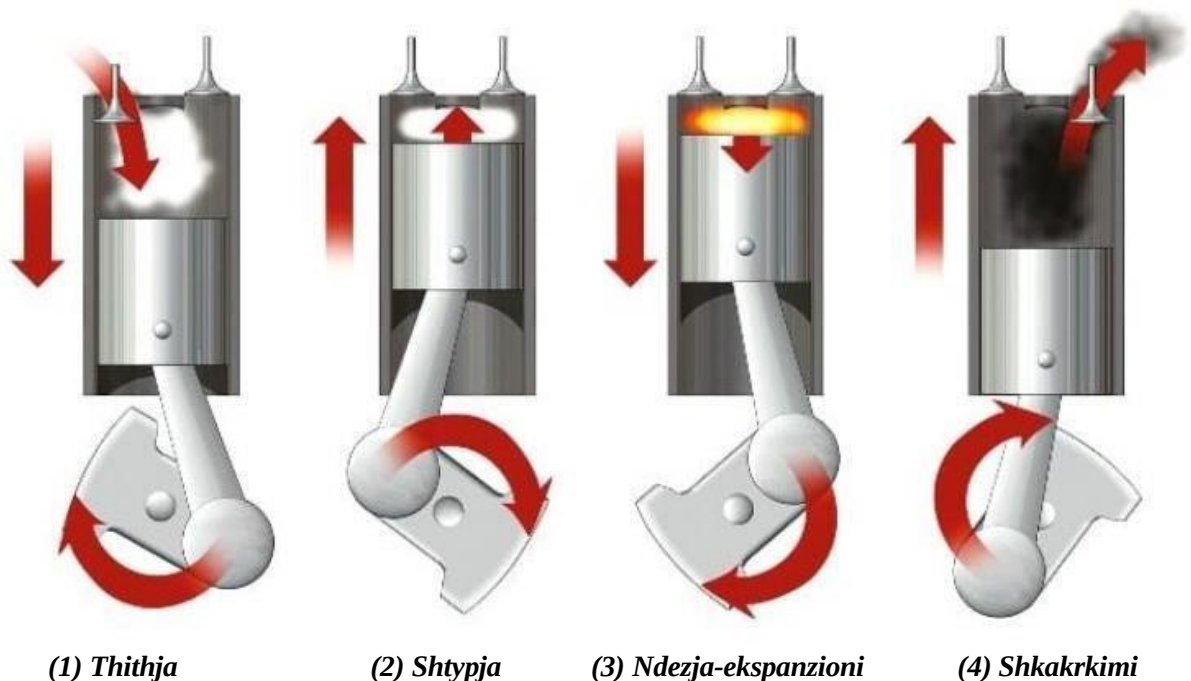
Sipas llojit të dizajnit dhe specifikave të funksionimit të motorit me djegie të brendshme, ata klasifikohen sipas disa kriterëve:

- Sipas llojit të karburantit të përdorur - benzinë, naftë, gaz;
- Sipas llojit të ftohjes - lëng dhe ajër;
- Sipas metodës së përgatitjes së përzierjes së karburantit - karburator, gaz dhe injeksion;
- Në varësi të pozitës së cilindrave - në vijë dhe në formë V;
- Sipas mënyrës së ndezjes së përzierjes së karburantit - me ndezje të detyruar dhe me vetë-ndezje.

Konstruksioni përfshin pjesët e mëposhtme:

- Bllokun;
- Cilindrin;
- Mekanizmin e fiksimit;
- Mekanizmin e shpërndarjes së gazit;
- Sistemet për furnizimin dhe ndezjen e një përzierjeje të djegshme dhe larëgimin e gazrave të djegura.

Puna e motorit me djegie të brendshme

Cikli i punës së motorit

Një cikël përfshin procesin e thithjes (1), shtypjes (2), ndezjes-ekspanzionit (3) dhe shkarkimit (4).

Sistemi për furnizim me karburantë

Shërben për dërgimin e karburantit-lëndës djegëse cilësore në motor në sasi të paraparë dhe në kohë të duhur.

Pjesët e këtij sistemi të dizel motorit janë: depozita, filteri paraprak, pompa AC, tubacionet, filteri i dytë, pompa me presion të lartë, gypat me presion të lartë, injektorët, kolektorët e thithjes dhe shkarkimit, filteri i ajrit dhe treguesi i sasisë së karburantit në depozitë. Në ditët e sotme, sistemet e avancuara teknologjike të furnizimit të motorit janë shumë më të sofistikuara.

Sistemi për ndezjen e motorit

Ka për detyrë që të bëjë ndezjen e motorit ku pajisja kryesore është alnaseri, baterija që furnizon me rrymë dhe motorinoja.

Sistemi për ndezjen e lëndës djegëse

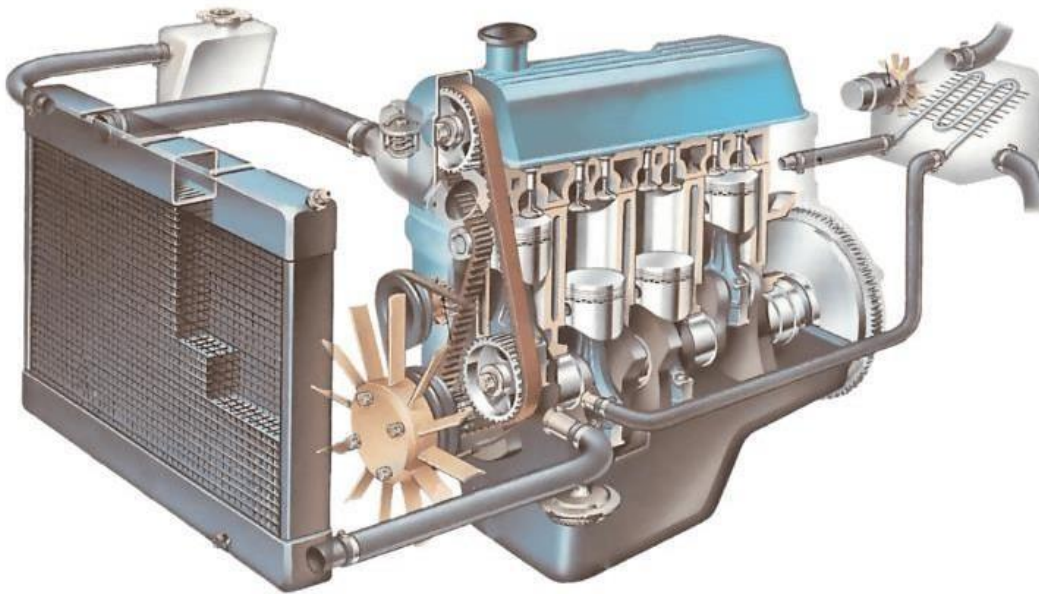
Ka për detyrë ndezjen e lëndës djegëse në të gjitha kushtet atmosferike, posaçërisht paraqiten vështirësitë gjatë kohës së dimrit kur temeperaturat janë të ulëta. Bateria e cila furnizon me rrymë mbushet nëpërmjet alternatorit, pastaj bombina e cila e shndërron rrymën nga tensioni i ulët në të lartë, kandelat elektrike dhe kabllot elektrike të tensionit të ulët dhe të lartë që shërbejnë për ndezjen e materies ndezëse tek otto-motorët.

Sistemi për ftohje të motorit

Qëllimi i sistemit të ftohjes në automjet është që të largojë nxehtësinë e tepërt nga motori gjatë kohës kur është i aktivizuar.

Pjesët kryesore të këtij sistemi janë:

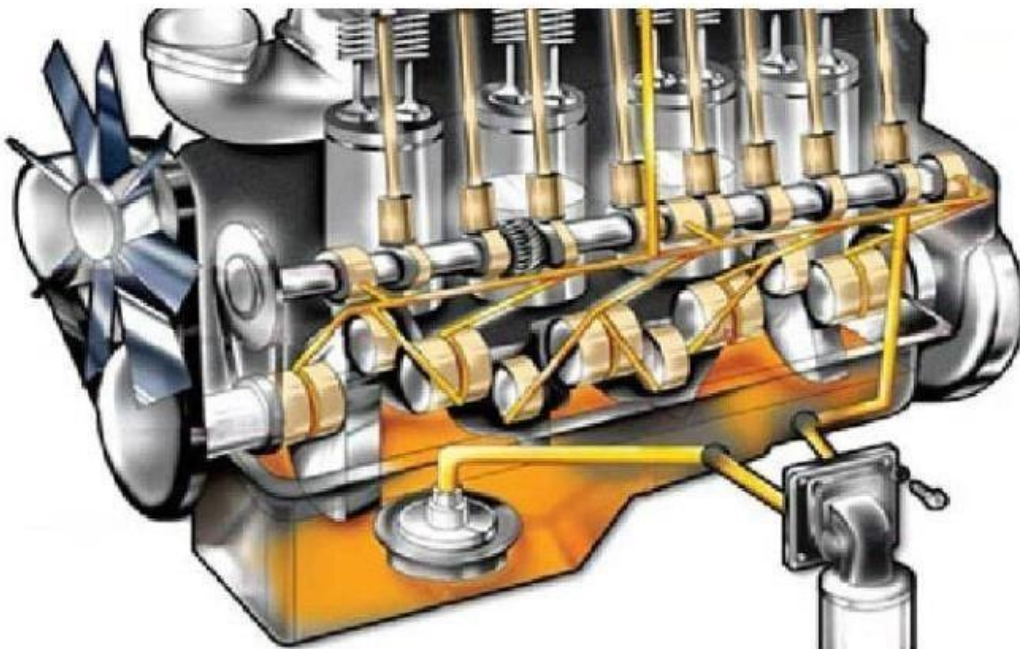
- radiator,
- pompa e ujit,
- ventilatori për ftohje,
- termostati.

Sistemi i ftohjes me ujë

Sistemi për lubrifikim

Sistemi lubrifikues të motorët me djegie të brendshme ka për detyrë të zvogëlojë fërkimin në sipërfaqe kontaktuese, sipas kësaj zvogëlohet edhe harxhimi i energjisë, konsumimi i sipërfaqes, e që automatikisht vjen deri te rritja e qëndrueshmërisë së elementeve të ndjeshme të motorit.

Sistemi i lubrifikimit të motorit

Pjesët kryesore të sistemit të lubrifikimit janë: karteri, pompa e vajit, filterat e vajit, valvulat e vajit, tubacionet dhe ftohësi i vajit.

Vaji i cili përdoret në motor duhet të jetë sipas udhëzimeve të prodhuesit. Shoferi duhet pasur kujdes që gjatë dimrit të përdorë vaj më të hollë për shkak të temperaturave të ulëta. Ngasja duhet filluar me numër të vogël rrotullimesh të motorit deri në arritjen e temperaturës së tij punuese.

Sistemi elektrik i automjetit

Shërben për sigurimin e rrymës për aktivizimin e motorit dhe funksionimin e pajisjeve ndriçuese dhe sinjalizuese të automjetit dhe pajisjeve të tjera, funksionimi i të cilave ndërlidhet me rrymën elektrike të automjetit. Alternatori mundëson mbushjen e baterisë kur motori është në funksion dhe e shndërron energjinë mekanike në atë elektrike. Vihet në funksion nga rripi i cili është i lidhur në boshtin motorik. Pjesët kryesore janë: rotori dhe statori.

Sistemi i varjes

Sistemi i varjes, sustat dhe amortizatorët, shërben që forcat rezistuese që shkaktohen gjatë ngasjes në rrugë jo të rrafshët t'i zbusë apo t'i shuaj tërësisht, ashtu që këto forca të barten në konstruksionin bartës të automjetit. Kur amortizatorët janë të dëmtuar (për shembull në mungesë vaji ose gazi), vjen deri te ç'rregullimi i mjetit në frenim dhe në kthesë (një lëkundje e madhe anësore e mjetit në kthesë), rritet rruga e frenimit dhe udhëtarët ndihen më pak rehat. Dëmet që mund të pësojë automjeti si rrjedhojë e dëmtimit të amortizatorëve janë: konsumi jo uniform i pjesës balllore të gomave, dëmtimi i sustave dhe i pjesëve të sistemit të drejtimit që pësojnë goditje.

Sot në automjete të reja janë të instaluar sistemet e sofistikuar që shtojnë rehatinë gjatë ngasjes edhe në sipërfaqe jo të rrafshët të rrugës.

Sistemi i transmetuesit

Ka për detyrë që forcën tërheqëse dhe çastin e rrotullimeve ta bartë në rrotat tërheqëse të automjetit.

Ky sistem përbëhet nga: friksioni, ndërruesi i shpejtësisë, boshti i kardanit, shpërndarësit e fuqisë, transmetuesi kryesor, diferenciali, reduktorët anësor dhe gjysmëboshtet.

Pajisjet ndriçuese dhe sinjalizuese

Pajisjet ndriçuese dhe sinjalizuese të kamionët dhe autobusët kanë të njëjtin funksion sikurse të veturat.

Lyerja dhe mbrojtja nga ngricat

Në kushtet e temperaturave të ulëta gjatë sezonit dimëror shoferi duhet të ketë kujdes që me kohë të përdorë antifrizin, sepse në sistemin e ftohjes se lehtë mund të vijë deri te ngrirja e ujit që shkakton bllokimin e motorit. Nëse automjeti para ngasjes është mbuluar nga reshjet atmosferike si: bora/akulli/ngricat, shoferi duhet t'i largojë ato nga automjeti dhe të bëjë kujdes që të mos dëmtohen xhamat anësor. Pasi të largohet sasi e konsiderueshme e ngricës atëherë ndizet motori në mënyrë që të shkrihet më lehtë akulli nëpër xhama. Largimi i ngricave duhet të bëhet edhe në pasqyrat e shoferit për të vështuar trafikun nga mbrapa dhe anash.

Ngasja gjatë të reshurave me borë

Sot në automjetet me sistem të avancuar teknologjik ndezja e nxemjes bëhet me telekomandë e cila bën shkrirjen e ngricave/akullit në xhama, ashtu që shoferi pas një kohe pas aktivizimit të nxemjes mund të fillojë menjëherë ngasjen pa humbur kohë. Kjo është e rëndësishme sidomos për autobusët që duhet t'i përmbahen rendit të udhëtimit.

Parimet e konstruksionit, montimi, përdorimi i drejtë dhe mirëmbajtja e pneumatikëve

Në rrota janë të vendosur pneumatikët që bëjnë lidhjen në mes të automjetit dhe rrugës ashtu që i transmetojnë forcat që veprojnë në mes të automjetit dhe rrugës. Sipas detyrës që kryejnë, rrotat mund të jenë tërheqëse apo të përcjellura (të përcjella).

Pneumatiku është pjesë kryesore e rrotës që është në kontakt të drejtpërdrejtë me rrugën dhe i transmeton forcat me të cilat automjeti vepron mbi rrugë. Pneumatikët ndikojnë në të gjitha karakteristikat e automjetit të cilat varen nga cilësia e kontaktit në mes të pneumatikut dhe rrugës, si: karakteristikat e frenimit dhe karakteristikat dinamike, drejtueshmëria; ndikojnë në rehatinë gjatë ngasjes dhe në shpenzimet e karburantit.

Sot në përdorim janë pneumatikët pa gomë të brendshme të ashtuquajtur - "Tubeless".

Pneumatiku duhet t'i plotësojë kërkesat e mëposhtme: të ketë një koeficient të lartë të fërkimit (të ngjitjes) në drejtim gjatësor dhe tërthor në mes tij dhe rrugës, rezistencën e vogël të rrokullisjes, elasticitetin e lartë radial, presionin specifik të ulët në rrugë, rezistencën ndaj të grisurit, rezistencën ndaj ndikimeve të jashtme të tilla siç janë: mekanike, kimike, atmosferike, etj.

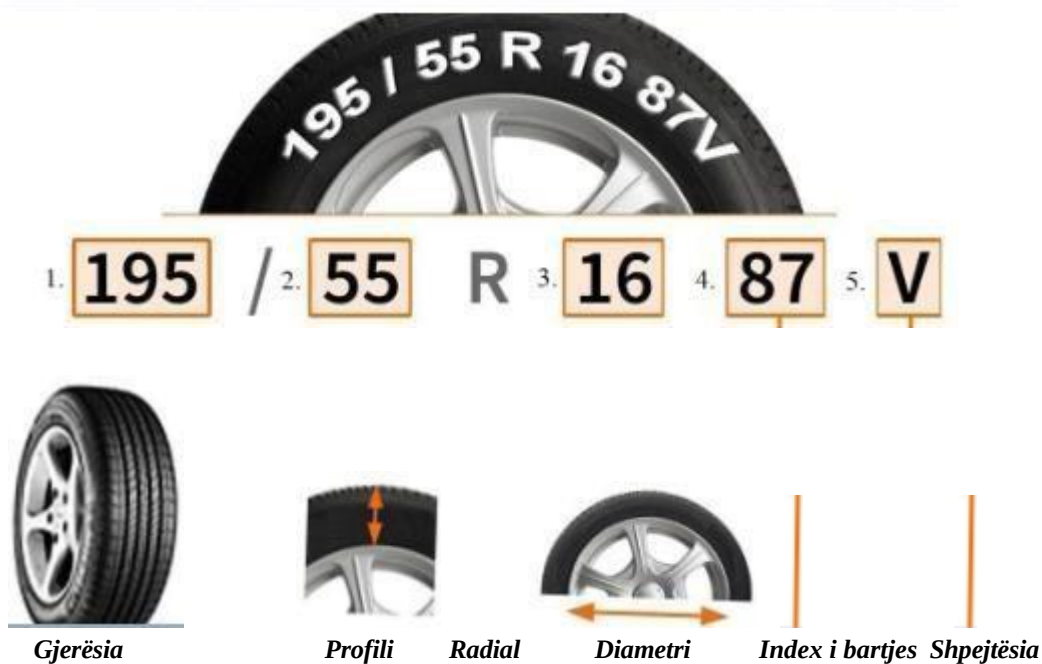
Sips konstruksionit pneumatikët mund të jenë diagonal dhe radial. Përparësitë e pneumatikut radial në krahasim me pneumatikun diagonal janë: rezistenca më e vogël gjatë rrokullisjes, kontakti i mirë me rrugën në çfarëdo kushte të ngasjes, qëndrueshmëria më e madhe, pesha më e vogël në ngasje nëpër rrugë me bazë të dobët.

Protektori është shtresa e jashtme e pneumatikut që ka për detyrë ta mbrojë ngarkesën nga ndikimet e jashtme dhe pneumatikut t'i sigurojë kontakt të mirë me rrugën.

Gomat në të njëjtin bosht të automjetit duhet të kenë të njëjtat për nga masa, formën e sipërfaqes së shkeljes, kapacitetin e ngarkesës, karakteristikat e shpejtësisë, llojin (dimër/verë) konstruksionin (radial/diagonal, etj.) dhe markën /tipin.

Thellësia e shtresave të gomave në sipërfaqen shkelëse duhet të jetë së paku 1.6 mm për ato të verës, ndërsa të dimrit së paku 4 mm.

Shënimi i pneumatikëve

Shenja e një gomë radiale për automjetet transportuese është paraqitur në vijim:

10.00 R 20 146 / 143 K TT,

ku janë:

10.00 - gjerësia nominale e gomës (B) në cole,
 R - shenja e gomës radiale,
 20 - diametri nominal i bandazhit (d) në cole,
 146/143 - indeksi i bartësisë,
 K - shenja e shpejtësisë (maks. 110 km / h),
 TT - tube type (TL – tube less).

Montimi i penumatikëve rekomandohet të bëhet në punëtoritë që kryejnë këto lloje shërbimesh, pasi që tani janë në përdorim pajisjet të cilat mundësojnë ndërrim të sigurt edhe të shpejtë.

Pneumatikët duhet të mirëmbahen, të kontrollohet rregullisht presioni i ajrit në to, nëse presioni në penumatikë është sipas udhëzimeve të prodhuesit qëndrueshmëria e tyre do të jetë më afatgjate, do të rritet siguria në trafikun rrugor, udhëtarët do të kenë vozitje më të rehatshme.

Te automjetet e reja ekziston pajisja e cila tregon se pneumatikët nuk e kanë presionin e paraparë.

Përdorimi i përditshëm dhe mirëmbajtja e automjetit

Sipas rregullave të parapara, mjeti duhet t'i plotësojë kushtet teknike për pjesëmarrje të sigurt në trafikun rrugor edhe nga aspekti higjienik.

Me qëllim të funksionimit të pajisjeve të motorit dhe të pajisjeve të tjera të rëndësishme nga aspekti i sigurisë rrugore, në automjete kryhet kontrolli teknik ditor preventiv, e që përfshinë kontrollin e:

- sasisë së vajit në motor (automjeti duhet të jetë në sipërfaqe të rrafshët),
- rripave të transmisionit (alternatorit, boshtit motorik, ventilatorit, etj.),
- sasisë së lëngut në sistemin e ftohjes, nëse kanë ftohje me ujë,
- nivelit të vajit të frenimit;
- sasisë së lëngut të fshesave të xhamit ballor (shoferëshajbës),
- shikimit vizual të pneumatikëve, me përqëndrim te

rrotat e dyfishta, ajo që është në pjesën e brendshme,

- sistemeve të varjes, signalizuesve, ndriçuesve, etj,
- funksionimit të sistemit, drejtimit dhe frenimit, si dhe,
- kontrolle të tjera që mund të jenë të rëndësishme për funksionimin e automjetit.

Pajisjet për kufizim të shpejtësisë

Me qëllim të rritjes së sigurisë rrugore në automjetet e rënda mbi 12.000 kg si për transportin e ngarkesës ashtu edhe të udhëtarëve duhet të vendoset pajisja për kufizim të shpejtësisë.

Rregullatori i shpejtësisë ACC (ang. Adaptive Cruise Control)

Rregullatori i shpejtësisë ACC

Sistemi ACC është një sistem inteligjent i kontrollit të shpejtësisë së automjetit që ngadalëson dhe nxiton në mënyrë automatike për të mbajtur distancën ndaj automjetit që lëviz përpara. Udhëzon shoferin me automjet për të mbajtur distancën e sigurisë në pikëpamje kohore me sekonda varësisht prej kushteve të rrugës.

ACC jep informacione për rrezikun para goditjes ndaj automjetet që lëviz përpara dhe në rast rreziku të drejtpërdrejtë fillon frenimin.

Sistemi kundër bllokimit gjatë frenimit ABS (ang. Anti-Lock Braking System)

Sistemi kundër bllokimit të rrotave gjatë frenimit (ABS) është projektuar që t'i ndihmojë shoferit në rast frenimi të manovrojë me automjetin për të mos ardhur deri tek aksidenti dhe të shmangë bllokimin e rrotave gjatë frenimit të automjetit. Kjo në mënyrë të drejtpërdrejtë mundëson stabilitet dhe manovrim të automjetit gjatë ngadalësimit maksimal të tij. Kur gomat kontaktojnë me rrugën në kushte normale, kjo siguron që automjeti të mund të drejtohet në mënyrë të saktë. Në anën tjetër, kur rrotat janë të bllokuara pas frenimit, shumë

shpejtë, gomat humbin aftësitë e tyre si rezultat i nxehtësisë së madhe dhe lëvizja e automjetit bëhet e pakontrollueshme

Sistemi për monitorimin e presionit në goma TPMS (ang. Tire Pressure Monitoring System)

Sistemi i kontrollit të gjendjes së gomave TPMS, ndihmon për ta pasur nën kontroll presionin e tyre. Për këtë qëllim, në çdo rrotë janë integruar edhe sensorë përveç sistemit elektronik të rrotës. Me anë të valëve ato dërgojnë sinjale në një pajisje kontrolli. Këta sensorë japin informacione për presionin dhe temperaturën në gomë. Kur presioni i gomave është i ulët ose presioni bie shpejt, sistemi paralajmëron përmes sinjaleve optike (pamore) ose akustike (dëgjimore). Përmes këtij kontrolli të përhershëm nuk ofrohet vetëm siguri më e lartë, por me presionin e duhur të gomës rritet jetëgjatësia e saj dhe njëkohësisht zvogëlohet edhe konsumi i karburantit. Sistemi TPMS paralajmëron shoferin me ndriçim të llambës në panelin e instrumenteve, kjo do të thotë se sistemi ka zbuluar të paktën një gomë me një presion nën minimale për automjetin. Gomat duhet të inspektohen dhe të kontrollohet presioni në goma sa më shpejt që të jetë e mundur. Në shumicën e rasteve, llamba do të fiket, pasi gomat janë fryrë siç duhet.

Sistemet inteligjente të automjetit

Sistemet inteligjente të automjetit ose sistemet për ndihmë të shoferit të cilat në bazë të informacioneve rrisin sigurinë rrugore dhe mbrojtjen e mjedist janë komponente bazike të automjeteve moderne, më të rëndësishmet janë shënuar në vijim:

Sistemi për lidhje (kyçje) të mjetit tërheqës dhe mjetit bashkëngjitur

Në bazë të rregullave të trafikut termat e përdorura në këtë temë mësimore kanë këtë kuptim:

Bashkësi mjetesh - mjet me veprim motorik dhe mjetet e bashkëngjitura, të cilat në trafikun rrugor marrin pjesë si tërësi;

Gjysmërimorkio – mjet i bashkëngjitur pa boshtin e përparmë, i konstruktuar në atë mënyrë që një pjesë e masës së tërësishme të saj mbartet në mjetin tërheqës nëpërmjet pjesës së vet të përparme, me anën e së cilës mbështetet në mjetin tërheqës;

Rimorkio e lehtë - mjet i bashkëngjitur, masa më e madhe e lejuar e të cilit nuk është më e madhe se shtatëqind e pesëdhjetë (750) kg;

Rimorkio - mjet rrugor i bashkëngjitur, i konstruktuar në atë mënyrë që masën e tërësishme nëpërmjet akseve të veta ta mbartë mbi rrugën qarkulluese.

Pajisja për lidhje të mjetit tërheqës dhe rimorkios që patjetër duhet të jenë të vendosur në rrafshin gjatësor simetrik dhe vertikal të mjetit të punuar me çernier ashtu që të mundësojnë lëvizshmërinë e

pajisjes në të gjitha drejtimet, boshti i pajisjes për lidhjen e mjetit tërheqës dhe mjetit bashkëngjitur duhet të ketë siguresën e cila pamundëson ndarjen e bashkësisë së mjetit. Kjo pajisje duhet të jetë e përforcuar për pjesën më të fortë të mjetit. Me rastin e bashkëngjijës së rimorkios me mjetin tërheqës duhet të vendosen pajisjet sinjalizuese dhe të frenimit dhe duhet vërtetuar funksionimi i tyre.

Mjeti tërheqës dhe rimorkioja duhet ndërlidhur ndërmjet veti në atë mënyrë që mundëson dhe garanton lëvizjen e sigurt të bashkësisë së mjetit.

Verifikimi i shkaqeve të prishjeve

Te automjetet e reja defektet eventuale tregohen përmes pajisjeve teknologjike të cilat paraqiten në bazë të simboleve apo akustike. Disa defekte që kanë të bëjnë me funksionimin e motorit duhet të evitohen menjherë, se mund të vijë deri te bllokimi i motorit, ndërsa defektet të pajisjet të cilat ndikojnë drejtpërsëdrejti në sigurinë rrugore, duhet të ndërpritet ngasja dhe të evitohen defektet në automjet, duke bërë diagnostifikimin e tij. Gjendja e pajisjeve për kyçe dhe shkyçe të rimorkios me automjetin tërheqës duhet shikuar edhe në mënyrë vizuale për ndonjë defekt eventuale.

Mirëmbajtja preventive e automjetit dhe rregullimi i prishjeve aktuale

Nga aspekti i sigurisë së mirëmbajtja preventive e mjetit nënkupton se çdo herë para ngasjes duhet të marrim masa preventive që automjeti i cili merr pjesë në trafikun rrugor të jetë i sigurt sidomos pajisjet që ndikojnë drejtpërsëdrejti në sigurinë rrugore duke përfshirë mekanizmin e pajisjeve për kyçe dhe shkyçe të bashkësisë së mjetit i cili si tërësi merr pjesë në trafikun rrugor.

Pas identifikimit të defektit në automjet duhet bërë diagnostifikimi i tij për të eliminuar defektet e mundshme në automjet.

Përgjegjësitë e shoferit nga aspekti i pranimi, transportimit dhe dorëzimit të ngarkesës sipas kushteve të kontratës (vetëm për kategoritë C, CE)

Shoferi i kamionit apo bashkësisë së mjetit është përgjegjës për pranimin, transportin dhe dorëzimin e mallit siç është përshkruar në kapitullin mbi transportin e ngarkesës.

LITERATURA:

1. *Ligji për Rregullat e trafikut rrugor.*
2. *Ligji për Patentë shoferi.*
3. *Aktet nënligjore të nxjerrura nga Ligji për Rregullat e trafikut rrugor dhe për patentë shoferë.*
4. *Rregullat e trafikut dhe siguria rrugore me metodikën.*
5. *Xhevat Gashi- Patentë Shoferi për kategorinë A dhe B.*
6. *Burime nga interneti.*
7. *Burime tjera.*